K

KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI
TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOM KUTATÁSÁÉRT
KÖZALAPÍTVÁNY

Közhasznúsági jelentés

2019

1	8	2	3	7	0	1	0	9	4	9	9	5	6	1	0	1

statisztikai számjel vagy adószám (csekkszámlaszám)

Kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezetek

egyszerűsített éves beszámolója

2	0	1	9

év

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

egyéb szervezet megnevezés

1122 Budapest, Határőr út 35.

címe

Keltezés: Budapest, 2020. július 6.

az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

P.H.

Nyilvántartásba vételi szám
01-01-0007526

Statisztikai jelzőszám:
18237010-9499-561-01

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

2019. december 31.

Kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezetek egyszerűsített éves beszámolójának mérlege

adatok eFt-ban

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző évek módosítása	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	**A. Befektetett eszközök** (2.+3.+4. sor)	**3 763 075**		**5 529 565**
2	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	94 874		251 658
3	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	3 668 201		5 277 907
4	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK			
5	**B. Forgóeszközök** (6.+7.+8.+9. sor)	**5 638 259**		**7 444 798**
6	I. KÉSZLETEK	99 182		123 874
7	II. KÖVETELÉSEK	170 953		328 807
8	III. ÉRTÉKPAPÍROK	0		0
9	IV. PÉNZESZKÖZÖK	5 368 124		6 992 117
10	**C. Aktív időbeli elhatárolások**	**2 685**		**94 227**
11	**ESZKÖZÖK (aktívák) ÖSSZESEN** (1.+5.+10. sor)	**9 404 019**		**13 068 590**
12	**C. Saját tőke** (13.+14.+15.+16.+17+18. sor)	**780 365**		**1 065 649**
13	I. INDULÓ TŐKE	117 000		117 000
14	II. TŐKEVÁLTOZÁS	502 820		663 365
15	III. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
16	IV. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK			
17	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGBŐL (közhasznú tevékenységből)	157 915		285 578
18	VI. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGBŐL	2 630		-294
19	**E. Céltartalék**	**1 752**		**0**
20	**F. Kötelezettségek** (21.+22.+23. sor)	**600 244**		**1 071 781**
21	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK			
22	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	96 250		0
23	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	503 994		1 071 781
24	**G. Passzív időbeli elhatárolások**	**8 021 658**		**10 931 160**
25	**FORRÁSOK (passzívák) ÖSSZESEN** (12.+19.+20.+24.sor)	**9 404 019**		**13 068 590**

Kelt: Budapest, 2020. július 6.

Közép- és Kelet-európai Történelem és
Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Nyilvántartásba vételi szám
01-01-0007526

Statisztikai jelzőszám:
18237010-9499-561-01

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

2019. december 31.

Kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezetek egyszerűsített éves beszámolójának eredménykimutatása

adatok eFt-ban

		Alaptevékenység			Vállalkozási tevékenység			Összesen		
Sorszám	**A tétel megnevezése**	**Előző év**	**Előző évek módosítása**	**Tárgyév**	**Előző év**	**Előző évek módosítása**	**Tárgyév**	**Előző év**	**Előző évek módosítása**	**Tárgyév**
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k
1	ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE	714 092		735 083	25 930		23 738	740 022		758 821
2	AKTIVÁLT SAJÁT TELJESÍTMÉNYEK ÉRTÉKE	-930		998	27 168		26 785	26 238		27 783
3	EGYÉB BEVÉTELEK	4 617 864		5 756 683	264		460	4 618 128		5 757 143
	ebből:							0		0
	- tagdíj							0		0
	- alapítótól kapott befizetés									
	- támogatások	4 615 021		5 753 632	261		382	4 615 282		5 754 014
4	PÉNZÜGYI MŰVELETEK BEVÉTELE	14		383				14		383
A.	**ÖSSZES BEVÉTEL (1.+2.+3.+4.sor)**	**5 331 040**	**0**	**6 493 147**	**53 362**	**0**	**50 983**	**5 384 402**	**0**	**6 544 130**
	- ebből: közhasznú tevékenység bevételei	5 331 040		6 489 147				5 331 040		6 489 147
5	ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK	3 297 275		2 942 179	38 155		46 119	3 335 430		2 988 298
6	SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK	1 334 456		1 667 756	12 577		5 158	1 347 033		1 672 914
	ebből: vezető tisztségviselők juttatásai	103 397		84 652				103 397		84 652
7	ÉRTÉKCSÖKKENÉSI LEÍRÁS	127 300		253 570				127 300		253 570
8	EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK	413 888		1 343 582				413 888		1 343 582
9	PÉNZÜGYI MŰVELETEK RÁFORDÍTÁSAI	206		482				206		482
B.	**ÖSSZES RÁFORDÍTÁS (5+6.+7.+8.+9. sor)**	**5 173 125**	**0**	**6 207 569**	**50 732**	**0**	**51 277**	**5 223 857**	**0**	**6 258 846**
	ebből: közhasznú tevékenység ráfordításai	5 173 125		6 203 579				5 173 125		6 203 579
C.	**ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY (A-B)**	**157 915**	**0**	**285 578**	**2 630**	**0**	**-294**	**160 545**	**0**	**285 284**
10	ADÓFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉG							0		0
D.	**TÁRGYÉVI EREDMÉNY (C-10)**	**157 915**	**0**	**285 578**	**2 630**	**0**	**-294**	**160 545**	**0**	**285 284**

Kelt: Budapest, 2020. július 6.

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Nyilvántartásba vételi szám
01-01-0007526

Statisztikai jelzőszám:
18237010-9499-561-01

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány
2019. december 31.

TÁJÉKOZTATÓ ADATOK

adatok eFt-ban

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző évek módosítása	Tárgyév
a	b	c	d	e
A.	Központi költségvetési támogatás	4 489 760		5 494 977
	ebből: normatív támogatás			
B.	Helyi önkormányzati költségvetési támogatás	1 750		1 750
	ebből: normatív támogatás			
C.	Az Európai Unió strukturális, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	0		0
D.	Az Európai Unió költségvetéséből vagy más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatás	0		0
E.	A személyi jövedelemadó meghatározott részének adózó rendelkezése szerinti felhasználásról szóló 1996.évi CXXVI. Törvény alapján kiutalt összeg	189		358
F.	Közszolgáltatási bevétel	0		0

Kelt: Budapest, 2020. július 6.

Közép- és Kelet-európai Történelem és
Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

K

KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI
TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOM KUTATÁSÁÉRT
KÖZALAPÍTVÁNY

KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLET

a 2019. ÉVI KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK
EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁHOZ

A kiegészítő melléklet tartalmát a Számviteliről szóló 2000. C. törvény 96. § (4) bekezdésében foglalt - egyszerűsített éves beszámoló kiegészítő mellékletére vonatkozó - rendelkezések szerinti tartalommal állítottuk össze a következők szerint:

A Közalapítványt Magyarország Kormánya 1999. április 10-én alapította 117.000 eFt induló tőkével. A Fővárosi Bíróság 1999. május 28-án, 7526. sorszám alatt vette nyilvántartásba, egyben közhasznú szervezetté minősítette.
Az Alapító Okirat 2000. augusztus 29-én módosításra került, melyben az alapító az induló tőkéből 5.000 eFt törzsvagyont különített el, mely sem a működés során, sem a közalapítványi célok megvalósítására nem használható fel.

A Közalapítvány célja tudományos kutatás, közművelődési, oktatási és kulturális javak védelmével kapcsolatos állami feladat ellátása. A Civil törvény szerinti közhasznúság megvalósítása.

A Közalapítvány céljainak megvalósítása, és a kuratórium ezt szolgáló döntéseinek végrehajtása érdekében 2019. évben a Terror Háza Múzeumot, a XX. Század Intézetet, XXI. Század Intézetet, Habsburg Történeti Intézete, Kommunizmus Kutató Intézetet, valamint a Kertész Imre Intézetet működtette.

Adószám:	18237010-2-43
KSH számjele:	18237010-9499-561-01
Székhelye:	1122 Budapest, Határőr u. 35.

Adóköteles tevékenység kezdete: 1999.06.23

A Közalapítvány alapítója:

Magyarország Kormánya

A Közalapítvány főtevékenység köre:

94.99'08 M.n.s. egyéb közösségi, társadalmi tevékenység

Képviseletre jogosult adatai:

dr. Schmidt Mária 1023. Budapest. Gül Baba u. 34.
A képviselet módja: önálló.

A beszámoló elkészítéséért felelős:

A Közalapítvány részére a könyvviteli szolgáltatást és a beszámoló összeállítását a Stockmann Kft. (székhely: H-1078 Budapest, István u. 47. 2/10.) részéről Németné Rák Judit, kamarai tag könyvvizsgáló végezte. (MKVK: 005607)

Könyvvizsgálat

A Közalapítvány egyszerűsített éves beszámolójának könyvvizsgálói ellenőrzését és véleményezését a Szuper-Audit Könyvvizsgáló és Adótanácsadó Kft. (székhely: H-1139-Budapest, Petneházy u. 24-26. Cégjegyzék szám:01-09-674044) részéről Németh Tamás kamarai tag könyvvizsgáló (MKVK: 004852) végezte. A beszámolót hitelesítő könyvvizsgálói véleménnyel látta el. A könyvvizsgáló a könyvvizsgálói szolgáltatáson kívül más szolgáltatást nem nyújtott a Közalapítvány részére.

Kapcsolt vállalkozások bemutatása:

A Közalapítvány nem rendelkezik kapcsolt vállalkozással.

Számvitel Politika meghatározó elemeinek bemutatása

Az éves beszámoló a Számvitelről szóló 2000. évi C. törvény és a 479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szabályaival összhangban készült.

Beszámoló formája:	Kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezetek egyszerűsített éves beszámolója
Mérleg:	479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 4. melléklete
Eredménykimutatás:	479/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 5. melléklete
Mérleg fordulónapja:	2019. december 31.
Mérlegkészítés időpontja:	2020. április 30.

A Közalapítvány a számviteli nyilvántartásait a kettős könyvvezetés rendszerében vezeti. A könyvvezetés pénzneme forint.

A beszámoló összeállítása során **jelentős összegű hiba**, ha a megállapított hibahatások üzleti évet érintő összértéke (előjeltől független) meghaladja a mérlegfőösszeg 2%-t.

Követelések, kötelezettségek

A fizetési határidőn túli követelésekre az értékvesztést egyedi elbírálás alapján állapítjuk meg. A követelések és a kötelezettségek könyv szerinti értéken kerülnek kimutatásra a mérlegben.

Készletek

A vásárolt készletek esetén bekerülési értéknek – az előző üzleti évhez hasonlóan - a beszerzési értékek alapján számított bekerülési ár minősül. A saját előállítású készleteket előállítási áron, FIFO módszerrel mutatja ki.

Céltartalékok

A Közalapítvány a Számviteli törvény 41. §-ban foglalt gazdasági események bekövetkezése esetén céltartalékot képez.

Aktív és passzív időbeli elhatárolások

A Közalapítvány aktív időbeli elhatárolásként számolja el a Számviteli törvény 32 – 33. §-ban bemutatott gazdasági eseményeket, ha azok a gazdálkodási időszakban felmerülnek.
A Közalapítvány passzív időbeli elhatárolásként mutatja ki a Számviteli törvény 44 – 45. §-ban bemutatott gazdasági eseményeket, ha azok a gazdálkodási időszakban felmerültek.

Devizás tételek értékelése

A külföldi pénzértékre szóló követelések/kötelezettségek/pénzeszközök Forint értékének meghatározásánál az MNB árfolyam szolgál alapul. A deviza/valuta készletek csökkenése átlagár alapján történik.

Amortizációs szabályok

Az **értékcsökkenés elszámolása** az eszköz üzembe helyezésének időpontjától kezdődik.

A tárgyi eszközök között a Közalapítvány azon eszközöket tartja nyilván, amelyek várható használati ideje meghaladja az egy évet. A tárgyi eszközök beszerzési értékének meghatározásakor, a Közalapítvány minden költséget figyelembe vesz, amely az eszköz beszerzésével valamint üzembe helyezésével kapcsolatban, az üzembe helyezésig felmerül.
A tárgyi eszközök értékcsökkenését a várható használati időtartamnak megfelelően határozzuk meg. Az értékcsökkenési leírási módszerek közül a bruttó érték alapján a lineáris leírás módszerét alkalmazzuk.
A 100 EFt egyedi beszerzési érték alatti eszközöket a beszerzéskor egy összegben értékcsökkenési leírásként kerülnek elszámolásra.

A **leírási kulcsok** a Közalapítvány sajátosságait figyelembe véve, a várható hasznos élettartam és bizonyos tárgyi eszközök esetében a maradványérték figyelembevételével a következők szerint kerültek meghatározásra:

Eszköz megnevezése	**Leírási kulcs %-a**
Vagyoni értékű jogok	33,0
Szellemi termékek	33,0
Ingatlanok	2,0
Gépek, berendezések, felszerelések	14,5
Irodatechnikai gépek *(számítógépek, nyomtatók, másolók stb.)*	33,0
Egyéb berendezések, felszerelések	14,5
Irodatechnikai gépek, kétszázezer Ft bekerülési érték alatt	50,0

Behajtási költségátalány

Közalapítványunk a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:155. § (2)* bekezdése szerinti behajtási költségátalányt nem alkalmazza.

Jelentős érték meghatározása a 96. § (3a) bekezdés alkalmazásához

Közalapítványunk akkor mutatja be a kiegészítő mellékletben a Számviteli törvény 1.sz. melléklet szerinti Mérleg A-változatában és 2.sz. melléklet szerinti Eredménykimutatás A-változatában arab számmal jelölt tételeket, ha azok egyenlege meghaladja a tárgyévi mérlegfőösszeg 25 %-t.

Kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételek:

Kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek kell tekintetni, ha az egyszeri tételként felmerülő bevétel nagysága meghaladja az előző évi árbevétel 20 %-t.

Kivételes nagyságú vagy előfordulású költségek vagy ráfordításnak kell tekinteni, ha a tárgyévi egy szeri tételként felmerülő költség vagy ráfordítás értéke meghaladja az előző évi összes költség vagy ráfordítás 20 %-át.

Adóhatósági vizsgálat

Az adóhatóság a Közalapítvány 2019. évi számviteli nyilvántartásait és adóbevallásait az adó elévülésén belül bármikor vizsgálhatja. A Közalapítvány vezetőségének nincs tudomása olyan körülményről, amely alapján az Adóhatóság a Közalapítvány számára jelentős adó-és járulék kötelezettséget állapíthatna meg.

Ellenőrzés során feltárt jelentős összegű hibák eredményre, eszközök és források állományára gyakorolt hatása

A Közalapítványnál 2019. év folyamán adóhatósági, illetve önellenőrzés keretében nem történt jelentős összegű hiba feltárása.

Egyéb tájékoztató adatok

Az előző üzleti évtől eltérő eljárásokból eredő, eredményt befolyásoló eltérések indokolása:

Közalapítványunknál nem fordult elő az előző üzleti évtől eltérő eljárás, amely az eredményt befolyásolta volna.

A Közalapítvány tevékenységének sajátosságából adódó jelentősebb tételek bemutatása:

A tárgyi eszközök között kerülnek kimutatásra a Terror Háza Múzeum, és Kertész Intézet ingatlanai, gépei, berendezései, illetve a kiállításokkal kapcsolatos berendezések, kiállítási tárgyak.

Aktív időbeli elhatárolások között került kimutatásra az a bevétel (88 817 eFt) melyet a Közalapítvány támogatás formájában 2020-ban kapott meg, de a költségek a tárgyévben merültek fel.

Passzív időbeli elhatárolások jelentős részét (10 714 813 eFt) a kapott támogatások alkotják. Ezek egy részét a Közalapítvány még nem költötte el (5 412 253 eFt), másik részét már megkapta és beruházásra fordította.

A nettó árbevétel jelentős részét a Terror Háza Múzeum belépő jegyeinek értékesítéséből származó bevétel teszi ki.

Az egyéb ráfordítások közül a legjelentősebb tétel az adott támogatások (1.338.712 eFt) értéke. Az adott támogatásokat az önkormányzatok, civil szervezetek, stb. pályázati úton nyerték el. Ezek között kiemelkedő az első világháborús emlékművek helyreállítására, tudományos és kulturális rendezvények megvalósítására kiírt pályázatok.

A vállalkozási tevékenység a Terror Háza Múzeum területén működő könyvesbolt bevételéből, valamint a Közalapítvány által kiadott könyvek értékesítéséből áll.

Az ellenőrzés során feltárt jelentős összegű hibák eredményre, az eszközökre és források állományára gyakorolt hatása évenkénti megbontásban:

A tárgyévben jelentős összegű hiba nem került azonosításra.

A vezető tisztségviselők, az igazgatóság, a felügyelő bizottság tagjainak folyósított előlegek és kölcsönök összege és a nevükben vállalat garanciák:

A vezető tisztségviselő részére előleg, kölcsön nem került folyósításra. A Közalapítványnál Kuratórium és felügyelő bizottság működik.

Kapcsolt felekkel lebonyolított ügyeltek bemutatása, ha azok lényegesek és nem szokásos piaci feltételek között valósultak meg:

A Közalapítvány a kapcsolt felekkel a tárgyévben nem bonyolított le üzleti tranzakciót.

Anya, illetve leányvállalattal szembeni követelések, illetve kötelezettségek, tartósan adott kölcsönök kapcsolt vállalkozásban:

A Közalapítványnál ilyen jellegű tranzakció nem merült fel. (A Közalapítványnak nincs anya, illetve leányvállalata)

Követelések kapcsolt vállalkozással szemben:

A Közalapítványnak nincs követelése a kapcsolt vállalkozásával szemben

Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben:

Közalapítványunk nem tart nyilván ilyen jellegű kötelezettséget

Tartós kötelezettség kapcsolt vállalkozással szemben:

Közalapítványunk nem tart nyilván ilyen jellegű kötelezettséget

Rövid lejáratú kötelezettség kapcsolt vállalkozással szemben:

Közalapítványunk nem tart nyilván ilyen jellegű kötelezettséget

Azon kötelezettségek bemutatása, amelyek hátralévő futamideje több mint öt év:

Közalapítványunk nem tart nyilván ilyen jellegű kötelezettséget

Zálogjoggal vagy hasonló jogokkal biztosított kötelezettségek (feltüntetve a biztosítékok fajtáját és formáját)

Közalapítványunk nem tart nyilván ilyen jellegű kötelezettséget

Visszavásárolt saját részvények, saját üzletrészek megszerzésére vonatkozó adatok:

A tárgyévben nem volt ilyen tranzakció.

Valós értékelés esetén bemutatandó:

Társaságunk nem alkalmazta a valós értékelést.

A tárgyévben foglalkoztatott munkavállalók átlagos statisztikai létszáma, bér és járulék adatai:

Statisztikai létszám	81 fő
Bérköltség	684 135 eFt
Megbízási díj	5 37 137eFt
Egyéb személy jellegű kifizetések	36 355 eFt
Járulékok	206 297 eFt

Értékhelyesbítés, értékelési tartalék alkalmazása miatt bemutatandó adatok:

- a piaci értéken történő értékelés alkalmazott elvei és módszerei:
- az egyedi eszköz mérlegkészítéskori piaci értéke és könyv szerinti nettó értéke, valamint a két érték különbözete,
- az értékhelyesbítés nyitó értéke, növekedése, csökkenése, záró értéke eszköz csoportonként.

Közalapítványunknál nem történt értékhelyesbítés.

Mérleg fordulónapját követő események

A 2020. május 28. napján hatályba lépett, az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról, valamint ingyenes vagyonjuttatásról szóló 2020. évi XXX. törvény 50. §-a kimondja, hogy a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI törvény 13.§(3) bekezdése és az állami vagyonról szóló 2007.évi CVI. törvény 36. §(1) bekezdése alapján a Budapest XII. kerület, belterület 9646 hrsz.-ú, természetben a 1125 Budapest, XII. ker., Istenhegyi út 92. szám alatti, valamint a Budapest XII. kerület, belterület, 9957/6. hrsz.-ú, természetben a 1125 Budapest, XII. ker., Határőr út 35. szám alatti az állam tulajdonában lévő ingatlanok ingyenesen a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásért Közalapítvány tulajdonába kerülnek a Közalapítvány tudományos kutatás, közművelődésügyi, oktatási és kulturális javak védelmével kapcsolatos közfeladatai ellátásának elősegítése céljából.

COVID-19 járvány hatása a Közalapítvány üzletviteli tevékenységére

A Közalapítvány vezetése megfontolta a mérleg fordulónapját követően a beszámoló összeállítás időpontjáig tartó időszakban bekövetkezett COVID-19 vírus járványügyi helyzet lehetséges hatásait – figyelembe véve az ezzel összefüggésben meghozott kormányzati és egyéb intézkedéseket – is, a Közalapítvány pénzügyi- és vagyoni helyzetére, valamint jövőbeni működőképességére és a pénzügyi kimutatásokra vonatkozóan.
A járvány hatásával kapcsolatos felmérésünk és értékelésünk alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a beazonosított hatások nincsenek olyan jelentős vagy számottevően negatív hatással a Közalapítvány rövid távú (a mérleg fordulónapját követő 12 hónapot átfogó időszakra vonatkozóan) pénzügyi-és likviditási helyzetére, az eszközök mérlegben bemutatott értékelésére, valamint a Közalapítvány ezen időszakon belüli üzleti működésére, amely lényegesen befolyásolná, vagy lényegesen bizonytalanná tenné a Közalapítványnak a vállalkozás folytatására vonatkozó képességét.

Budapest, 2020. július 6.

.....

Főigazgató

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

A szervezetet nyilvántartó bíróság megnevezése: 01 Fővárosi Törvényszék

Tárgyév: 2019

Időszak terjedelme: egész év [X] töredék év [ ] 2019-01-01 (időszak kezdete) 2019-12-31 (időszak vége)

Válassza ki, hogy a beszámoló (és közhasznúsági melléklet) az alábbiak közül melyikre vonatkozik!

a. Szervezet [X]

b. Jogi személy szervezeti egység (származtatott jogi személy) [ ]

Szervezet neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Szervezet székhelye:

Irányítószám: 1122 Település: Budapest

Közterület neve: Határőr Közterület jellege: utca

Házszám: 35 Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

Jogi személy szervezeti egység neve:

Jogi személy szervezeti egység székhelye:

Irányítószám: Település:

Közterület neve: Közterület jellege:

Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

Nyilvántartási szám: 01-01-0007526

Ügyszám: 0100/Pk.60481/1999

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma: 18237010-2-43

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve: Dr. Schmidt Mária

Képviselő aláírása:

Keltezés:

Budapest 2020-07-06

Kitöltő verzió:2.97.0 Nyomtatvány verzió:1.2 Nyomtatva: 2020.07.07 17.12.44

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlege *(Adatok ezer forintban.)*

	Előző év	Előző év helyesbítése	Tárgyév
ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)			
A. Befektetett eszközök	**3 763 075**		**5 529 565**
I. Immateriális javak	**94 874**		**251 658**
II. Tárgyi eszközök	**3 668 201**		**5 277 907**
III. Befektetett pénzügyi eszközök			
B. Forgóeszközök	**5 638 259**		**7 444 798**
I. Készletek	**99 182**		**123 874**
II. Követelések	**170 953**		**328 807**
III. Értékpapírok	**0**		**0**
IV. Pénzeszközök	**5 368 124**		**6 992 117**
C. Aktív időbeli elhatárolások	**2 685**		**94 227**
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	**9 404 019**		**13 068 590**
FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)			
D. Saját tőke	**780 365**		**1 065 649**
I. Induló tőke/jegyzett tőke	**117 000**		**117 000**
II. Tőkeváltozás/eredmény	**502 820**		**663 365**
III. Lekötött tartalék			
IV. Értékelési tartalék			
V. Tárgyévi eredmény alaptevékenységből (közhasznú tevékenységből)	**157 915**		**285 578**
VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből	**2 630**		**-294**
E. Céltartalékok	**1 752**		**0**
F. Kötelezettségek	**600 244**		**1 071 781**
I. Hátrasorolt kötelezettségek			
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	**96 250**		
III. Rövid lejáratú kötelezettségek	**503 994**		**1 071 781**
G. Passzív időbeli elhatárolások	**8 021 658**		**10 931 160**
FORRÁSOK ÖSSZESEN	**9 404 019**		**13 068 590**

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Az egyszerűsített éves beszámoló eredménykimutatása

(Adatok ezer forintban.)

	Alaptevékenység			Vállalkozási tevékenység			Összesen		
	előző év	*előző év helyesbítése*	*tárgyév*	*előző év*	*előző év helyesbítése*	*tárgyév*	*előző év*	*előző év helyesbítése*	*tárgyév*
1. Értékesítés nettó árbevétele	714 092		735 083	25 930		23 738	740 022		758 821
2. Aktivált saját teljesítmények értéke	-930		998	27 168		26 785	26 238		27 783
3. Egyéb bevételek	4 617 864		5 756 683	264		460	4 618 128		5 757 143
ebből:									
- tagdíj									
- alapítótól kapott befizetés									
- támogatások	4 615 021		5 753 632	261		382	4 615 282		5 754 014
ebből: adományok									
4. Pénzügyi műveletek bevételei	14		383				14		383
A. Összes bevétel (1+-2+3+4)	5 331 040		6 493 147	53 362		50 983	5 384 402		6 544 130
ebből: közhasznú tevékenység bevételei	5 331 040		6 489 147				5 331 040		6 489 147
5. Anyagjellegű ráfordítások	3 297 275		2 942 179	38 155		46 119	3 335 430		2 988 298
6. Személyi jellegű ráfordítások	1 334 456		1 667 756	12 577		5 158	1 347 033		1 672 914
ebből: vezető tisztségviselők juttatásai	103 397		84 652				103 397		84 652
7. Értékcsökkenési leírás	127 300		253 570				127 300		253 570
8. Egyéb ráfordítások	413 888		1 343 582				413 888		1 343 582
9. Pénzügyi műveletek ráfordításai	206		482				206		482
B. Összes ráfordítás (5+6+7+8+9)	5 173 125		6 207 569	50 732		51 277	5 223 857		6 258 846
ebből: közhasznú tevékenység ráfordításai	5 173 125		6 203 579				5 173 125		6 203 579
C. Adózás előtti eredmény (A-B)	157 915		285 578	2 630		-294	160 545		285 284
10. Adófizetési kötelezettség									
D. Tárgyévi eredmény (C-10)	157 915		285 578	2 630		-294	160 545		285 284

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Az egyszerűsített éves beszámoló eredménykimutatása 2.

(Adatok ezer forintban.)

	Alaptevékenység			Vállalkozási tevékenység			Összesen		
	előző év	*előző év helyesbítése*	*tárgyév*	*előző év*	*előző év helyesbítése*	*tárgyév*	*előző év*	*előző év helyesbítése*	*tárgyév*
Tájékoztató adatok									
A. Központi költségvetési támogatás	4 489 760		5 494 977	0		0	4 489 760		5 494 977
ebből: - normatív támogatás	0		0	0		0	0		0
B. Helyi önkormányzati költségvetési támogatás	1 750		1 750	0		0	1 750		1 750
ebből: - normatív támogatás	0		0	0		0	0		0
C. Az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	0		0	0		0	0		0
D. Az Európai Unió költségvetéséből vagy más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatás	0		0	0		0	0		0
E. A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI.törvény alapján átutalt összeg	189		358	0		0	189		358
F. Közszolgáltatási bevétel	0		0	0		0	0		0
G. Adományok									

Könyvvizsgálói záradék

Az adatok könyvvizsgálattal alá vannak támasztva. ☒ Igen ☐ Nem

Kitöltő verzió:2.97.0 Nyomtatvány verzió:1.2 **Nyomtatva: 2020.07.07 17.12.44**

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

1.2 Székhely

Irányítószám: 1122 Település: Budapest

Közterület neve: Határőr Közterület jellege: utca

Házszám: 35 Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:

Közterület neve: Közterület jellege:

Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám: 0100/Pk-604810/1999

1.4 Nyilvántartási szám: 01-01-00075256

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma: 18237010-2-43

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve: Dr. Schmidt Mária

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

A közalapítvány által elsődlegesen végzett közfeladat a kulturális örökség védelme, elemeinek megőrzése, fenntartható használatuknak elősegítése és támogatása, mely feladatot az általa üzemeltetett Terror Háza Múzeumon keresztül valósít meg. A közalapítvány további céljainak megvalósítása érdekében működteti a XX. Század Intézetet, a XXI. Század Intézetet, a Habsburg Történeti Intézetet, a Kertész Imre Intézetet, valamint a Kommunizmuskutató Intézetet.
A tulajdonában, illetve a birtokában lévő kulturális javakat kiállítja, továbbá egyéb formákban közzé teszi. Tevékenységével biztosítja a társadalom számára a kulturális javakhoz való hozzáférést és így a közművelődést továbbá elősegíti a természeti, társadalmi, művészeti, kulturális és tudományos összefüggések kutatását, megértését, nyomon követi azok jelenkori változásait és folytonos művelődésre ösztönöz.

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése: közművelődés

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely: 1997. évi CXL. törvény

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja: magyar és külföldi intézmények és magánszemélyek

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma: 5000000

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

A Terror Háza Múzeum állandó kiállításának látogatószámának növekedése
I. világháborús Centenáriumi Ünnepségsorozat
30 éve szabadon Emlékév kultúrális rendezvényei

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

1.2 Székhely

Irányítószám: 1122 Település: Budapest

Közterület neve: Határőr Közterület jellege: utca

Házszám: 35 Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:

Közterület neve: Közterület jellege:

Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám: 0100/Pk-604881/1999

1.4 Nyilvántartási szám: 01-01-00075526

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma: 18237010-2-43

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve: Dr. Schmidt Mária

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése: oktatás

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely: 2011. évi CXC. törvény

A nemzeti köznevelésről

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja: magyar középiskolások és pedagógusok

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

1.2 Székhely

Irányítószám: 1122 Település: Budapest

Közterület neve: Határőr Közterület jellege: utca

Házszám: 35 Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:

Közterület neve: Közterület jellege:

Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám: 0100/Pk-604881/1999

1.4 Nyilvántartási szám: 01-01-00075526

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma: 18237010-2-43

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve: Dr. Schmidt Mária

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése: kulturális örökség védelme

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely: 2001. évi LXIV. törvény

A kulturális örökség védelméről

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja: magyar és külföldi érdeklődők

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

1.2 Székhely

Irányítószám: 1122 Település: Budapest

Közterület neve: Határőr Közterület jellege: utca

Házszám: 35 Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:

Közterület neve: Közterület jellege:

Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám: 0100/Pk-60481/1999

1.4 Nyilvántartási szám: 01-01-00075526

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma: 18237010-2-43

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve: Dr. Schmidt Mária

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése: Tudományos kutatás

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely: Magyarország Alaptörvénye

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja: magyar és külföldi intézmények és magánszemélyek

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

5. Cél szerinti jutattások kimutatása

(Adatok ezer forintban.)

5.1	Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év	Tárgyév
	Könyvkészítés	**0**	**4 000**
5.2	Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év	Tárgy év
5.3	Cél szerinti jutattás megnevezése	Előző év	Tárgy év
	Cél szerinti juttatások kimutatása (összesen)	**0**	**4 000**
	Cél szerinti juttatások kimutatása (mindösszesen)	**0**	**4 000**

6. Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás

6.1	Tisztség	Előző év (1)	Tárgyév (2)
	Főigazgató	**97 077**	**64 431**
6.2	Tisztség	Előző év (1)	Tárgy év (2)
	Felügyelő Bizottsági tagok	**6 321**	**8 934**
A.	**Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás (mindösszesen):**	**103 398**	**84 652**

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

5. Cél szerinti jutattások kimutatása

(Adatok ezer forintban.)

5.1	Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év	Tárgyév
5.2	Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év	Tárgy év
5.3	Cél szerinti jutattás megnevezése	Előző év	Tárgy év
	Cél szerinti juttatások kimutatása (összesen)		
	Cél szerinti juttatások kimutatása (mindösszesen)	**0**	**4 000**

6. Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás

6.1	Tisztség	Előző év (1)	Tárgyév (2)
	Kuratóriumi Tagok	**0**	**11 287**
6.2	Tisztség	Előző év (1)	Tárgy év (2)
A.	**Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás (mindösszesen):**	**103 398**	**84 652**

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

7. Közhasznú jogállás megállapításához szükséges mutatók *(Adatok ezer forintban.)*

Alapadatok	Előző év (1)	Tárgyév (2)
B. Éves összes bevétel	**5 384 402**	**6 544 130**
ebből:		
C. A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény alapján átutalt összeg	**189**	**358**
D. Közszolgáltatási bevétel	**0**	**0**
E. Normatív támogatás	**0**	**0**
F. Az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	**0**	**0**
G. Korrigált bevétel [B-(C+D+E+F)]	**5 384 213**	**6 543 772**
H. Összes ráfordítás (kiadás)	**5 223 857**	**6 258 846**
I. Ebből személyi jellegű ráfordítás	**1 347 033**	**1 672 914**
J. Közhasznú tevékenység ráfordításai	**5 173 125**	**6 203 579**
K. Adózott eredmény	**160 545**	**285 284**
L. A szervezet munkájában közreműködő közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek száma (a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvénynek megfelelően)		
Erőforrás ellátottság mutatói	*Mutató teljesítése*	
	Igen	*Nem*
Ectv. 32. § (4) a) [(B1+B2)/2 > 1.000.000, - Ft]	☒	☐
Ectv. 32. § (4) b) [K1+K2>=0]	☒	☐
Ectv. 32. § (4) c) [(I1+I2-A1-A2)/(H1+H2)>=0,25]	☐	☒
Társadalmi támogatottság mutatói	*Mutató teljesítése*	
Ectv. 32. § (5) a) [(C1+C2)/(G1+G2) >=0,02]	☐	☒
Ectv. 32. § (5) b) [(J1+J2)/(H1+H2)>=0,5]	☒	☐
Ectv. 32. § (5) c) [(L1+L2)/2>= 10 fő]	☐	☒

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Várkert Bazárban kialakított I. világháborús kiállítás 3. szakaszának megvalósítása**	
Támogató megnevezése:	**Emberi erőforrások Minisztériuma**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2018.05.01. - 2020.06.30.**	
Támogatási összeg:	**1 000 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**209 711 884**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**209 711 884**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**519 976**	
Dologi	**10 449 608**	
Felhalmozási	**198 742 300**	
Összesen:	**209 711 884**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

Az I. világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából rendezett centenáriumi megemlékezéseinek legfontosabb tudományos és emlékezetpolitikai alapvetéseit az Emlékbizottság és a Tudományos Tanácsadó Testület közösen dolgozták ki. 2018-ban nagyszabású központi programokkal és hozzájuk kapcsolódó nyilvánosság-munkával (kiállítások, konferenciák) kívánják felkelteni a hazai és külföldi közönség érdeklődését. Ennek jegyében a Várkert Bazár területén 2018. novembertől 2020. december 31-ig valósult meg a Várkert Bazárban az évfordulós három szintet felölelő történeti kiállítás harmadik szakasza, továbbá ehhez kapcsolódóan egy nemzetközi konferen

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Új Világ Született - Központi Kiállítás III. ütem
Új Világ Született Nemzetközi Konferencia
I. világháborús Hősök bélyegsorozat

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Az I. világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából rendezett centenáriumi megemlékezések**	
Támogató megnevezése:	**Emberi Erőforrások Minisztériuma**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2017.04.01. - 2019.06.30.**	
Támogatási összeg:	**1 991 200 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**595 802 750**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**595 802 750**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**80 886 029**	
Dologi	**337 062 741**	
Felhalmozási	**177 853 980**	
Összesen:	**595 802 750**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

Az I. világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából rendezett centenáriumi ünnepségsorozathoz kapcsolódó kiadások költségeit (koordinációs iroda, honlap működtetési költsége, új értelmezési keret megteremtése, a nemzetközi közösségért meghozott áldozatok felkutatása, melékművek felújítása, országos képzési és egyéb porgramok szervezése, közösségi emlékezet erősítése, nagyszabású központi programok megvalósítása, folyamatos pályáztatás a helyi közösségek megemlékezéseinek érdekében) fedezi belőle a Közalapítvány

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Emlékbizottsági Ülések
Pályáztatás
Frontmozi
Műhelybeszélgetések a Habsburg Történeti Intézetben
Országos hatáskörű pedagógus továbbképzés

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	Az I. világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából rendezett centenáriumi ünnepségsorozathoz kapcsolódó megemlékezések	
Támogató megnevezése:	**Emberi Erőforrások minisztériuma**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.04.01. - 2021.03.31.**	
Támogatási összeg:	**1 000 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**502 098 929**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**502 098 929**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**1 000 000 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**80 456 421**	
Dologi	**402 436 298**	
Felhalmozási	**19 206 210**	
Összesen:	**502 098 929**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

Az I. világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából rendezett centenáriumi ünnepségsorozathoz kapcsolódó kiadások költségeit (koordinációs iroda, honlap működtetési költsége, új értelmezési keret megteremtése, a nemzetközi közösségért meghozott áldozatok felkutatása, melékművek felújítása, országos képzési és egyéb porgramok szervezése, közösségi emlékezet erősítése, nagyszabású központi programok megvalósítása, folyamatos pályáztatás a helyi közösségek megemlékezéseinek érdekében) fedezi belőle a Közalapítvány

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Emlékbizottsági Ülések
Pályáztatás
Műhelybeszélgetések a Habsburg Történeti Intézetben
Kornis Gyula szobor

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**1956-os Emlékév lebonyolítása**	
Támogató megnevezése:	**Emberi Erőforrások Minisztériuma**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2016.01.01. - 2020.02.29.**	
Támogatási összeg:	**13 212 700 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**1 288 736 579**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**1 288 736 579**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**1 136 372 735**	
Felhalmozási	**152 363 844**	
Összesen:	**1 288 736 579**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Közalapítvány látja el az 1956-os emlékvvel kapcsolatban a programszervezési, pályázatkezelési- és lebonyolítói, illetve adminisztratív funkciókat. A nyilvánosság keretében multifunkcionális honlapot terveztetett, készítetett.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Projektiroda működtetése
Országos Hatáskörű pedagógus továbbképzés
1956-os forradalom és szabadságharc konkrét helyszíneihez kötődő mobilapplikáció fejlesztése

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Benczúr utcai ingatlan felújítása**	
Támogató megnevezése:	**Emberi Erőforrások Minisztériuma**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2018.04.01. - 2020.12.31.**	
Támogatási összeg:	**2 000 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**1 525 288 969**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**1 525 288 969**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**0**	
Felhalmozási	**1 525 288 969**	
Összesen:	**1 525 288 969**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Kormány, az 1128/2018. (III. 19). Korm. határozatban a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványt bízta meg a Budapest belterület 29673 helyrajzi számú, természetben az 1086 Budapest, Benczúr utca 46. szám alatt található Kertész Imre Intézetet kialakításával, felújításával.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

A Benczúr utcai ingatlan felújítása 2019. évben folyamatos volt.

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Terror Háza Múzeum felújítása**	
Támogató megnevezése:	**Emberi Erőforrások Minisztériuma**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2018.05.01. - 2020.12.31.**	
Támogatási összeg:	**60 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**0**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**0**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**0**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**0**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Terror Háza Múzeum felújítási munkálatainak megtervezése.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

A felújítási munkálatok megtervezéséhez kiválasztásra kerültek a tervezők, a tervezés folyamatos.

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Idő van! Digitális tartalomfejlesztési projekt**	
Támogató megnevezése:	**Emberi Erőforrások minisztériuma**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2018.12.01. - 2020.12.31.**	
Támogatási összeg:	**1 500 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**245 141 608**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**245 141 608**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**1 500 000 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**230 176 305**	
Dologi	**13 721 973**	
Felhalmozási	**1 243 330**	
Összesen:	**245 141 608**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Magyar Kormány a 1035/2018. (II.12.) számú, digitális tartalomfejlesztés támogatásáról szóló Kormányhatározatban a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványt digitális tartalomfejlesztési feladatokkal bízta meg. A Magyar Kormány a 1035/2018. (II.12.) számú, digitális tartalomfejlesztés támogatásáról szóló Kormányhatározatban a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványt digitális tartalomfejlesztési feladatokkal bízta meg.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

A projekt keretében létrehozott szakmai munkacsoport elkészítette a kutatási tervet, felállította az értelmezési keretrendszert, felmérte és elemezte a nemzetközi és hazai gyakorlatot.

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**2019. évi működési támogatás**	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnökség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.01.01. - 2019.12.31.**	
Támogatási összeg:	**320 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**320 000 000**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**320 000 000**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**320 000 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**137 825 075**	
Dologi	**172 763 045**	
Felhalmozási	**9 411 880**	
Összesen:	**320 000 000**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Közép- és Kelet-európai Történlem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, ezen belül a Terror Háza Múzeum, a XX. Század Intézet, a XXI. Század Intézet, a Habsburg Történeti Intézet, valamint a Kommunizmuskutató Intézet működési költségeinek támogatása.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

A Közalapítvány és a Terror Háza Múzeum működtetése.

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**2019. szakmai programok támogatása**	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnökség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.01.01. - 2019.12.31.**	
Támogatási összeg:	**240 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**240 000 000**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**240 000 000**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**240 000 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**150 860 110**	
Dologi	**75 029 076**	
Felhalmozási	**14 110 814**	
Összesen:	**240 000 000**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Közép- és Kelet-európai Történlem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, ezen belül a Terror Háza Múzeum, a XX. Század Intézet, a XXI. Század Intézet, a Habsburg Történeti Intézet, valamint a Kommunizmuskutató Intézet szakmai programjainak támogatása.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja
Rendhagyó Történelemórák
Veszélyek és esélyek a XXI. században c. előadás
90. Ünnepi Könyvhét
Múzeumok Éjszakája
A Terror Háza Múzeum műtárgyállományának védelme és gyarapítása

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	1956-os Emlékévhez kapcsolódó prograok II. ütemének és az általa működtetett szervezetek programjainak támogatása	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnökség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2017.09.01. - 2019.08.31.**	
Támogatási összeg:	**110 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**36 647 149**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**36 647 149**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**2 372 075**	
Dologi	**2 432 536**	
Felhalmozási	**31 842 538**	
Összesen:	**36 647 149**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A programelemek a Terror Háza Múzeum által megvalósított 1956-os emlékévhez, illetve egyéb közfeladatok ellátáshoz kapcsolódtak.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Digitális eszközök beszerzése, karbantartása

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Kertész Imre Intézet 2018. évi működésének támogatása**	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnökség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2018.01.01. - 2020.06.30.**	
Támogatási összeg:	**650 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**263 220 191**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**263 220 191**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**162 394 143**	
Dologi	**57 241 445**	
Felhalmozási	**43 584 603**	
Összesen:	**263 220 191**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A 2017 januárjától működő Intézet fő célkitűzése az író emlékének és szellemi hagyatékának méltó gondozása, kiadatlan műveinek és a róla szóló irodalmi anyagok összegyűjtése, feldolgozása, sajtó alá rendezése, valamint a hazai és külföldi közgyűjteményekben és magántulajdonban fellelhető dokumentumok gyűjtése. A támogatás az Intézet éves működési költségeit fedezi.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Kéz- és gépiratok, személyes dokumentumok leltározása,
Kertész Imre irodalmi tevékenységére vonatkozó dokumentumok gyűjtése, rendszerezése,
Hang- és videóanyagok archiválása
Az ismeretlen Kertész Imre c. vándorkiállítás megvalósítása
Digitális Tudástár létrehozása

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Kertész Imre Intézet 2019. évi működésének támogatása**	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnkség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.01.01. - 2020.12.31.**	
Támogatási összeg:	**650 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**0**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**0**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**650 000 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**0**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**0**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A 2017 januárjától működő Intézet fő célkitűzése az író emlékének és szellemi hagyatékának méltó gondozása, kiadatlan műveinek és a róla szóló irodalmi anyagok összegyűjtése, feldolgozása, sajtó alá rendezése, valamint a hazai és külföldi közgyűjteményekben és magántulajdonban fellelhető dokumentumok gyűjtése. A támogatás az Intézet éves működési költségeit fedezi.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Kéz- és gépiratok, személyes dokumentumok leltározása,
Kertész Imre irodalmi tevékenységére vonatkozó dokumentumok gyűjtése, rendszerezése,
Hang- és videóanyagok archiválása
Digitális tudástár bővítése

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Holokauszt Áldozatainak Emléknapja 2019.**	
Támogató megnevezése:	**Budapest Főváros Önkormányzata**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	☐
	önkormányzati költségvetés	☒
	nemzetközi forrás	☐
	más gazdálkodó	☐
Támogatás időtartama:	**2019.04.14.**	
Támogatási összeg:	**1 500 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**1 500 000**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**1 500 000**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**1 500 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő ☐	vissza nem térítendő ☒
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**1 500 000**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**1 500 000**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Holokauszt Magyarországi Áldozatainak Emléknapja alkalmából a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2019. április 14-én koncerttel és gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartott a Terror Háza Múzeum elõtt. A megemlékezés középpontjában idén a XX. századi magyar művészet kiemelkedõ egyénisége, a vészkorszakban számos zsidó honfitársunkat megmentõ Kossuth-díjas szobrászművész, Ferenczy Béni személye állt.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

2019.04.14-én A Terror Háza Múzeum elõtt emlékoncertet rendezett a Közalapítvány.

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Holokauszt Áldozatainak Emléknapja 2019.**	
Támogató megnevezése:	**Budapest Főváros VI. Kerület Terézváros Önkormányzata**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	☐
	önkormányzati költségvetés	☒
	nemzetközi forrás	☐
	más gazdálkodó	☐
Támogatás időtartama:	**2019.04.14.**	
Támogatási összeg:	**250 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**250 000**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**250 000**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**250 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő ☐	vissza nem térítendő ☒
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**250 000**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**250 000**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Holokauszt Magyarországi Áldozatainak Emléknapja alkalmából a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2019. április 14-én koncerttel és gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartott a Terror Háza Múzeum elõtt. A megemlékezés középpontjában idén a XX. századi magyar művészet kiemelkedõ egyénisége, a vészkorszakban számos zsidó honfitársunkat megmentõ Kossuth-díjas szobrászmüvész, Ferenczy Béni személye állt.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

A Holokauszt Magyarországi Áldozatainak Emléknapja alkalmából a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2019. április 14-én koncerttel és gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartott a Terror Háza Múzeum elõtt.

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Holokauszt Áldozatainak Emléknapja 2019**	
Támogató megnevezése:	**Nemzeti Kultúrális Alap**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.04.14.**	
Támogatási összeg:	**1 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**1 000 000**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**1 000 000**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**1 000 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**1 000 000**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**1 000 000**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Holokauszt Magyarországi Áldozatainak Emléknapja alkalmából a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2019. április 14-én koncerttel és gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartott a Terror Háza Múzeum elõtt. A megemlékezés középpontjában idén a XX. századi magyar mûvészet kiemelkedõ egyénisége, a vészkorszakban számos zsidó honfitársunkat megmentõ Kossuth-díjas szobrászmûvész, Ferenczy Béni személye állt.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

A Holokauszt Magyarországi Áldozatainak Emléknapja alkalmából a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány 2019. április 14-én koncerttel és gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartott a Terror Háza Múzeum elõtt.

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**2019- évi Petőfi díj átadása**	
Támogató megnevezése:	**Mol Nyrt.**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	☐
	önkormányzati költségvetés	☐
	nemzetközi forrás	☐
	más gazdálkodó	☒
Támogatás időtartama:	**2019.12.02.**	
Támogatási összeg:	**6 600 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**6 600 000**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**6 600 000**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**6 600 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő ☐	vissza nem térítendő ☒
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**6 600 000**	
Dologi	**0**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**6 600 000**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány és a MOL-csoport által alapított Petõfi-díjat olyan jeles személyek kapják, akik az elmúlt évtizedekben kiemelkedõen sokat tettek a közép-európai népek szabadságáért.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

2019-ben Lezsák Sándor, költõ, tanár, politikus, a Magyar Demokrata Fórum egyik alapítója és Szájer József, az egykori ellenzéki kerekasztal résztvevõje, a Fidesz EU parlamenti képviselõje, az 1989-90-es rendszerváltoztatás kiemelkedõ személyiségei részesültek a kitüntetésben.

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**30 éve szabadon Emlékév projektjeinek előkészítése és megvalósítása I. szakasz**	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnökség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.01.09. - 2020.06.30.**	
Támogatási összeg:	**471 377 528**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**471 377 528**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**471 377 528**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**471 377 528**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**146 123 764**	
Dologi	**271 079 047**	
Felhalmozási	**54 174 717**	
Összesen:	**471 377 528**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

Magyarország Kormánya 30 éve szabadon címen emlékév szervezéséről határozott az 1989-es és 1990-es antikommunista forradalmak 30. évfordulója alkalmából. Az évfordulóról való méltó megemlékezés érdekében – 2019. március 15. napjától kétéves időtartamra – dr. Schmidt Máriát nevezte ki az emlékév koordinálásáért felelős kormánybiztossá. A 30 éve szabadon emlékév Emlékbizottságának létrehozásáról a 1002/2019. (I. 9.) Kormányhatározat, a kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól a 1123/2019. (III. 13.) Kormányhatározat, az emlékév programjáról a 1124/2019. (III. 13.) Kormányhatározat rendelkezik.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Emlékév arculatának kialakítása
Emlékszem reklámfilm elkészítése
Szabadságkoncert a Hősök terén
Évfordulós honlap létrehozása
Pályázatok megvalósítása

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**A 30 éve szabadon Emlékév projektjeinek előkészítése és megvalósítása II. szakasz**	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnökség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.05.01. - 2020.12.31.**	
Támogatási összeg:	**4 800 000 000**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**1 888 816 555**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**1 888 816 555**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**1 800 000 000**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**75 176 964**	
Dologi	**1 813 639 591**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**1 888 816 555**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

Magyarország Kormánya 30 éve szabadon címen emlékév szervezéséről határozott az 1989-es és 1990-es antikommunista forradalmak 30. évfordulója alkalmából. Az évfordulóról való méltó megemlékezés érdekében – 2019. március 15. napjától kétéves időtartamra – dr. Schmidt Máriát nevezte ki az emlékév koordinálásáért felelős kormánybiztossá. A 30 éve szabadon emlékév Emlékbizottságának létrehozásáról a 1002/2019. (I. 9.) Kormányhatározat, a kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól a 1123/2019. (III. 13.) Kormányhatározat, az emlékév programjáról a 1124/2019. (III. 13.) Kormányhatározat rendelkezik.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Tablókiállítás megvalósítása a Terror Háza Múzeum előtt
Országos és nemzetközi Vándorkiállítása megvalósítása
Országos pedagógustovábbképzés
Fesztiválokon való megjelenés
Pályázatok megvalósítása

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**2018. évi rendelkező a magánszemélyek adójának 1%-ról**	
Támogató megnevezése:		
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2018.01.01-2018.12.31**	
Támogatási összeg:	**188 777**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**188 777**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**188 777**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**0**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**188 777**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**188 777**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A felajánlott 1% hozzájárult a Közalapítvány működéséhez.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Audio guide berendezéseket vásárolt a Múzeum részére.

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**Puskás Kiállítási Központ megvalósítása**	
Támogató megnevezése:	**Miniszterelnökség**	
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.04.05. - 2021.06.30.**	
Támogatási összeg:	**2 391 629 297**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**140 246 889**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**140 246 889**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**2 391 629 297**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**96 118 276**	
Dologi	**44 128 613**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**140 246 889**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

A Magyar Kormány a 1186/2019. (IV. 5.) Korm. határozatában a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványt bízta meg a Puskás Aréna részeként megvalósuló Puskás Kiállítási Központ (továbbiakban: a Puskás Múzeum) tervezésével és kialakításával.

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Szakmai munkacsoport felállítása
Tudományos Tanácsadó Testület felállítsa
Koncepció kialakítása
Múzeum tervezésének elökészítése

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2019. év

PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

Támogatási program elnevezése:	**2019.évi rendelkező év a magánszemélyek adójának 1%-áról**	
Támogató megnevezése:		
Támogatás forrása:	központi költségvetés	X
	önkormányzati költségvetés	
	nemzetközi forrás	
	más gazdálkodó	
Támogatás időtartama:	**2019.01.01-2019.12.31**	
Támogatási összeg:	**358 385**	
- ebből a tárgyévre jutó összeg:	**0**	
- tárgyévben felhasznált összeg:	**0**	
- tárgyévben folyósított összeg:	**358 385**	
Támogatás típusa:	visszatérítendő	vissza nem térítendő X
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímenként:		
Személyi	**0**	
Dologi	**0**	
Felhalmozási	**0**	
Összesen:	**0**	

Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:

Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

	A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet **2019. év**	PK-542

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány

CSATOLT MELLÉKLETEK

(Melléklet típusonként csak 1 dokumentum csatolható)

1. Megjelenítésre kerülő mellékletek

PK-542-01 Könyvvizsgálói jelentés	*Melléklet csatolva:*	☐
	Eredetivel rendelkezik:	☒
PK-542-02 Szöveges beszámoló	*Melléklet csatolva:*	☐
	Eredetivel rendelkezik:	☒
PK-542-03 Kiegészítő melléklet	*Melléklet csatolva:*	☐
	Eredetivel rendelkezik:	☒

2. Megjelenítésre nem kerülő mellékletek

PK-542-04 Meghatalmazás *jogosultság igazolása, amennyiben nem a szervezet saját Cégkapuján vagy nem a bejegyzett képviselő Ügyfélkapuján keresztül kerül előterjesztésre a beszámoló*	*Melléklet csatolva:*	☐
	Eredetivel rendelkezik:	☒

FÜGGETLEN KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉS

A **Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány** kuratóriumának

Vélemény

Elvégeztük a **Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány** („a Közalapítvány") 2019. évi egyszerűsített éves beszámolójának könyvvizsgálatát, amely egyszerűsített éves beszámoló a 2019. december 31-i fordulónapra készített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 13.068.590 eFt, közhasznú eredménye 285.578 eFt nyereség, vállalkozási eredménye -294 eFt veszteség -, és az ugyanezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint a 2011. évi CLXXV. törvényben meghatározott tartalmú kiegészítő mellékletből áll (mely a 2016/479. Kormányrendelet alapján kidolgozott OBH nyomtatvány részét képezi).

Véleményünk szerint a mellékelt egyszerűsített éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Közalapítvány 2019. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a Magyarországon hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénnyel összhangban (a továbbiakban: „számviteli törvény").

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk *„A könyvvizsgáló egyszerűsített éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége"* szakasza tartalmazza.

Függetlenek vagyunk a Közalapítványtól a vonatkozó, Magyarországon hatályos jogszabályokban és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara „ A könyvvizsgálói hivatás magatartási (etikai) szabályairól és a fegyelmi eljárásról szóló szabályzata"-ban, valamint az ezekben nem rendezett kérdések tekintetében a Nemzetközi Etikai Standardok Testülete által kiadott „Könyvvizsgálók Etikai Kódexe"-ben (az IESBA Kódex-ben) foglaltak szerint, és megfelelünk az ugyanezen normákban szereplő további etikai előírásoknak is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb információk: A közhasznúsági melléklet

Az egyéb információk a **Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány** 2019. évi közhasznúsági mellékletéből állnak. A vezetés felelős a közhasznúsági mellékletnek a 350/2011 (XII.30.) Kormányrendelet vonatkozó előírásaival összhangban történő elkészítéséért. A független könyvvizsgálói jelentésünk „Vélemény" szakaszában az egyszerűsített éves beszámolóra adott véleményünk nem vonatkozik a közhasznúsági mellékletre, és a közhasznúsági mellékletre vonatkozóan nem bocsátunk ki semmilyen formájú bizonyosságot nyújtó következtetést.

Az egyszerűsített éves beszámoló általunk végzett könyvvizsgálatával kapcsolatban a mi felelősségünk a közhasznúsági melléklet átolvasása és ennek során annak mérlegelése, hogy a közhasznúsági mellékletben foglalt egyéb információk lényegesen ellentmondanak-e az egyszerűsített éves beszámolónak vagy a könyvvizsgálat során szerzett ismereteinknek, vagy egyébként úgy tűnik-e, hogy azok lényeges hibás állítást tartalmaznak. Ha az

elvégzett munkánk alapján arra a következtetésre jutunk, hogy a közhasznúsági melléklet lényeges hibás állítást tartalmaz, kötelességünk erről és a hibás állítás jellegéről jelentést tenni. Ebben a tekintetben nincs jelenteni valónk.

A vezetés [és az irányítással megbízott személyek] felelőssége az egyszerűsített éves beszámolóért

A vezetés felelős az egyszerűsített éves beszámolónak a számviteli törvénnyel összhangban történő és a valós bemutatás követelményének megfelelő elkészítéséért, valamint az olyan belső kontrollért, amelyet a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítástól mentes egyszerűsített éves beszámoló elkészítése.

Az egyszerűsített éves beszámoló elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Közalapítványnak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közzétegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló egyszerűsített éves beszámoló összeállításáért. A vezetésnek a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulnia, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Közalapítvány pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgáló egyszerűsített éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szerezni arról, hogy az egyszerűsített éves beszámoló egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha ésszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott egyszerűsített éves beszámoló alapján meghozott gazdasági döntéseit.

A Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok szerinti könyvvizsgálat egésze során szakmai megítélést alkalmazunk és szakmai szkepticizmust tartunk fenn.

Továbbá:

- Azonosítjuk és felmérjük az egyszerűsített éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kockázatait, kialakítjuk és végrehajtjuk az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálati eljárásokat, valamint elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerzünk a véleményünk megalapozásához. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának kockázata nagyobb, mint a hibából eredőé, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.
- Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Közalapítvány belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.
- Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek ésszerűségét.
- Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló egyszerűsített éves beszámoló összeállítása, valamint a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Közalapítvány vállalkozás folytatására való képességét illetően.

Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívnunk a figyelmet az egyszerűsített éves beszámolóban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősítenünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékon alapulnak. Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Közalapítvány nem tudja a vállalkozást folytatni.

- Értékeljük az egyszerűsített éves beszámoló átfogó bemutatását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy az egyszerűsített éves beszámolóban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.
- Az irányítással megbízott személyek tudomására hozzuk - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Közalapítvány által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is, ha voltak ilyenek.

Budapest, 2020. július 7.

Szuper-Audit Könyvvizsgáló
és Adótanácsadó Kft.
(MKK nyilv. tart. szám: **001402**)
1139-Budapest, Petneházy u. 24-26.

Németh Tamás
kamarai tag könyvvizsgáló
(MKK tagsági szám: **004852**)

K

KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPAI
TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOM KUTATÁSÁÉRT
KÖZALAPÍTVÁNY

Közhasznúsági jelentéshez

A 2019. MUNKAÉV TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2019-ben Közalapítványunk kiemelt feladatai közé tartozott a *30 éve szabadon* Emlékév programsorozatának bonyolítása, ami a kommunikációs felületek kialakításán és tartalommal való feltöltésén túl kiállítási, rendezvényszervezési, tudományos és ismeretterjesztő, valamint pályázati tevékenységet jelentett. Több olyan, az emlékévhez kapcsolódó programsorozatot készítettünk elő (országos utazókiállítás, újabb ötezer fős pedagógusképzés), melyek vagy ez év végén indultak el vagy a 2020 januárjában kezdődnek majd.

Továbbra is folynak a Puskás Múzeum tervezési és előkészítési munkálatai, valamint zajlik a digitális tankönyv tervezési munkafolyamata. A 2017-ben alapított Kertész Imre Intézet tevékenységi köre a hagyaték áttekintése és leltárba vétele után kiállításokkal és hozzájuk kapcsolódó kiadványok publikálásával folytatódott, az irodalomtörténész Bednanics Gábor operatív igazgató személyében pedig újabb vezetővel gyarapodott az Intézet. A Benczúr utcai székház kialakítási munkálatai ugyanakkor, és sajnos a kivitelező hibájából nem készültek el a megjelölt határidőre, a szükséges egyeztetések nyomán a késedelem előreláthatólag legalább másfél-két hónapos. A székház ünnepélyes megnyitását ennek figyelembevételével 2020 tavaszára tervezzük.

Természetesen folytattuk a munkaszervezetek reguláris tevékenyégével összefüggő feladatok bonyolítását (emléknapok, rendhagyó történelemórák, gyűjteményi, hagyatékgondozó munkálatok stb.), továbbá elkészítettük és bemutattuk azt a telefonos applikációt, amely az úgynevezett „augmented reality" (kiterjesztett valóság) technológiával mutatja be az 1956-os forradalom és szabadságharc jeles helyszíneit.

A következő munkaév közalapítványi programterve részben a rendszerváltoztatás 30. évfordulója, illetve a Puskás Múzeum kialakítása jegyében zajlik majd, de előzetesen számolnunk kell azzal, hogy az első világháborút lezáró Trianoni békediktátum 100. évfordulójának központi programsorozata is bővítheti majd a Közalapítvány tevékenységi körét.

Jelen terhelés mellett sajnos nincsen műszaki, kreatív és történészszakmai tervezői erőforrásunk a Terror Háza Múzeum szükséges műszaki, kiállítástechnológiai és tartalmi megújítására, de bízom benne, hogy a fenti feladatok elvégzését követően végre nekiláthatunk ennek a feladatnak is!

I

TERROR HÁZA MÚZEUM

1.1 Gyűjteményfejlesztés, gyarapodás

A Terror Háza Múzeum 2019-ben is folytatta a gyűjtőkörének megfelelő állománygyarapítási tevékenységét. Továbbra is elmondhatjuk, hogy olyan unikális műtárgyegyüttesekkel gyarapodott gyűjteményünk, amelyek a hazai kulturális örökség szempontjából hiánypótlók, elsődleges forrásértékük meghatározó.

Az első félévben két fontos papír alapú műtárgyegyüttes került nyilvántartásunkba:

- Az **első szabad országgyűlési választáson induló pártok teljes plakátanyaga**, a köztéri kampányplakátoktól az egyéni jelölteket bemutató kisebb reklámanyagokig. A budapesti magángyűjtőtől megvásárolt kollekció 333 plakátot tartalmaz.
- **Alapi Gyula vérügyésznek, a legemblematikusabb perek fő vádlójának irat-, fénykép- és dokumentumhagyatéka** az ügyész volt fonyódi otthonából. Az öttételnyi, közel 100 darabból álló hagyaték jelentőségét növeli, hogy belőle Alapi Gyula teljes életútja összeállítható, illetve a részvételével zajlott koncepciós perekkel kapcsolatos tudásunkat kiegészíti, többletinformációval látja el. Ez a máig adóssága szakmánknak, ugyanis sem a NEB, sem a BFL, sem az 56-os Intézet adatbázisaiban nem található Alapi Gyuláról ismeretanyag. Unikális azért is, mert ilyen teljes hagyaték egyetlen vérügyészről sem maradt jelen ismeretink szerint.

Ajándékozás útján kaptuk meg Ringhoffer József Münchenben élő festőművész-grafikus **Budapest ostromáról készült akvarelljeit, rajzait**. A művész 18 évesen, SS-be kényszersorozott svábként élte át az ostromot és a kitörést. A 65 darabos kollekció jól kiegészíti a művész által 2013-ban már a múzeumunknak ajándékozott, tiszalöki táborról készített képeit, bemutatva azt az életutat, amelyet a svábok éltek át 1944-1953 között a kényszersorozástól a szovjet hadifogságon és a magyarországi kényszemunkatáborokon át a Németországba való kitelepítésig.

A második félévben két kiemelkedő műtárgyat sikerült megvásárolnunk:

- **A Nagy Imre és társai per kameráját**, amellyel a tárgyalást felvették 1958-ban, és amely eddig magántulajdonban volt. (Ebből a Débrie Super Parvo típusú kamerából csak kettő volt az országban.)

- **A pápai nunciatúra oltalomlevelét** Ungár Sarolta nevére kiállítva 1944. november 17-i dátummal.

Hivatalos átadással került múzeumunkba a zánkai volt Úttörőmozgalmi Múzeum gyűjteménye. Az 1974-ben létrehozott múzeum közel négy évtizedes működése alatt **több mint harmincezer** tárgyat, dokumentumot, plakátot, aprónyomtatványt és fényképet gyűjtött össze szerte az országból. A mi gyűjteményünkből – az úttörőviseletet és néhány zsebkönyvet leszámítva – hiányzó témát olyan darabok képviselik, mint az úttörő tagsági könyvek a kezdetektől a nyolcvanas évekig, az országos úttörővezetők visszaemlékezéseit őrző hangfelvételek és ezek gépleiratai, a Kádár János által ajándékozott játékmackó, illetve helyi úttörőszervezetek csapat- és rajnaplói az ország minden részéről.

A 2019. évi gyarapodással **számszerűleg megháromszorozódott a gyűjteményünk**, értékét tekintve pedig **megkerülhetetlenné vált** a korszakkal foglalkozó kutatók számára. A teljes éves gyarapodás a zánkai úttörőanyagot nem számítva, meghaladta a 600 darabot.

1.2 Nyilvántartás, feldolgozás, gyűjteménymenedzsment

A második félévben elvégeztük az első félévi gyarapodás szakleltárkönyvi nyilvántartását. Összesen **604 darab műtárgy** került feldolgozásra, beleltározásra, köztük Alapy Gyula hagyatéka és az első szabad országgyűlési választáson induló pártok teljes plakátanyaga. A gyarapodási napló vezetése naprakész.

A műtárgyak nyilvántartási, vagyonbiztonsági, illetve közzétételi célú fotózása folytatódott, illetve jelenleg is zajlik.

Folytatódott a tavalyi évben megkezdett online közzétételi munka. A pártállami korszak fekete-fehér és színes propaganda diafilmjeit kereshetővé tettük magyar és angol nyelven a Terror Háza Múzeum fotóoldalán. A Terror Háza Múzeum Fotótár oldalára előkészítettük a**z 1990-es választás 228 darab plakátjának magyar és angol nyelvű hozzáférhetőségét**, pártonkénti bontásban elláttuk kereshető tárgyszavakkal őket, a leltárkönyvi leírásukat is rögzítettük.

1.3 Tudományos ismeretterjesztés, múzeumpedagógia

Az idei év két kiemelhető munkája:

- Elkészült az 1989-es Csodák Évéről szóló **középiskolai történelemfüzet** 1000 példányban, amelyet az októberi rendhagyó történelemórák előadásaihoz kapcsolva

osztottunk szét a múzeumban, illetve külső, iskolai helyszíneken.

- M. Nagy Richárd rendezésében elkészült egy fiataloknak szóló **ismeretterjesztő film** a kommunista diktatúra szalézi szerzetes áldozatáról, Sándor István vértanúról. A filmet 2019. október 25-én a 301-es parcella Látogatóközpontjában mutatták be.

II

A KÖZALAPÍTVÁNY 2019. ÉVI RENDEZVÉNYEI

2.1 (2019-01-23) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Kemény Zsigmond

A magyar romantikus regényirodalom egyik legfontosabb szerzője, Kemény Zsigmond volt a témája a Habsburg Történeti Intézet *Arcképek az Osztrák–Magyar Monarchiából* című sorozata **2019. január 23-i** előadásának. A rendezvényen **Eisemann György**, az ELTE XVIII-XIX. Századi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének tanára tartott előadást *Történelem, végzet és forradalom* címmel a közéleti, politikusi tevékenységéről is jól ismert íróról. Mint elhangzott, a marxista történetírás időszakában Kemény Zsigmond nemkívánatos személynek számított, hiszen a két világháború között „bizonyos szélsőséges politikai körök az ő munkásságára hivatkozva fejtetették ki tevékenységüket." Az író mindemellett az általános népfelség elvét is elítélte, emiatt ugyancsak heves kritikákkal illették a II. világháború után. Kemény az általános választójogot is csak fokozatosan kívánta bevezettetni, méghozzá a vagyoni helyzet alapján. Nem arra törekedett, hogy kizárjon rétegeket a választók köréből, csupán a társadalmi egyensúlyt féltette – hangsúlyozta az irodalomtörténész.

2.2 (2019-02-13) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Krúdy Gyula

Krúdy Gyula, a monarchiás író címmel tartott előadást **Fráter Zoltán** irodalomtörténész, az ELTE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet docense a Habsburg Történeti Intézet *Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából* című sorozatának **2019. február 13-i** eseményén. Mint elmondta, Krúdy pályája a XX. század elején a magyar irodalomban egy sajátos jelenségnek számított, ugyanis a késői romantika kiteljesedése, illetve a modern társadalom- és lélekábrázolás egyaránt kifejezésre jutott benne. Krúdyt a legegyszerűbb témák foglalkoztatták, mint például a születés, a szerelem vagy a halál, és prózaíró létére költőiséggel írt. Fráter Zoltán kiemelte, Krúdy

lassan dolgozott, ez lassúság, „a lassú élet kultusza", valamint a műveiből visszaköszönő olyan ismérvek, mint a kultikus jelenségek, a rendszeresség, a tisztelet, valamint a kedély, domborítja ki az író már említett „monarchiás" jellegét – fejtette ki az előadó, hozzátéve hogy Krúdy életműve közel 90 évvel a halála után is hat, „szinte szektaszerű rajongás alakult ki az életműve körül".

2.3 (2019-02-25) Megemlékezés a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja alkalmából

A Terror Háza Múzeum 2019-ben is színes programsorozatnak adott otthont a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja alkalmából. A rendezvénysorozat rendhagyó történelemórákkal kezdődött **2019. február 19-22. között.** Az előadásokon – amelyeknek témái ezúttal *Az akció fedőneve: Lenin – Német pénzzel Oroszország ellen* című tárlat anyagához kapcsolódtak – 1371 diák és tanár vett részt. A rendhagyó történelemórákon a következő előadások hangzottak el:

Balogh Gábor: *A Lenin-vonat*
Bertáné Dr. Varga Judit: *Szovjet koncentrációs táborok*
Békés Márton: *1919 – A sorsfordító év*
László Bernadett: *Az „Anasztázia mese" és a valóság*
Farkas Sebestyén Lőrinc: *Személyi kultusz*
Szabó Ákos: *Politikai terror*

A megemlékezések sora **február 25-én** délelőtt folytatódott, amikor közéleti személyiségek – Ákos, Janza Kata, Jeszenszky Zsolt, Kovács Ágnes, Kovács Zoltán, Megadja Gábor, Nagy Feró, Pesák Ádám, Rókusfalvy Lili, Székely Bulcsú, Tóth Dávid, Vecsei H. Miklós és Zséda – tartottak rendhagyó tárlatvezetést 30 fős csoportoknak történészeink segítségével a múzeumban. Ezután került sor a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja alkalmából rendezett emlékműsorra, ahol Schmidt Mária, a Közalapítvány főigazgatója és Trócsányi László igazságügyminiszter mondott emlékező beszédet, majd a Terror Háza Múzeum és a Fidelitas tartott közös ünnepi rendezvényt *Tüzes vasként éget a múlt* címmel. A vendégeket Schmidt Mária köszöntötte, majd Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter, Szelekovszky Ernő, az 1945-56 közötti Magyar Politikai Elítéltek Szövetségének Elnöke és Böröcz László, a Fidelitas elnöke tartottak megemlékező felszólalást. A rendezvény mécsesgyújtással zárult a múzeum falánál.

2.4 (2019-03-04) A globalista utópizmus áfiuma és az ellene való orvosság – Szájer József előadása az Eötvös-előadások sorozatban

Szájer József Európai parlamenti képviselő tartott előadást *A globalista utópizmus áfiuma és az ellene való orvosság* címmel a XXI. Század Intézet és a Polgári Magyarországért Alapítvány Eötvös József előadások rendezvénysorozatának keretében **2019. március 4-én** a Várkert Bazárban. Az eseményen **Balog Zoltán**, a Polgári Magyarországért Alapítvány elnöke mondott köszöntőt, az est házigazdája **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója volt.

Szájer József Zrínyi Miklós *Ne bántsd a magyart* című művére utalva kifejtette: előadásának célja, hogy a magyarság XVII. századi birodalmi fenyegetettségeivel, illetve a nemzeti védelem lehetőségeivel vonjon XXI. századi párhuzamot. Zrínyi ugyanis leírta, hogy a magyarság fennmaradása érdekében „a nemzeti erőnk, önállóságunk, alanyiságunk garanciáinak megerősítésére, vagyis saját hadseregre" van szükség és azt is felismerte, hogy „a magyarságot a töröktől, az ellentől fenyegető veszélynek van szellemi dimenziója is, hogy a helytelen, tunya hozzáállás saját hazánk dolgaihoz nagyobb baj, mint az ellenség hódítása. Az EP-képviselő arról beszélt, az új hatalmi viszonyok, „a világ uralásáért folytatott valóságos és spirituális küzdelem" egyfajta új globalizmus és az eddigi világrend fundamentumát jelentő nemzetállami rendszer közötti szembenállásként ábrázolható.

Mint a politikus kifejtette, mi, magyarok és Közép-Európa népei szerencséseknek mondhatjuk magunkat, mert most tisztán látjuk magunk előtt a lehetséges jövők modelljeit. Látjuk hova jutottak azok az országok, amelyek naiv emberbarátságtól, lustaságtól, lelkiismeretfurdalástól, tehetetlenségtől, vagy gazdasági előnyökre vágyva úgy döntöttek, bevándorlótársadalmakká válnak. Rámutatott: nekünk magyaroknak mindenért, a barátainkért, a családunkért, a hazánkért, a szabadságunkért, a jogainkért mindig meg kellett harcolni. Ezt az imperatívuszt a jelen hatalmas változásai nem zárójelbe teszik, hanem felerősítik.

Az EP képviselő szerint „az impérummá merevült, korábbi egyenjogúságát és önkéntességét feladó Európa áfiumának orvossága" az egymással együttműködésre kész nemzeti erők megerősítése. Erős Európa csak erős nemzetekre alapulhat. A családi és nemzeti összetartozás megerősítése az igazi ellenméreg, aminek a segítségével megőrizhetjük az őseink által ránk hagyományozott legjobb vívmányokat, megmenthetjük a keresztény nyugati civilizációt, a sok szenvedéssel kiharcolt szabadságunkat, békénket és európai életmódunkat – mutatott rá Szájer József. *(Lásd még: V. fejezet 1/3. pont 96. oldal)*

2.5 (2019-03-07) Ellenállás, hazaszeretet / Rendíthetetlenek a totalitarizmus ellen – Lengyel-magyar konferencia

Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja és a lengyelországi Kiátkozott Katonák Nemzeti Emléknapja alkalmából a budapesti Lengyel Intézet és a Terror Háza Múzeum történelmi tanácskozást rendezett *Ellenállás, hazaszeretet – Rendíthetetlenek a totalitarizmus ellen* címmel **2019. március 7-én** a Terror Háza Múzeumban. A rendezvény **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója és **Joanna Urbańska**, a Lengyel Intézet igazgatója köszöntőjével kezdődött, majd **Békés Márton**, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója, **Jacek Pawłowicz**, a Kiátkozott Katonák és a Lengyel Népköztársaság Politikai Foglyainak Múzeuma vezetője és **Krzysztof Szwagrzyk**, a lengyelországi Nemzeti Emlékezet Intézetének elnökhelyettese tartottak előadásokat *Az ellenállás évtizede – Közép- és kelet-európai antikommunista mozgalmak 1945 és 1956 között, Múzeum a börtönben,* illetve *Lengyelország keresi hőseit* címmel.

Tallai Gábor köszöntőjében elmondta, a közép-európai nemzeteket a fenyegetések megacélozzák, a veszteségek megerősítik, minket nem lehet megtörni, minket még csak megfenyegetni sem érdemes. A kommunizmus elleni harc hatalmas, de nem hiábavaló áldozatokat követelt, hiszen mára Magyarországon és Lengyelországban is sikerült legyőzni. Joanna Urbanska arról beszélt, mennyire nehéz feladat utat törni az igazságnak, és kiemelni a feledésből azokat, akiket évtizedeken át ki akartak törölni a közösség emlékezetéből és akiket bűnözőkként, hazaárulókként állított be a kommunista hatalom. Békés Márton államonként elemezte az ellenállást, megjegyezve: éppen ott törtek ki a legemblematikusabb felkelések – Kelet-Berlinben 1953-ban, Magyarországon 1956-ban és Csehszlovákiában 1968-ban –, ahol a többi országénál kisebb volt a fegyveres antikommunista ellenállás. Mint kifejtette, minden országban másként, de ugyanaz ellen harcoltak az antikommunista ellenállók. A teltházas konferencia az NSZ 11. Operációs Csoport nevű lengyel történelmi hagyományőrző egyesület bemutatójával és filmvetítéssel zárult.

2.6 (2019-03-13) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Gratz Gusztáv

A Habsburg Történeti Intézet *Arcképek az Osztrák–Magyar Monarchiából* című sorozatának **2019. március 13-i** eseményén **Paál Vince** történész, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatudományi Intézetének munkatársa *Gratz Gusztáv, a legitimista liberális* címmel tartott előadást, melyben egyebek mellett a német származású politikus, publicista, gazdasági szakember liberális meggyőződéséről, a német nemzeti kisebbséghez való viszonyáról,

legitimizmusáról, valamint történetírói munkásságáról esett szó.

A történész utalt rá, Gratz Gusztáv több tézisben fogalmazta meg politikai meggyőződését: liberálisnak vallotta magát, mert minden vallási, nemzeti és faji előítéletet elutasított, elítélte a társadalom alsó- és felső rétegének osztályönzését, a jogegyenlőséget és a gondolatszabadságot tekintette az egészséges és hasznos fejlődés alapkövének. Konzervatívnak is vallotta magát, mert meggyőződése szerint a radikális változások társadalmi, gazdasági és politikai téren egyaránt ritkán teszik boldoggá a népet.

2.7 (2019-03-21) Új világ született 1918–1923 – Schmidt Mária könyvének bemutatója

A Közalapítvány kiadásában jelent meg **Schmidt Mária** *Új világ született 1918-1923* című kötete, amelyet **Frank Füredi** szociológus professzor és **Békés Márton** történész, a kötet szerkesztője mutattak be **2019. március 21-én** a Terror Háza Múzeumban. Az est moderátora Tallai Gábor, a Terror Háza Múzeum programigazgatója volt.

Tallai Gábor elmondta: a kötet, a Várkert Bazárban látható *Új világ született* című kiállítással az Első Világháborús Centenárium keretében azt a célt hivatott szolgálni, hogy a száz éven át sulykolt „győztes-vesztes", „áldozat-agresszor" ellentétpárok helyett új értelmezési keretet teremtsen a korabeli eseményeknek. Frank Füredi szerint már önmagában a cím is igen figyelemreméltó, hiszen a nyugati gondolkodásban az „új világ" megszületését sokkal inkább a második világháború végéhez kötik, ám valójában ez az első világháború következménye.

Schmidt Mária könyvéből kiderül, hogy a mai konfliktusos területek közül számos az első világháborúra és azt követő nagyhatalmi döntésekre vezethető vissza – fejtette ki Békés Márton. „Szinte bárhova nézünk, az első világháború következményeibe botlunk" – hangsúlyozta, hozzátéve: a kötetben Schmidt Mária az egész XX. századot „egyetlen világháborúvá olvassa", amelynek három szakasza az első és a második világháború, majd a hidegháború volt.

Schmidt Mária kifejtette: az első világháború a legfontosabb eseménye a legújabbkori történelemnek. Szerinte a második világháború és a hidegháború befejeződött, ám az első világháború még ma is tart. Azok a problémák ugyanis, amelyek miatt kitört, és az a békemű, amit rákényszerítettek a világra, mind megoldatlan kérdések százait vetik fel. A könyvbemutatón Molnár Ferenc: *Egy haditudósító emlékei* és Heltai Jenő: *Álmok háza* című művéből Blaskó Péter színművész olvasott fel részleteket. *(Lásd még: IV. fejezet 5/4. pont 49. oldal és V. fejezet 1/2. pont 96. oldal)*

2.8 (2019-04-04) Ki nyeri a XXI. századot? I. – Konferencia

A Terror Háza Múzeumban tartotta meg bemutatkozó konferenciáját a megújult XXI. Század Intézet. A **2019. április 4-én** rendezett eseményen hat előadó és egy szakértői panelbeszélgetés négy résztvevője igyekezett választ találni a címben felett kérdésre: Ki nyeri a XXI. századot? A rendezvény résztvevői a hidegháború lezártától a 2008-as világgazdasági válságon át napjaink világpolitikai átrendeződéséig és a jövő globális rendjéig elemezték az elsősorban Magyarország és Közép-Európa szempontjából fontos kérdéseket.

Lánczi Tamás, a XXI. Század Intézet igazgatója nyitóbeszédében a 2008-ben kezdődött gazdasági világválságot jelölte meg korszakfordulóként a hidegháború utáni világrend átalakulásában, majd az intézet küldetését is bemutatta: „A XXI. Század Intézet küldetésének tekinti a változás természetének és kiváltó okainak megértését, és a szuverenitás és szabadság talaján állva, előítéletektől mentesen, nyitottan vizsgáljuk, hol milyen válaszokat adnak a nyugati világ társadalmi, gazdasági krízisére. Hiszünk abban, hogy a politikát elsősorban gondolatok mozgatják. A XXI. Század Intézet a jövőben ezen gondolatok szenvedélyes kutatója lesz."

Schmidt Mária, a Közalapítvány főigazgatója *Zavar az erőben* című előadásában rámutatott, hogy az Európán belül korábban meghatározó észak-déli, elsősorban gazdasági természetű ellentét mára egy kelet-nyugati kulturális szembenállással bővült. A hanyatló nyugat-európai elitek és a feltörekvő kelet-közép-európai államok összefeszülésének különleges dinamikája és a vita kimenetele határozza majd meg Európa helyét az egyre intenzívebb nemzetközi versenyben.

Frank Füredi, a XXI. Század Intézet főmunkatársa videóüzenetében a Nyugat pozícióvesztésének belső okaira, illetve a félelem, a kockázatkerülés kultúrájának fiatalok körében történő terjedésére hívta fel a figyelmet, éles kontrasztba állítva kontinensünket a feltörekvő Ázsiával. **Békés Márton**, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója *A lázadás évtizede* című előadásában kifejtette: „2015 óta egy demokratikus népfelkelés zajlik Európában, és Brüsszel egy ostromlott várnak tűnik. Belülről a válság, kívülről a nép fenyegeti." Az elitek és a kormányzottak közötti feszültség fokozódik, ami a jobb-bal törésvonal meghaladásához és politikai változásokhoz vezet.

A Terror Háza Múzeum programigazgatója, **Tallai Gábor** szerint az európai civilizáció hanyatlásának csak a kereszténységet és az individualizmust páratlanul termékeny módon elegyítő európai kultúra reneszánsza szabhat gátat. Az előadó Michel Houellebecq francia író két legutóbbi könyvének, a *Behódolás*nak és a *Szerotonin*nak a kritikai összehasonlításán keresztül fejtette ki gondolatait. **David Goldman** amerikai közgazdász, újságíró videóüzenetében az

évtizedek óta zajló, manapság kiéleződő világgazdasági súlypont-eltolódásokat vette górcső alá, elsősorban az USA és a feltörekvő Kína viszonylatában. Goldman a nyugati világ összefogására biztat, amivel meggátolható, hogy Kína hegemón helyzetbe emelje magát a globális térben.

Az ebédszünetet követően szakértői panelbeszélgetés kezdődött *A történelem újrakezdődött* címmel, **Szabó László** moderálása mellett, ahol **Berzi Gergely**, a XXI. Század Intézet külügyi vezetője a demokrácia, a gazdasági növekedés és a politikai stabilitás lehetetlen hármasságára hívta fel a figyelmet, bemutatva, hogy az EU vezető hatalmai készek az előbbit feláldozni az utóbbi kettő érdekében. **Galló Béla** politológus a modern kori népvándorlást egyszerre látja a globális átrendeződés következményének, de okozójának is, és a nyugati baloldal felelősségét emelte ki Európa relatív pozícióvesztésében. **Kiszelly Zoltán**, a XXI. Század intézet regionális igazgatója szerint a francia-német tengely nem kíván kölcsönösen előnyös ajánlatot nyújtani a kelet-közép-európai nemzeteknek, ehelyett egyoldalú nyomásgyakorlással igyekszik célt érni, ami szembe megy a régió függetlenségükre érzékeny népeinek akaratával. **Szabó Dávid József**, az intézet stratégiai igazgatója felvetette a kérdést, hogy képes lesz-e az Egyesült Államok rávenni európai szövetségeseit a kínai nyomulással szembeni összezárásra. Ha igen, akkor újabb bipoláris világrend kialakulása várható, ha viszont nem, akkor egy még ismeretlen játék kezdődik a XXI. század uralásáért.

2.9 (2019-04-06) Az ismeretlen Kertész Imre – Kiállítás a Vígszínházban

Kertész Imre születésének 90. évfordulója alkalmából a Kertész Imre Intézet országos vándorkiállítást szervez *Az ismeretlen Kertész Imre – Tanulóévek 1934-1955* címmel, amely az Intézet tulajdonában lévő kiadatlan fényképek és vallomások segítségével mutatja be az írói pályára készülődés főbb állomásit az 1934 és 1955 közötti években. Ezt az anyagot **2019. április 6-án** a Vígszínházban mutattuk be, abból az alkalomból, hogy az Intézet támogatásával a színház műsorára tűzte a *Kaddis a meg nem született gyermekért* című regény dramatizált változatát. Kertész Imre költői monológját – amelynek főszereplője arra a felismerésre jut, hogy lehetetlen egy olyan világban gyermeket vállalni, ahol át kellett élni a holokauszt borzalmait –Vörös Róbert rendező állította színpadra az író egyik kedvenc színésze, Lukács Sándor főszereplésével. A tárlat megrendezése kapcsán látott napvilágot *Az ismeretlen Kertész Imre – Tanulóévek 1934-1955* című katalógus, amelyet a vándorkiállítás további helyszínein is megvásárolhatnak majd az érdeklődők.

2.10 (2019-04-08) Együtt, szabadon – Kampányindító rendezvény a Nemzetközi Roma Nap alkalmából

A Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány a Nemzetközi Roma Nap alkalmából kampányindató rendezvényt szervezett *Együtt, szabadon* címmel **2019. április 8-án,** a Terror Háza Múzeumban, ahol a rendszerváltoztatásban aktív szerepet vállaló magyar cigány közéleti szereplőket bemutató, *30 éve szabadon* Emlékév keretében indított plakát- és TCR-kampány alkotóival és főszereplőivel ismerkedhettek meg az érdeklődők. Az eseményen **Schmidt Mária**, a Közalapítvány főigazgatója köszöntötte a vendégeket, majd **Gulyás Gergely** Miniszterelnökséget vezető miniszter, valamint a kisfilmek alkotói, **Joka Daróczi János** és **Bernáth Gábor** szólaltak fel, a zenéről a Romengo együttes gondoskodott.

Schmidt Mária köszöntőjében arról beszélt, hogy a Kádár-rendszer minden más hiresztelés ellenére elsősorban a mindennapok embereinek tettei és akarata miatt omlott össze harminc éve, százezrek cselekedtek ugyanis tisztességesen, bátran úgy, hogy a szabadság és a demokrácia felé vezették Magyarországot. Az ő korszakukban nem volt természetes, hogy egy cigány festő, vagy tanító legyen, a rendszer egyebek mellett olyan tevékenységeket „kínált" romáknak, mint a vályogvetés, vagy a „lomizás" – fűzte hozzá. A főigazgató kijelentette, meghajtja fejét a magyar cigány közösség legjobbjai előtt, akik megmutatták, hogy ha mindenki akarata egy, akkor nincs olyan diktatúra, amely megállna velük szemben.

Gulyás Gergely szerint 2010-ben a cigánypolitikában is új időszámítás kezdődött. Az elmúlt szűk évtizedben komoly eredményeket ért el a kormány: rendkívüli mértékben csökkentette a cigányság munkanélküliségét, miután kimondta, hogy az államnak nem segélyt kell biztosítania, hanem esélyt – hangsúlyozta. Az alaptörvény értelmében a kisebbségek államalkotó tényezők. A cigány közösség nem idegen, „évszázadok óta él velünk", és széles azon teljesítmények skálája, amelyekkel gazdagította a magyar kultúrát – emelte ki a miniszter, hozzátéve, hogy a nagy szabadságküzdelmekben a romák mindig a magyarok oldalán álltak. Az első világháborúban a hegedűjük mellett a vitézségük miatt is becsülték őket, 1956-ban az utolsók között tették le a fegyvert, és az 1990-es marosvásárhelyi magyarellenes pogrom idején szintén a magyarok védelmére keltek.

A rendezvényen is bemutatott kisfilmek megalkotásában részt vevő Bernáth Gábor azt mondta, olyan emberek történeteit dolgozták fel, akik a rendszer ellen lázadva próbáltak tenni a közösségért, akik helytállásukkal az egész nemzetnek példát mutattak. Bemutatják többek között Bogdán Jánost, aki három társával megalapította a világ első roma középiskoláját, Choli Daróczi József műfordítót, Péli Tamás festőművészt, Berki Judit oktatási szakembert, Rézműves Mihályné

Lina óvónőt, Szirtesi Zoltán orvost, Farkas Kálmán újságírót és Bari Károly költőt. A másik alkotó, Joka Daróczi János úgy fogalmazott: „mi, magyarországi romák egyben magyarok is vagyunk, és kiválóan megfér bennünk ez a kettős identitás". *(Lásd még: IV. fejezet 3/4. pont 54.oldal)*

2.11 (2019-04-14) Emlékkoncert a Holokauszt Magyarországi Áldozatainak Emléknapja alkalmából

A Holokauszt Magyarországi Áldozatainak Emléknapja alkalmából a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány **2019. április 14-én** koncerttel és gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartott a Terror Háza Múzeum előtt. A megemlékezés középpontjában idén a XX. századi magyar művészet kiemelkedő egyénisége, a vészkorszakban számos zsidó honfitársunkat megmentő Kossuth-díjas szobrászművész, Ferenczy Béni személye állt. **Kásler Miklós**, az emberi erőforrások minisztere és **Köves Slomó** főrabbi, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) vezetője tartott emlékező beszédet.

Kásler Miklós a világtörténelem egyik legértelmetlenebb és legbrutálisabb pusztításának nevezte a holokausztot „Történelmünk legsötétebb korszakai akkor következtek be, amikor az emberiség egy része megfeledkezett saját múltjáról, évezredes hagyományairól, alapértékeiről, Istenbe vetett hitéről, és úgy gondolta, önös, önző érdekei alapján maga veheti át a világ irányítását" – fogalmazott. Hangsúlyozta: az áldozatok mellett azokra is emlékezni kell, akik segítették, mentették az üldözötteket mindannyiunk példaképeivé válva. Sorsuk azt bizonyítja, hogy ha az emberiség megtartja értékeit és cselekedeteinket a szeretet vezérli, képesek vagyunk „csodákat végrehajtani" a legszörnyűbb időkben is. Példájukat meg kell ismertetnünk a következő nemzedékekkel, mert csak így biztosíthatjuk, hogy ne vegyék át az irányítást újra az ember- és istentelen eszmék, és ne ismétlődjenek meg a XX. század nagy tragédiái – jelentette ki.

Köves Slomó a történelmi emlékezet kötelességének fontosságát hangsúlyozta, amely a zsidó hagyományokban és a zsidó vallásban – ezen keresztül a zsidó-keresztény civilizációban is – alapérték, majd rámutatott: a történelem borzalmaira való emlékezés, ha csupán teher, akkor sokszor a fordított hatást éri el. Véleménye szerint úgy és akkor érdemes emlékezni, „ha a vastag sötétségben meg tudjuk találni azokat a kicsiny lángokat", amelyek saját személyes életünkben is példát, erőt, és morális tanítást tudnak adni. Erre említette példaként Ferenczy Bénit és feleségét, akik életük kockáztatásával – mások mellett – három tizenéves magyar zsidó kisfiút rejtettek el Budapesten, megmentve életüket. A főrabbi előadása után Palya Bea és együttese, valamint a Parafónia Zenekar adott koncertet.

2.12 (2019-04-16) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Deák Ferenc

A Habsburg Történeti Intézet *Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából* című sorozatának **2019. április 16-i** rendezvénye Deák Ferencről, Batthyány-kormány igazságügy-miniszteréről, a XIX. századi Magyarország meghatározó államférfijáról szólt, akit többek között „a haza bölcse", „a nemzet prókátora", illetve „a magyarok Mózese" névvel is illettek kortársai. **Estók János** történész, az ELTE Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékének oktatója, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatója *Deák Ferenc, az öregúr* című előadásában ízelítőt adott Deák személyiségéről, politikai életútjának két meghatározó állomásáról, a passzív ellenállás vezéralakjáról és a kiegyezés meghatározó alakjáról, illetve zárásként Deák korabeli és mai kultuszát állította egymás mellé. Kifejtette, hogy Deák Ferenc miként határozta meg az 1850-es, 1860-as években a magyar közgondolkodást, a politikai döntéshozatalt, de az államférfi személyes tulajdonságairól, valamint politikai pályájának legfontosabb csomópontjairól is szó esett.

2.13 (2019-05-08) Az uniós választás tétje / Ne bántsd a magyart! – Könyvbemutató beszélgetés Szájer Józseffel

Szájer József EP-képviselőt **Lánczi Tamás**, a XXI. Század Intézet igazgatója kérdezte a közelgő EP választás tétjéről, Európa jövőjéről, Magyarország választási lehetőségeiről azon a beszélgetésen, amelyet a XXI. Század Intézet **2019. május 8-án** rendezett az intézet kertjében. A rendezvénynek külön apropót adott, hogy Szájer József a KKETTKK gondozásában jelentette meg *Ne bántsd a magyart!* című könyvét, illetve *A globalista utópizmus áfiuma és az ellene való orvosság* című, 2019. március 4-i Eötvös-előadása szövegéből készült kiadványt.

A beszélgetésen Lánczi Tamás politikusgenerációja illúzióvesztéséről kérdezte Szájer Józsefet. A képviselő szerint az illúzióvesztés közös alapélménye mindenkinek, aki részt vesz az európai nagypolitikában. Az a nyugat, amit 35 évvel ezelőtt a rendszerváltoztató politikusok „példának" és „gyémántszilárdságúnak" tekintettek, megszűnt, és az életmódot, ahogyan a szocializmus nyomása alól feltápászkodó országok élni szerettek volna, ez az új Európa mostanra feladta.

Lánczi Tamás felvetette, hogy az EU a gazdaságilag erős országok birodalmi játszótere lett. Szájer József válaszában elmondta, hogy az erős államok hatalmi éhségükben napról napra bontották le a szuverenitás határait, és lassú birodalomépítésbe kezdtek. Felidézte, hogy a kétezres évek közepén az Európai Néppárt CDU-s képviselői, akik korábban minden felmerülő

kérdést a saját német szemszögükből vizsgáltak, váratlanul elkezdtek „európázni". Ilyen apró, szinte láthatatlan jelzésekkel indult meg a modellváltás. Szájer József szerint az az Európa, ami korábban egyenjogú nemzetek közös elhatározásain, szövetségén alapult, egyszerre elkezdett tanácsok helyett parancsokat osztogatni, és áttért a részvénytársasági modellre. Még ma is sokszor elhangzik vezető politikusok szájából, hogy „az unió az elit projektje", amihez a többségnek semmi köze. Aki erről mást gondol, azt a populista szitokjelzővel illetik. Vagy egyszerűen Európa-ellenesnek bélyegzik azokat, akik a saját nemzeti érdekeiket nem akarják alárendelni „Európa érdekeinek".

Lánczi Tamás kérdésére reagálva Szájer József elmondta: minden baljós előjel ellenére nem temeti Európát, bízik benne, hogy újból egymásra találhatnak a szuverén érdekek, ahogyan ez megtörtént a háború után, és később az EU kezdeti időszakában, a kilencvenes években. Ugyanakkor kétségtelen, hogy nagy gond van, mert még válsághelyzetek sem tudták rákényszeríteni az európai mainstream politikát a változásra, a mérlegelésre. Politikusként hisz, hinnie kell abban, hogy Európába visszatér a cselekvőképesség szelleme, és újból közösen fogjuk alakítani a kölcsönös tiszteletre épülő jövőt.

A választások kimenetelével kapcsolatban Szájer József kifejtette: nem szabad elbizakodottnak lenni. A közelmúlt váratlan, meglepetésszerű választási fordulatokat hozott Európa-szerte. A magyar politika cselekvőképességet meg kell tartani, mert nehéz, harcos időszak jön. Szájer József mindenkinek, aki értelmezni próbálja az európai történéseket, azt tanácsolta, hogy ne a felszínt figyelje, mert az EU-ban régen nincsenek már pártok, csak a nagy országok akaratához köthető erőviszonyok. Hozzátette: talán ez a választás és annak eredménye elhozza újra a pártok, az értékviták korszakát az európai politikában. *(Lásd még: V. fejezet 1/1. pont 96. oldal)*

2.14 (2019-05-09) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Ferenc József

A Habsburg Történeti Intézet **2019. május 9-i** rendezvényének fókuszában hazánk történelemének ténylegesen a leghosszabb ideig hatalmon lévő uralkodója, Ausztria császára, Magyarország apostoli királya, I. Ferenc József állt. **Gerő András**, a Közép-európai Egyetem professzora, a Habsburg Történeti Intézet igazgatója *Ferenc József: az apostoli bitortól Ferenc Jóskáig* című előadásában bemutatta Ferenc József személyiségét, végigvezette életútját, különös tekintettel arra a folyamatosan változó viszonyra, mondhatni kényszerházasságra, amely több mint 65 éves uralma alatt közte és a magyarok között kibontakozott, és végül az uralkodó koronként változó emlékezetéről nyújtott összefoglalást. A Habsburg Történeti Intézet igazgatója

Ferenc József magyarországi emlékezetéről elmondta: ha végignézzük például a Nagykörutat, sorban Habsburg nevekkel találkozhatunk, de Ferenc József neve sem itt, sem máshol nem szerepel a mai Budapesten. Szerinte a kivételezés alapját az 1848/49-es szabadságharc utáni megtorlás adja, amelyet a magyar közgondolkodás sosem tudott megbocsátani az uralkodónak.

2.15 (2019-05-13) Helyzet van I. / Épül a Washington-Budapest-Jeruzsálem tengely? – Beszélgetés Aaron Kleinnel

Aaron Klein amerikai-izraeli újságíró, a Breitbart munkatársa volt a vendége a XXI. Század Intézet *Helyzet van* című programsorozata nyitó rendezvényének **2019. május 13-án**, a Terror Háza Múzeumban. *Az Épül a Washington-Budapest-Jeruzsálem tengely?* című nyilvános beszélgetést **Schmidt Mária**, a Közalapítvány főigazgatója nyitotta meg, majd a XXI. Század Intézet két vezető munkatársa, **Berzi Gergely** külügyi és **Szabó Dávid József** stratégiai igazgató beszélgetett az amerikai vendéggel.

Schmidt Mária nyitóbeszédében elmondta: a világpolitikában drámai változások indultak el, melyek cselekvésre késztetik az országok, nemzetek vezetőit. Azok tudnak egy ilyen momentumban kiemelkedni, akik határozott elképzeléssel, a nemzeti érdeket képviselve vezetik országaikat. Ilyen vezető Donald Trump, az USA elnöke, Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke és Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök.

Aaron Klein a rendezvény aktualitását is adó izraeli választás eredményét úgy értékelte, hogy az izraeli választók ismét a biztonság, a megmaradás és a nemzetközpontú politika mellett tették le voksukat. Izrael számára a globalista baloldal és a zászlajukra tűzött kétállami megoldás, mely egy Izrael elpusztítására felesküdött szomszédot teremtene, nem lehet valódi választás. Klein szerint az izraeli miniszterelnök titka vezetői mivoltában rejlik. Kiáll Izrael biztonságáért, és – ahogy azt látjuk Donald Trump és Orbán Viktor esetében is – nem vesz tudomást a háttérben folyamatosan hallható zúgolódásról és különböző címkézési kísérletekről. Az aznapi Trump-Orbán-találkozóról szóló kérdésre Aaron Klein úgy válaszolt: Orbán és Trump ugyanazon az oldalán állnak. Orbán, Trump és Benjamin Netanjahu azok, akik ma a frontvonalon harcolva védik a nyugati civilizációt.

Ami a nyugati világot veszélyeztető ideológiai irányzatokat illeti, Klein a Soros György-féle nyílt társadalom ideológiáját és az iszlamizmust tartja a nemzetekre leselkedő veszélynek. A baloldal ráadásul tudatosan vagy csak sodródva, de szövetségre lép a politikai iszlámmal, iszlamista csoportokkal. Klein karrierje során több, erről szóló, nagy horderejű sztorit tárt fel. Soros nyílt társadalma a valóságban a nemzetállamok identitásának és határainak elvételét jelenti. Az

iszlamizmus, az iszlám fundamentalizmus pedig nem hajlandó együtt élni a nyugati civilizációval és a zsidó-keresztény értékekkel, sőt alapjaiban megy szembe vele.

A médiáról és saját riporteri munkájáról szólva Klein bemutatta, hogy a mainstream média már akkor sem volt hajlandó tudomást venni a valóságról, amikor Klein terroristák közé merészkedve, velük interjúzva bizonyította be, hogy a gázai kivonulás aláássa Izrael biztonságát. Amerikában a kormányzati bürokrácia egyes körei szövetkeztek a mainstream médiával, hogy aláássák Donald Trump választási kampányát, és elejét vegyék egy sikeres elnöki ciklusnak. Az úgynevezett orosz összejátszási ügy mára egy kitalált lufinak bizonyult, a baloldali összejátszást bizonyítékokkal kezdték leleplezni. A „dosszié-ügy" lehet a fordulópont azon a fronton, melyet Donald Trump a mocsár lecsapolásának nevezett. Klein szerint több patrióta médiaműhelyre van szükség világszerte, de legalábbis annak nyugati felén. Szerinte ugyanis senki nem fogja elvégezni helyettük a házifeladatot, ami a globalista-baloldali hálózatok leleplezését jelenti. Breitbart-ból pedig egyelőre csak egy van.

2.16 (2019-05-15) Helyzet van II. / Hassliebe – Németkérdés újra? – Konferencia

A XXI. Század Intézet *Hassliebe – Németkérdés újra?* címmel tartott konferenciát Németország jelenéről és jövőjéről, Európában és a világban betöltött pozíciójáról **2019. május 15-én** a Terror Háza Múzeumban. Tallai Gábor nyitóelőadásában kifejtette: harminc évvel a Berlini fal ledöntése után újra érdemes beszélni a német kérdésről. Mégpedig az Európai Unión belüli erőviszonyok, nevezetesen a Német Szövetségi Köztársaság demográfiai és gazdasági túlsúlyából fakadó hatalmi küzdelem miatt, amely német részről jelenleg nélkülözi a nagyhatalmi bölcsességet, politikai érzékenységet. Az 1990-es német újraegyesítés Tallai Gábor szerint nem egy kettészakított ország természetes összeolvadása volt, hanem a keleti országrész ultimátumokkal szegélyezett annektálása a nyugatiak részéről, melyet a keletiek lenézése és folyamatos megalázása kísért.

Az első *„Németország: túl erős vagy túl gyenge"* című kerekasztal-beszélgetést moderáló **Szabó Dávid József** (stratégiai igazgató, XXI. Század Intézet) felvezető beszédében kitért a Németország nimbuszát megtépázó európai válságok sorára és az Európán kívülről érkező kihívásokra. **Schmidt Mária** (főigazgató, KKETTK Közalapítvány) szerint Angela Merkelnek sikerült Németországból egy nagy NDK-t csinálnia. Szerinte Németország egyszerre erős és gyenge, kulturálisan kifejezetten gyenge lett, vezetési válság, identitásválság jellemzi, gazdasági teljesítmény terén pedig Angela Merkel kancellár a „status quo" megőrzésére alkalmas. A

főigazgató szerint a német válságkezelésnek jó példája volt a Görögország számára szabott ultimátum a 2008-as gazdasági válság idején, amivel a válságot nem oldották meg ugyan, de a német bankok az összes pénzüket visszakapták. Schmidt szerint a migrációs politikában Merkel a saját álláspontját tette (volna) kötelezővé egész Európa számára.

Prőhle Gergely (az NKE Stratégiai és Nemzetközi Tanulmányok Központjának vezetője) arról beszélt, hogy több kölcsönös megértésre van szükség a németek és a magyarok között. Hazánk volt berlini nagykövete sorsközösséget lát Németország és Magyarország között a gazdasági folyamatok terén, és bizakodó a német gazdaság teljesítőképességét illetően. Prőhle Gergely szerint Németország „a pozitív hegemónia" szerepére törekszik, de igyekszik elkerülni, hogy ez a dominanciára való törekvésnek tűnjön Európában.

Kálnoky Boris, a Die Welt újságírója szerint Németország a status quo-ban érdekelt, ám eközben az Európa Unióban transzformációs válság van. A soft powerre, vagyis a puha, kulturális befolyásolásra/hatásgyakorlásra kitérve megjegyezte, hogy az USA esetében sem egy államilag kitalált vagy irányított programról, hanem a szólás és önkifejezés szabadságával élő egyének és csoportok vonzó kulturális teljesítményéről volt szó. **Hubertus Knabe**, a XXI. Század Intézet tudományos főmunkatársa szerint különösen a német külpolitika és védelempolitika területén merülnek fel aggályok. Németország katonai gyengesége erőteljesebb külpolitikai aktivitásra sarkallhatja az oroszokat. A német belpolitika egyhelyben jár, hiányzik a szabad vita, a vélemények szabad cseréje, ugyanis mindenki fél a botránytól. Knabe megjegyezte, hogy a Merkel által kitalált és keresztülvitt Energiewende, vagyis a nukleáris energia hirtelen és totális kivezetése és a megújulókra történő áttérés egyaránt a szocialista tervutasításos gazdaságra emlékeztet.

A második, *„Merre tovább, Németország?"* című pódiumbeszélgetésén **Balog Zoltán** (elnök, Polgári Magyarországért Alapítvány) elmondta: nem vár túl nagy változást az EP-választás után, szerinte ugyanazok az erők lesznek az európai térben, de – mint prognosztizálta –, „zsugorodni fog" az a közép, amit most az Európai Néppárt, a szocialisták és a liberálisok jelentenek. Balog Zoltán szerint a németek azt a saját modelljüket szeretnék európai szinten is működtetni, mint ami a Bundestagban van, ami nyitást jelent a zöldek felé, és a mostani jobboldaliak „elsorvadása" lenne a következménye. **Berzi Gergely** (külügyi igazgató, XXI. Század Intézet) moderátori felvetésére – Európában mindent a németek döntenek-e el? –, Balog Zoltán visszakérdezett: „Juncker kinek a jelöltje volt, talán a luxemburgiaké?" A konferencia végén a német-magyar kapcsolatokkal összefüggésben Balog Zoltán arról beszélt, hogy „meg van ölve a politikai nyelv", hiányoznak a szellemileg autonóm közösségek, ahol a viták megjelennek.

Frank Spengler, a Konrad Adenauer Alapítvány magyarországi képviseletvezetője a pragmatikus együttműködés fontosságára és a stratégiai jelentőségű német-magyar politikai kapcsolatra hívta fel a figyelmet. **Kiszelly Zoltán** (regionális igazgató, XXI. Század Intézet) szerint Németország az eurózónát használva terjeszti ki akaratát az uniós tagállamok egyre szélesebb körére. Kérdéses, hogy Macron francia elnök „adósságuniót" célzó javaslatára mi lesz a végső német válasz, ez ugyanis meghatározza majd, hogy számíthat-e Németország a franciák segítségére az új német birodalom építésében.

2.17 (2019-05-22) Az ismeretlen Kertész Imre – Kiállítás Pápán

A Kertész Imre Intézet *Az ismeretlen Kertész Imre – Tanulóévek 1934-1955* című vándorkiállítás második állomása Pápa volt, ahol az író 2003-ban találkozott a református gimnázium tanáraival és diákjaival. (Az akkor készült filmek és fotók felhasználási jogát ingyenesen megkapta az Intézet.) A tárlatot **Hafner Zoltán**, a Kertész Imre Intézet igazgatója nyitotta meg Valler Kata színművész és Pekár Csaba, a gimnázium diákja közreműködésével **2019. május 22-én** a pápai Zsinagógában.

2.18 (2019-05-27) Új helyzet Európában? – Az EP választás után – Konferencia

Új helyzet Európában? – Az EP választás után címmel tartott konferenciát a XXI. Század Intézet **2019. május 27-én**, a Terror Háza Múzeumban a május 23-26-án lezajlott európai parlamenti választás hazai és európai tanulságairól. A rendezvényt **Lánczi Tamás**, a XXI. Század Intézet igazgatója előadása nyitotta, melyet **Berzi Gergely** külügyi és **Szabó Dávid József** stratégiai igazgató páros prezentációja követett *A választási eredmények tükrében* címmel. A rendezvény *Az európai erőviszonyok átalakulása* néven elemzői kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott **Szabó László** kommunikációs szakember moderálása mellett. A panelben **G. Fodor Gábor**, a Századvég Alapítvány elnöke; **Horn Gábor**, a Republikon Intézet igazgatója; **Kiszelly Zoltán**, a XXI. Század Intézet regionális igazgatója; **Mráz Ágoston Sámuel**, a Nézőpont Csoport vezérigazgatója és **Závecz Tibor**, a Závecz Research vezetője osztotta meg gondolatait a közönséggel. A szünetet követő pódiumbeszélgetésen Lánczi Tamás kérdezte **Deutsch Tamás** európai parlamenti képviselőt az eredményekről.

Lánczi Tamás bevezető előadásában általános tendenciának nevezte, hogy a mainstream pártok meggyengültek, de úgy tűnik, erről nem hajlandók tudomást venni. Általánosságban a nemzeti szuverenitást hangsúlyozó és védelmező erők erősödtek, mint Franciaországban és

Olaszországban, de ez egy patthelyzethez vezetett, mert a mainstream pártok még tartják a pozícióikat, az újak viszont még nem erősödtek meg annyira, hogy elsöprő erővel rendelkezzenek. Emiatt „egy új dealnek kell következnie Európában". Ez kell ahhoz, hogy az európai jólét és civilizáció fennmaradjon, de ha a mainstream pártok ezt nem hajlandóak felismerni, akkor Európa lemarad a világtól, riválisai sorban megelőzik. Kijelentette: Európának kell ugyan foglalkoznia a klímakérdéssel, de ha a zöldgazdaságot egyoldalúan erőlteti, akkor annak drámai hatásai lehetnek a kontinens versenyképességére.

Az EP-választás magyarországi vonatkozásait elemezve Lánczi Tamás úgy fogalmazott: történelmi Fidesz-győzelem született, példa nélküli ugyanis, hogy egy párt nem kétpárti rendszerben 53 százalék körüli eredményt ér el. Az ellenzék ezzel szemben nem javította saját helyzetét, inkább csak a pártok közötti egyensúly borult meg. Szerinte most az ellenzéki oldalon egy új játék indul „csak egy maradhat" néven. Ezt Gyurcsány Ferenc fogja játszani, mint egy győztes hadvezér „most végighalad a csatamezőn, és megpróbálja leszúrni a még agonizáló ellenzéki vezetőket" – fogalmazott Lánczi Tamás.

Mind az európai, mind a hazai szinten rekordmagas részvétel jelzi, hogy a bevándorlás mennyire fontos kérdés az embereknek – mondta el Berzi Gergely és Szabó Dávid. A választás eredménye arra is rámutat itthon, hogy végleg megdőlt az a téves elképzelés miszerint a Fidesz számára kedvezőtlen a magas részvétel – tették hozzá. Európai kitekintésükben rámutattak arra is, hogy az EP-ben eldőlt: a szociáldemokraták és az Európai Néppárt koalíciója elveszítette a többségét, így egyre több pártot kényszerülnek bevonni az együttműködésbe, ez pedig az ideológiai különbségek további elmosódását hozhatja.

Meglepő, hogy a tíz évvel bukása után, az őszödi beszéd elhangzásának évfordulóján elért eredménye nyomán ismét Gyurcsány Ferenc vezeti az ellenzéket – mondta Mráz Ágoston Sámuel a konferencia kerekasztal-beszélgetésén. Horn Gábor felidézte: a korábbi EP-választásoknak is komoly következményei voltak a hazai pártpolitikára, ezúttal is lesznek. Gyurcsány Ferencék előretörését „legalábbis érdekesnek" nevezte, míg a Momentum eredménye kapcsán örömének adott hangot. Závecz Tibor elismerte, hogy a Fidesznek legitimációs megerősítést jelent az eredmény, az Unióban azonban szerinte mások az erőviszonyok. Kiszelly Zoltán szerint itthon ellenzékváltó hangulat van, a bukott baloldalon pedig átrendeződés zajlik. G. Fodor Gábor úgy látja: a szuverenista és az Európai Egyesült Államok eszméjét vallók európai konfliktusa nemcsak európai, hanem hazai szinten is leképeződik, erre utal a DK és a Momentum „kiemelkedése", ők ugyanis nyíltan felvállalták, hogy a föderalista táborba tartoznak.

A konferencia zárásaként Lánczi Tamás Deutsch Tamás fideszes EP-képviselővel beszélgetett

az európai és a magyar helyzetről. Deutsch Tamás elmondta: az ellenzéki pártok és a kormánypártok nem egy súlycsoportban játszanak, ez világosan látszik az EP-választás eredményeiből is. Deutsch szerint az ellenzéki belharcok leginkább egy NB2-es csapat és megyei bajnokok közötti meccsre emlékeztetnek. Gyurcsány most az NB2-es bajnok, a többiek pedig ennél is alacsonyabb szinten állnak. Deutsch Tamás szerint a Demokratikus Koalíció és a Momentum által is képviselt „Európai Egyesült Államok" vízió éppen az európai együttműködés kultúráját és mechanizmusait számolná fel a brüsszeli központosítással és a nemzetek háttérbe szorításával. Európa számos országában, köztük Magyarországon is éppen erre mondtak nemet a választók.

2.19 (2019-06-11) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Erzsébet királyné

A Habsburg Történeti Intézet *Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából* sorozatának **2019. június 11-i** eseményén **Vér Eszter Virág** történész, az ELTE BTK oktatója tartott előadást, *Erzsébet és a magyarok* címmel. Mint a történész kifejtette, az Erzsébetről ma bennünk élő kép az Osztrák-Magyar Monarchia idején formálódó magyarországi kultusz hagyományán alapul. A királyné megítélése, a róla kialakult negatív kép a korabeli közvélemény azon meggyőződéséből fakadt, mely szerint Erzsébet nem kívánt, nem tudott eleget tenni a sokak által elvárt uralkodói kötelezettségeknek. Erzsébet császárnéhoz nem méltó allűrjei a német sajtóban is megjelentek. Az a kép élt róla, hogy kötelességei teljesítése helyett többnyire magánemberként időzött valamely más országban, amíg a császár minden erejével a birodalom gondjainak megoldásán fáradozott – mondta a történész. Az uralkodópár ambivalens megítélése Magyarországon is jelen volt, ugyanakkor Erzsébet fokozatos magyarországi népszerűségének növekedését nemcsak szimbolikus, jelzésértékű cselekedetei alapozták meg, hanem Ferenc József uralkodásának kezdeti periódusában követett magyar politikája is – hangsúlyozta Vér Eszter Virág, kiemelve Andrássy Gyula személyét, akinek nagy szerepe volt Erzsébet kultuszának kiépítésében.

2.20 (2019-06-13) Új kiadványok és pódiumbeszélgetés a 90. Ünnepi Könyvhéten

A Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány (KKETTKK) három új kiadvánnyal – Kormos Valéria *Álomszövők – Nőnek lenni a Kádár-korban*, Békés Márton *Fordul a szél* és Gerő András *Hit illúziókkal* – című kötetével jelentkezett a **2019. június 13-17.** között, a Duna-korzón megrendezett 90. Ünnepi Könyvhéten. Kormos Valéria és Békés Márton

kötete, illetve a harminc évvel ezelőtti rendszerváltoztatás volt a témája annak a pódiumbeszélgetésnek is, amelynek keretében **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója kérdezte a szerzőket.

Mint **Kormos Valéria** újságíró elmondta, hajlamosak vagyunk mindent feketekén-fehéren látni, ő azonban szerette volna megmutatni az árnyalatokat is, azt, hogyan lehetett ebben az időszakban élni, becsületesen, emberi, női, családi értékeket létrehozni és megtartani. A rendszerváltoztatás időszakára visszaemlékezve elmondta: „Ne felejtsük el azt sem, hogy az a változás, amit mi nagyon nagy várakozással, boldogsággal éltünk meg, az nagyon sokak egzisztenciális válságát, sok esetben tragédiákat jelentett." Hozzátette: az a nyugati demokrácia pedig, ami után mi idehaza sóvárogtunk, már nem létezik. **Békés Márton** szerint lassan húsz évvel a századforduló után be kell lépnünk végre a XXI. századba, és ez Közép- és Kelet-Európában könnyebben és szabadabban fog menni, mint Nyugat-Európában. A nyugat ugyanis feladta az eredeti eszméit, egyetlenegyet, a „gyarmatosítás borzalmát" kivéve, amellyel jelenleg is többek között a régiónkat célozzák. A Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója úgy véli: „Az ország harminchárom évet élt Kádár János uralma alatt, és azóta harminc év telt el, de az, hogy valóban magunk mögött hagyjuk a régi rendszert, még sok idő szükséges. Hiszen a törvények átírásával ellentétben a gondolkodási struktúrák lebontásához minimum ötven-hatvan év kell" – jelentette ki.

A pódiumbeszélgetés után Kormos Valéria és Békés Márton mellett Schmidt Mária *Új világ született 1918-1923*, Szájer József *Ne bántsd a magyart!*, Gát Ákos Bence *Küzdelem az európai színtéren* és Gerő András *Hit, illúziókkal* című könyvét dedikálta.

2.21 (2019-06-16) 30 éve szabadon – Tablókiállítás a Terror Háza Múzeum előtt

30 éve szabadon emlékév keretében *30 éve szabadon* címmel rendezett tablókiállítást a Terror Háza Múzeum. A tizenhárom, idézeteket és fényképeket tartalmazó tablóból álló tárlat öt nagyobb tartalmi egységen keresztül, időrendben mutatja be, hogyan jutott el Magyarország a kommunista diktatúra elnyomásából a rendszerváltoztatásig. A kiállítás főkurátora **Schmidt Mária**, a Terror Háza Múzeum főigazgatója, kurátorai: **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója és **Békés Márton**, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója. A tárlatot Schmidt Mária és **Gulyás Gergely** Miniszterelnökséget vezető miniszter nyitotta meg **2019. június 16-án** a Terror Háza Múzeum előtt.

„1989 a csodák éve volt és az is marad. Hosszú út vezetett ehhez a csodához. Hősök és mártírok tízezrei, bátor polgárok milliói fél évszázadon át készítették elő ezt az egyetlen évet. Boldogság

volt ez a javából és a lelkünket felszabadító megkönnyebbülés. Ezekből a pillanatokból lehet szabad jövőt építeni" – kezdte beszédét Schmidt Mária, aki Orbán Viktor emlékezetes akkori beszédére emlékezve arról is beszélt, hogy az '56-os forradalom mártírjainak újratemetésén részvevők megismerhettek egy „fiatal politikust, aki a pesti srácokhoz és lányokhoz méltó bátorságról tett tanúbizonyságot." A 30 éve szabadon emlékév kormánybiztosa kifejtette: 30 éve vagyunk újra szabadok, akinek pedig szemernyi kétsége van, hogy megérte-e a sok áldozatot, munkát és fáradságot, az tegyen egy sétát Budapesten, Prágában, Varsóban vagy akár Berlinben, Bukarestben. „Amit látni fog, nem lesz tökéletes, de gyönyörű és felemelő, akárcsak azok a pillanatok, melyek 1989-ben egymásba kapaszkodtak" – fogalmazta a főigazgató.

Gulyás Gergely beszédében kiemelte: a rendszerváltoztatás volt az az elmúlt két évszázad történelmi fordulópontjai közül, amelyet az ország szabad akaratából, jelentős áldozatok árán sikerre vitt, és most eljött az idő, hogy a rendszerváltoztatás nemzedéke kezdjen beszélni gyermekeinek, unokáinak az akkor történtekről. Az emlékév irányító testületének társelnöke hangsúlyozta: a XX. századi magyar történelem a magyar nemzet számára a hazugságok és a megkésett igazságok korszaka. A megkésett igazságok miatt válhattak valósággá 1956 követelései a rendszerváltozáskor, ezért tudták a kommunista diktatúra áldozatait méltósággal újratemetni 30 esztendeje, ezért hagyta el az utolsó szovjet katona 1991-ben Magyarországot, ezért terjed ki ma az állampolgárság lehetősége a világ minden magyarjára és ezért foglalták törvénybe a nemzeti összetartozás napját. *(Lásd még: IV. fejezet, 3/4. pont, 54. oldal)*

2.22 (2019-06-19) A Hegy I. – Békés Márton könyvbemutatójával indul az új rendezvény-sorozat

Új, hagyományteremtő, zártkörű rendezvénysorozatot indított útjára a XXI. Század Intézet *A Hegy* címmel **2019. június 19-én**. A szép számban megjelent közönséget **Lánczi Tamás**, a XXI. Század Intézet igazgatója köszöntötte, majd kezdetét vette a beszélgetés **Békés Mártonnal**, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatójával, annak frissen megjelent, *Fordul a szél* című kötetéről.

Lánczi Tamás kérdéseire válaszolva a szerző megerősítette, hogy az aktuális kötet szándéka szerint egy trilógia középső része, és a sorozat záródarabját a kulturális küzdelem kiskátéjaként is használható kézikönyvnek szánja. Békés Márton szerint a globális hatalmi versengés legfontosabb törésvonala ma a globalisták és a lokalisták, az univerzalisták és a szuverenisták között húzódik. A közép-európai térség, így Magyarország polgárai szerencsére rendelkeznek némi immunitással a globalizmus terjedésével szemben, e védettség azonban sem nem örökletes, sem nem garantált az univerzalista, materialista eszmék mutációival szemben. A világ

szuverenista erőinek, nyúljanak bár a gyökereik a bal- vagy jobboldali talajba, össze kell nőniük, összekapaszkodniuk a globalista veszéllyel szemben. A rendezvényen mások mellett tiszteletét tette Schmidt Mária, a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány főigazgatója; Stumpf István alkotmánybíró; Dömötör Csaba miniszterhelyettes; valamint Kötter Tamás író.

2.23 (2019-06-22) Múzeumok Éjszakája

Idén is nagy sikerrel zajlottak a Múzeumok Éjszakája eseményei a Terror Háza Múzeumban, ahová **2019. június 22-én** 3709 fő látogatott el. Az érdeklődőket az állandó kiállítás mellett rendhagyó történelemórák várták, melyeken – többek között – az 50-es évek antikommunista ellenállóiról, az 1989-es romániai rendszerváltoztatásról, a Páneurópai piknikről, illetve az első magyarországi szabad választások politikai plakátjairól szóló előadásokat hallgathattak meg. A Rendhagyó történelemórákon a következő előadások hangzottak el:

Békés Márton: *Balatoni srácok – Antikommunista ellenállás az '50-es években*

Farkas Sebestyén Lőrinc: *A „gonosz birodalmának" végórái*

László Bernadett: *Páneurópai piknik, 1989*

Balogh Gábor: *Temesvár '89 – Rendszerváltoztatás Romániában*

B. Varga Judit: *Mondd, Te kit választanál? – Az első szabad plakátok*

2.24 (2019-09-11) Hit, illúziókkal – Gerő András könyvbemutatója

Milyen hitekkel és illúziókkal életek együtt az emberek a XX. század különféle metszeteiben, idősíkjaiban, és mit tehetünk ma a megújulás érdekében? Többek között ezekre keresi a választ **Gerő András**, a Habsburg Történeti Intézet igazgatója a *Hit, illúziókkal* című kötetében, amelyet a történész **Habsburg György**, rendkívüli és meghatalmazott nagykövettel közösen mutatott be **2019. szeptember 11-én** a Habsburg Történeti Intézetben. A rendezvény moderátora **Nagy Beatrix,** a Habsburg Történeti Intézet tudományos titkára volt.

Habsburg György – akinek nagyapjáról, IV. Károlyról és édesapjáról, Habsburg Ottóról is szó Gerő András történész frissen megjelent kötetében – kifejtette: IV. Károly nem küzdött illúziókkal, hiszen, amikor 1916-ban az Osztrák-Magyar Monarchia trónjára került, katonaként nagyon jól tudta mit jelent ez a háború, így hiába éltek más politikusok abban az illúzióban, hogy a háborút folytatni kell és az még megnyerhető, ő a béke oldalán állt. Habsburg Ottóról, aki még az Osztrák–

Magyar Monarchia trónörököseként született, elmondta: hatalmas elvárásokkal, kellett megküzdenie, majd az emigráció nehéz éveit is át kellett élnie.

Mindemellett politikusként tudta, hogy az egyetlen esély egy jobb európai jövőre az európai egység, az együttműködés. Mint a kötet szerzőjétől, Gerő Andrástól megtudtuk, élvezet volt számára ennek a könyvnek a megírása, hiszen korábban foglalkozott magyar emlékezetpolitikai kérdésekkel és ekkor szembesült a könyvben is felvetett problémákkal, miszerint a magyaroknak mindig rendkívül ambivalens viszonya volt a Habsburg-dinasztiával, amelyben egyszerre volt benne a tagadás és az elfogadás is. *(Lásd még: V. fejezet. 1/7. pont, 98. oldal)*

2.25 (2019-09-24) Álomszövők – Nőnek lenni a Kádár korban – Kormos Valéria könyvbemutatója

A Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány kiadásában jelent meg **Kormos Valéria** *Álomszövők – Nőnek lenni a Kádár-korban* című kötete, amely tíz sorstörténetet mutat be olyan nőkről, akik a Kádár-korban is merték megvalósítani önmagukat. A **2019. szeptember 24-én,** a Terror Háza Múzeumban rendezett könyvbemutatón **Szurovecz Kitti** író, újságíró és **B. Varga Judit** történész, muzeológus beszélgetett a szerzővel, **László Bernadett** történész moderálása mellett. A könyvbemutatót **Schäffer Erzsébet** újságíró, publicista laudációja nyitotta meg.

Szurovecz Kitti a kötet kapcsán elmondta: minden történetben volt számára valami ismerős, hiszen édesanyja és a két nagynénje a könyv által felölelt harminc évben voltak fiatalok. Felidézte, hogy nagynénjei a hetvenes évek elején olyan budapesti ágybérletben is laktak, ahol még fürdési lehetőség sem volt, így csak a gyárban tudtak mosni, zuhanyozni. Hétvégén pedig mentek haza Békés megyébe és vitték haza a pénzt, amit megkerestek. „Annyira sokan próbáltak meg akkor is kitörni és valami jobbat keresni" – mondta, majd hozzátette: ezek erőt adó írások, így az Álomszövők még motivációs könyvként is megállja a helyét. B. Varga Judit, a kötet szerkesztője kiemelte: a XX. század történelméből az emberi sorsokat kell megjelenítenünk, erre nagyon jó példa a Terror Háza Múzeum, amely jóvátételként is funkcionál, ahogyan ez a könyv is egyfajta jóvátétel ezeknek a nőknek. „Nagyon sok szereplőmnek nem adatott meg a továbblépés, ezeknek a névtelen, elfeledett nőknek próbáltam visszaadni valamit" – mondta Kormos Valéria. *(Lásd még: V. fejezet, 1/6. pont, 97. oldal)*

2.26 (2019-09-26) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Tisza Kálmán

Az *Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából* című rendezvénysorozat **2019. szeptember 26-i** eseményén **Kozári Monika**, a Magyar Tudományos Akadémia történésze tartott előadást, *„Homokszemre homokszemet, téglára téglát…" – Tisza Kálmán szerepe Magyarország történetében* címmel a Habsburg Történeti Intézetben. A történész szerint Tisza Kálmán – aki 15 éves kormányfői időszaka alatt belügyminiszteri, pénzügyminiszteri és a király személye körüli miniszteri teendőket is betöltött – a jól működő országhoz elengedhetetlennek tartotta a politikai élet ébren tartását és a választások teljes szabadságát. Miniszterelnökként végig a szabadelvű politika híve maradt, ám megtapasztalhatta, hogy kormányon, Ferenc József és az osztrák fél akaratával szemben közel sem olyan egyszerű keresztülvinni akaratát, mint ahogy az az ellenzékből tűnik. Mont Kozári Mónika elmondta, Tisza Kálmán így vallott kormányzati filozófiájáról: „minden nemzet életében vannak forradalmi korszakok, amikor forradalmi férfiakra és tettekre van szükség, és vannak olyan korszakok, amikor a csendes építőmunka következik." Nézete szerint ő erre az utóbbira alkalmas, hogy „homokszemre homokszemet, téglára téglát hordva építse föl az állam épületét."

2.27 (2019-10-02) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Eötvös József

A Habsburg Történeti Intézet *Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából* című sorozatának **2019. október 2-i** rendezvénye Eötvös Józsefről, arról a magyar jogászról, politikusról és íróról szólt, aki a Batthyány-, majd az Andrássy-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere, illetve 1860-1867 között a Kisfaludy Társaság, 1866-1871 között pedig a Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt. **Gángó Gábor**, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Nemzetközi és Politikatudományi Intézetének egyetemi tanára, az ELTE Kutatási Hálózat Filozófiai Intézetének tudományos tanácsadója *Államtudós vagy értelmiségi? – Báró Eötvös József nemzetközi arcéle* című előadásában kifejtette, a XIX. század a nemzetépítés korszaka volt Magyarországon is, s a korszak egyik legkiválóbb munkásának, báró Eötvös Józsefnek biztos helye van gróf Széchényi István, Kossuth Lajos, Deák Ferenc és gróf Batthyány Lajos mellett, a nemzet legnagyobbjai, a XIX. századi nagy modernizációs korszak legfőbb alakjai között. Az előadó kiemelte: Eötvös politikai, politikaelméleti és szépirodalmi életművének jelentősége soha meg nem kérdőjeleződött a halála óta eltelt százötven év óta sem. Mindezek mellett kiemelkedő érdeme, csaknem a védjegye, hogy gyakorlati tevékenysége mellett elméleti és magyar kortársai között egyedülállóan

széleskörű európai tájékozódásra alapozott politikai publicisztikai életművet alkotott meg.

2.28 (2019-10-14) Választottunk – Értékelés az önkormányzati választás másnapján – Konferencia

Választási eredményeket értékelő pódiumbeszélgetést tartott 2019. október 14-én a XXI. Század Intézet. A *Választottunk – Értékelés az önkormányzati választás másnapján* című rendezvényen **Kósa Lajos**, a Fidesz-KDNP önkormányzati választásokért felelős kampányfőnöke értékelte a választási kampányt és a választás után kialakult politikai helyzetet, majd **Deák Dániel**, a XXI. Század Intézet vezető elemzője összegezte az október 13-i eredményeket. Az előadásokat pódiumbeszélgetés követte Deák Dániel, a XXI. Század Intézet vezető elemzője, **G. Fodor Gábor**, a Századvég Alapítvány elnöke, **Hann Endre**, a Medián igazgatója és **Mráz Ágoston Sámuel**, a Nézőpont Csoport vezérigazgatója közreműködésével.

Kósa Lajos elmondta, nem szakadt meg a 2006 ősze óta tartó jobboldali-konzervatív győzelemsorozat, de tény, hogy az ellenzék működőképesebb stratégiára váltott. Versengő helyzet állt elő a magyar politikában. A politikus felidézte, azért döntöttek 2014-ben a választási ciklusok megváltoztatása mellett, mert – fogalmazott – jobb a demokráciának, ha fontos kérdésekről gyakrabban kérdezik meg az embereket és a politikai az elitek versenye is folyamatos. Még akkor is, ha már akkor tudták, hogy az ötéves önkormányzati ciklusra való áttéréssel a saját esélyeiket rontják. Kósa Lajos azt mondta, örül az október 13-i eredményeknek, mivel a kormánypártok országosan 1,8 millió szavazatot kaptak, míg az ellenzék 1 millió 450 ezer voksot, amivel a Fidesz-KDNP-nek „abszolút többsége lenne a parlamentben". A Fidesz-KDNP ezt a választást is megnyerte, de kétségtelenül sokkal kisebb fölénnyel, mint a korábbiakat – értékelt a nagyobbik kormánypárt alelnöke, aki úgy vélte, hogy a kisebb fölény azt a benyomást is keltheti, hogy a Fidesz veszített, de – mint hangsúlyozta – ez illúzió.

Deák Dániel szerint 48,6 százalékos részvételi arány nem tekinthető rekord magasnak. A májusi EP választások fővárosi eredményit felidézve úgy értékelt, hogy Karácsony Gergely Budapesten „nem tudta elvinni teljes mértékben az ellenzéki szimpatizánsokat", míg Tarlós István több embert tudott megszólítani, mint a kormánypártok a májusi voksoláson. A Borkai-ügyre is utalva Deák Dániel úgy vélte „ha kevésbé lett volna botrányos a közhangulat az utolsó napokban", akkor Tarlós István a kutatásokban is jelzett magasabb támogatást tudott volna elérni. A „legbrutálisabb" változásnak azt nevezte, hogy 2014-hez képest „jelentősen átszíneződött" Budapest, a fővárosi közgyűlés kormánypártiból ellenzéki többségű lett. Az elemző szerint kérdés, hogy az egymással „általában veszekedő" ellenzéki pártok a közgyűlésben mit fognak kezdeni a többségükkel.

A panelbeszélgetésen Mráz Ágoston Sámuel a többi között úgy értékelt, hogy véget ért a magyar politika azon „rendkívüli állapota", amikor minden fontos poszton kormánypárti politikus van. Ezzel szemben „normál üzemmód, kiélezett verseny" kezdődik. G. Fodor Gábor ezzel vitatkozva úgy látta, hogy a „kivételes és normál" állapotok politikai teljesítmény alapján jönnek létre. Beszélt arról is, hogy a kampány alatt az ellenzéki média „politikai szereplőként viselkedett", „felszabadította az indulatokat", és Borkai-ügy kapcsán a felvételek bemutatásával komoly hatást is gyakorolt. G. Fodor Gábor szerint a fővárosban elsősorban két politikai világfelfogás feszült egymásnak, a nemzeti-konzervatív és a baloldali-liberális. Karácsony Gergely közelgő regnálásával kapcsolatban azt prognosztizálta, hogy úgy „lehel" majd életet „az ellenzék múmiájába", hogy nem a várost vezeti, hanem annak élén politizál a kormánnyal szemben.

2.29 (2019-10-17) Az ismeretlen Kertész Imre – Kiállítás Szabadkán

Rendhagyó állomása volt Szabadka a Kertész Imre születésének 90. évfordulója alkalmából indított országos vándorkiállításnak. A **2019. október 17-én** megnyílt *Az Ismeretlen Kertész Imre – Albina* című fotótárlatnak ugyanis nemcsak a Nobel-díjas író, de annak első felesége, a vajdasági város szülötte, Vas Albina is főszereplője volt. Ebből az alkalomból jelent meg a tárlat szerb nyelvű katalógusa és az *Albina* című, naplójegyzeteket, emlékeket, dokumentumokat és fényképeket tartalmazó kiadvány, továbbá film is készült Vas Albináról. A komoly érdeklődéssel kisért, pozitív médiavisszhangot kiváltó fotókiállítás 2019. november 11-ig volt látogatható.

2.30 (2019-10-23) Elmondjuk, hogy tudd! – Rendhagyó történelemórák

A Terror Háza Múzeum az 1956-os forradalom és szabadságharc 63. évfordulója alkalmából is rendhagyó történelemórákkal várta a közelmúlt sorsfordító eseményei iránt érdeklődő felsősöket és gimnazistákat. A **2019. október 15. és 22.** között tartott ingyenes, ismeretterjesztő előadások témája ezúttal – a 30 éve szabadon emlékév jegyében – a rendszerváltoztatást, a három évtizeddel ezelőtt történt eseményeket járta körül. Múzeumunk történészei többek között a rendszerváltoztatás jelképeiről, a temesvári 1989-es véres forradalomról, a Páneurópai Piknikről, a megszálló szovjet csapatok kivonásáról, a rendszerváltoztatást megelőző változásokról és az első szabad választásokról tartottak előadásokat a diákoknak és tanítványaiknak, akik mindezek mellett egy, az 56-os forradalom legfontosabb budapesti helyszíneit megjelenítő mobil alkalmazással is megismerkedhettek. Az *Elmondjuk, hogy tudd!* címmel meghirdetett történelemórákon öt nap alatt mintegy kétezer diák vett részt: a tanulók többek között Nyíregyházáról, Mezőberényből, Szigetszentmiklósról, Kisújszállásról, Üllőről, Dunaújvárosból,

Esztergomból, Budaörsről, Monorról, valamint budapesti általános- és középiskolákból érkeztek. A történelemórákon a következő előadások hangzottak el:

Kalmár Miklós – *A megszálló szovjet csapatok kivonása*

László Bernadett: *Páneurópai piknik*

Balogh Gábor – *Temesvár '89 – Véres forradalom Romániában*

Farkas Sebestyén Lőrinc – *Küszöbön a változás*

B. Varga Judit – *Mondd, te kit választanál? – Az első szabad választás plakátjai*

Békés Márton – *A rendszerváltoztatás jelképei*

2.31 (2019-10-29) Izrael és a választások – Yair Netanyahu előadása

Yair Netanyahu konzervatív kommentátor, tanácsadó – Benjamin Netanyahu eddigi izraeli miniszterelnök fia – tartott előadást a XXI. Század Intézet *Izrael és a választások* című rendezvényén, **2019. október 29-én**, a Terror Háza Múzeumban. Az előadást kerekasztal-beszélgetés követte Yair Netanyahu, **Schmidt Mária**, a XXI. Század Intézet főigazgatója, **Maróth Miklós**, az Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat elnöke, illetve **Aaron Klein**, a Breitbart News újságírója részvételével.

Yair Netanyahu a konferencián úgy vélekedett, hogy Magyarországnak helyes Izraelt támogatnia, mert közösek a történelmi gyökereik. De keresztényként is ez a megfelelő cselekedet, ugyanis a Közel-Keleten Izrael az egyetlen védelmezője a kereszténységnek. Magyarország úgy tudja segíteni Izraelt, hogy nyomást gyakorol az Európai Unióra: ne támogassa az izraeli radikális civil szervezeteket, cégeket több millió euróval. Ezek anticionisták, zsidó- és keresztényellenesek, anarchisták, palesztinokat segítők, sőt némelyek felkeléseket robbantanak ki. Egyes szervezetek célja szerinte, hogy megszüntessék Izrael zsidó identitását, mások illegális bevándorlókkal akarják elárasztani az országot. Ezek a szervezetek jogi és egyéb szolgáltatásokat kapnak Sorostól és az EU-tól, ezért rendkívül erősek. Bár csupán a lakosság 5 százalékát képviselik, szörnyű károkat okoznak az izraeli demokráciának – hangoztatta Yair Netanyahu.

Az előadást követő kerekasztal-beszélgetésen Yair Netanyahu azt mondta: első számú ellenségük Irán, amelynek határozott szándéka, hogy eltörölje Izraelt a föld színéről. Maróth Miklós közölte, hogy az első világháborúig az arabok és a zsidók viszonya elég jó volt, nem feszült köztük halálos ellentét. Ez azután alakult ki, hogy a Közel-Keleten is létrehozták a nemzetállamokat, elvetették az ellenségeskedés magvait. Azt mondta, hogy ma pont azokban az

államokban – Franciaországban és Németországban – rosszabb a zsidók helyzete, amelyek előszeretettel vádolják antiszemitizmussal Magyarországot.

Aaron Klein úgy vélekedett: Donald Trump amerikai elnököt ugyanaz a globalista ideológia akarja ellehetetleníteni, amely Magyarországot és Izraelt is. Soros olyan szervezeteket támogat a világon, amelyek Izrael megsemmisítését tűzték ki célul, tehát az üzletembert kritizálni nem egyszerűen jogos, hanem ezzel Izrael alapelveit védik meg – hangoztatta. Schmidt Mária köszöntőjében azt mondta: a Közel-Kelet történései közvetlen hatással vannak Európára és azon belül Magyarországra. A térségről szóló hírek azonban sokszor fragmentáltak maradnak, nem visznek közelebb ahhoz, hogy megértsük, miért nem mutatkozik a béke reménysugara a Közel-Keleten – tette hozzá.

2.32 (2019-10-31) Mit szabad ma mondani a véleménynyilvánítás és a gondolat szabadságáról? – Jan Fleischhauer előadása

Mit szabad ma mondani a véleménynyilvánítás és a gondolat szabadságáról? címmel tartott előadást **Jan Fleischhauer** német újságíró, a Spiegel című hetilap egykori, Focus című hetilap jelenlegi munkatársa **2019. október 31-én**, a XXI. század Intézet azonos című rendezvényén. Az előadást követően egy pódiumbeszélgetésen vitatta meg a német szólás és sajtószabadság helyzetét **Schmidt Mária**, a Terror Háza Múzeum főigazgatója, Jan Fleischhauer és **Boris Kálnoky**, a Die Welt tudósítója.

Jan Fleischhauer többek között arról beszélt, hogy a jobboldali AfD megerősödése nem gazdasági, hanem kulturális eredetű, az a német lakosság lázadásának megnyilvánulása a balra tolódott politikai elittel szemben, amely gondolkodásmódjában elszakadt a társadalom nagy részét kitevő középosztálytól. Azzal, hogy kialakítottak olyan tabutémákat a német közvéleményben, amiről nem vagy csak súlyos következmények árán lehet beszélni, magukra haragították a társadalom jelentős részét. A felmérések szerint a németek 63 százaléka szerint vigyázni kell azzal, hogy mit mond az ember a nyilvánosság előtt.

Fleischhauer szerint a német média, színház, kultúra és felsőoktatás világában szinte egyeduralkodó a baloldali véleménydiktatúra. Az újságíró több példával is érzékeltette, milyen rossz a helyzet a magát demokratikusnak valló Németországban. Bizonyos szavakat például nem lehet használni a nyilvánosságban. A migránshullám kapcsán például csak „menekültekről" vagy „menedéket keresőkről" lehet beszélni. Aki az „illegális bevándorló" vagy „gazdasági bevándorló" kifejezéseket használja, azt azonnal kirekesztőnek titulálják. Hasonló a helyzet a

homoszexuálisok kapcsán is, akiket már csak az „LMBTQ" kifejezéssel lehet politikailag korrekt módon megnevezni.

A német újságíró a baloldali véleményhegemóniáját saját bőrén is megtapasztalta, amikor egy régi, jelenleg az AfD-vel szimpatizáló barátjának születésnapi partiján részt vett, ahol több AfD-s is jelen volt. Két nappal később egy híres ZDF műsorvezető számon kérte a Spiegel főszerkesztőjét amiatt, mert a lap egyik újságírójaként ismert jobboldaliak társaságában mutatkozott. Fleischhauer szerint eddig csak a totalitárius rendszerekre volt jellemző a nyilvános számonkérés azzal kapcsolatosan, hogy a magánéletében kikkel barátkozik az ember. Az NDK-ban ezt – amikor nem a megfelelő emberekkel barátkozott valaki – kontaktbűnösségnek nevezték. A német közvélemény sajnos ehhez a rossz időszakhoz tért vissza az ilyen esetekkel.

A pódiumbeszélgetésen Schmidt Mária arról beszélt, hogy Németország lényegében egy nagy NDK lett, ahol bizonyos témákról nem lehet nyíltan beszélni. A német sajtó nagyon egyhangon szól, megjelent az öncenzúra, ami egységesíti a véleményeket. Kiemelte: Németország komoly problémákkal küzd, a német elit nem tud mit kezdeni a hirtelen nyakába szakadt rengeteg felősséggel. Ezért is kezdtek el Magyarországgal ilyen intenzíven foglalkozni, hiszen míg hazánknak van egy világos víziója, addig a német elit céltalan, amit igyekeznek leplezni azzal a sok támadással, ami hazánk politikáját érte az elmúlt években Németország irányából. Boris Kálnoky, a Die Welt tudósítója szerint komoly hibát követett el a német sajtó, amikor 2015-ben nem hívta fel a figyelmet az illegális bevándorlás veszélyeire, asszisztált a „Willkommenskultur"-hoz. Mint fogalmazott, az újságíróknak feladata lett volna a tények közlése, amelyhez hozzátartoznak a bevándorlás káros és a német társadalmat veszélyeztető következményei is.

2.33 (2019-11-08) Kertész Imre síremlékének felavatása a Fiumei Úti Sírkertben

Kertész Imre születésének 90. évfordulója alkalmából – **2019. november 8-án** – a Kertész Imre Intézet felavatta a Nobel-díjas magyar író és felesége, Kertész Magda közös síremlékét a Fiumei Úti Sírkertben. A megemlékezésen **Hafner Zoltán** irodalomtörténész, a Kertész Imre Intézet igazgatója mondott beszédet, közreműködött **Kelemen Barnabás** hegedűművész és **Hegedűs D. Géza** színművész. A síremléket a 2016-ban elhunyt Kertész Magda elképzelései alapján **Czakó Rita** és **Takács Máté** szobrászművészek készítették. A síremlék hátoldalán a „Szeretet megvált" idézet olvasható Kertész Imre egy feljegyzéséből.

2.34 (2019-11-14) A történelem, ami nem ért véget – Nemzetközi konferencia

XXI. Század Intézet *A történelem, ami nem ért véget – Európa 30 évvel a kommunizmus bukása után* címmel nemzetközi konferenciát rendezett **2019. november 14-én** a Terror Háza Múzeumban. A tanácskozáson **Schmidt Mária**, a XXI. Század Intézet és a Terror Háza Múzeum főigazgatója mellett **Gulyás Gergely**, Miniszterelnökséget vezető miniszter, **Kövér László**, az Országgyűlés elnöke, **Békés Márton**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója, **Ivan Krastev**, a szófiai Liberális Stratégiák Központjának igazgatója, **Francesco Giubilei**, az olaszországi Fondazione Tatarella elnöke és **Frank Füredi**, a XXI. Század Intézet tudományos főmunkatársa tartott előadást, illetve vett részt a pódiumbeszélgetésen.

1989-90 a XX. századi magyar történelem egyik legfontosabb fordulópontja – hangsúlyozta Gulyás Gergely, aki úgy fogalmazott: „mai mindennapjainkra semmilyen más történelmi esemény nem volt nagy olyan hatással, mint az 1989-90-es átalakulás, alkotmányos forradalom". Immár 30 éve szabadságban, jogállamban, demokráciában élhetünk, nem pedig egy kommunista diktatúrában – szögezte le a miniszter, aki a többi között a szólásszabadságot és az alkotmányos keretek között gyakorolható gyülekezési jogot a rendszerváltás rendkívüli pozitívumának, a demokrácia áldásának nevezte.

Schmidt Mária előadásában elmondta: a kommunisták számára a történelem, vagyis a múlt birtoklása volt a legfontosabb, ehhez foggal-körömmel ragaszkodtak. „A kommunisták kisajátították a történelmet, elvették az általuk leigázott nemzetektől a jogot múltjuk értelmezésére, nemzeti szempontú értékelésére. Lecseréltették velük hőseiket, ünnepeiket, jelképeiket, el akarták feledtetni velük gyászaikat, sikereiket, büszkeségre okot adó eredményeiket." Hangsúlyozta: „Abban a pillanatban, amikor a rabbá tett nemzetek visszaszerezték múltjukat, a kommunistává parancsolt országok lerázták magukról az idegen megszállókat és vele az általuk rájuk kényszerített kommunista ideológiát."

Ivan Krastev előadásában kiemelte, az 1989-es évnek három kiemelendő jelenete volt világban: a berlini fal lebontása, a Tienannen téri vérengzés és a radikális iszlám megjelenése. Ezzel a három példával igyekezett rávilágítani előadásában a bolgár politológus arra, hogy ez az év nem mindenki számára jelenti ugyanazt, teljesen másként tekint vissza erre az évre egy európai, egy közel-keleti vagy éppen egy kínai. Francesco Giubilei – akit az egyik legbefolyásosabb olasz 30 év alattiként tartanak számon – arról beszélt, hogy míg a XX. századot a jobboldal és a baloldal ellentéte jellemezte, addig a XXI. században már a globalisták és a szuverenisták állnak szemben

egymással. Szerinte Emmanuel Macron és Matteo Salvini jelképezi ma a világban a globalizmus és szuverenizmus ellentétét.

Békés Márton előadásában arról beszélt, hogy az 1989-es rendszerváltástól kezdve a gyarmatosító logika az uniós bővítési hullámokban érvényesült. „Európa középső fele a Nyugatnak az új Keletje a hidegháború után" – fogalmazott, kifejtetve: azok az orientalista sztereotípiák, amelyek a Nyugatról Keletre nézve mindig előfordultak, a despotizmus, az elmaradottság, az önállótlanság, Közép-Európával szemben fogalmazódnának meg, csak most demokráciadeficitnek, jogharmonizációnak vagy uniós alapelveknek nevezik.

Kövér László zárszavában úgy fogalmazott: „a magyar állam külpolitikájának, gazdaságpolitikájának és társadalompolitikájának a legfőbb célja 2010 óta, hogy lehetőségeink szerint erősítsük Magyarország geopolitikai biztonságát, állami szuverenitását és a társadalom középosztályának alapjait jelentő magyar családokat". Mindezt tesszük azért is, mert meggyőződésünk, hogy nemzeti önérdekeink szolgálatán kívül ezzel tudjuk leginkább szolgálni az európai béke, az önrendelkezés és a demokrácia ügyét is – tette hozzá. Elmondta: három vizsgálati szempontból – Európa geopolitikai helyzetéből, az európai államok szuverenitásának és a középosztály helyzetének alakulásából – kiindulva a jövő perspektíváinak vizsgálata 30 évvel ezelőtt Európa nyugati és keleti felén mindenkit derűlátással tölthetett el, ma pedig borúlátásra késztethet.

2.35 (2019-11-20) Lengyel és magyar nők a kommunista rendszer megdöntésében I. / Anna Walentynowicz, a Szolidaritás anyja – Lengyel-magyar konferencia

Történelmi konferencia-sorozatot indított a Lengyel Intézet és a Terror Háza Múzeum *Lengyel és magyar nők a kommunista rendszer megdöntésében* címmel. A programsorozat első, *Anna Walentynowicz, a Szolidaritás Anyja* című, **2019. november 20-án** megtartott tanácskozásán **Adam Chmielecki** történész *Anna Walentynowicz, a Szolidaritás Anyja,* **Janusz Walentynowicz,** Anna Walentynowicz fia, *Anna Walentynowicz fia szemével, valamint* **Hollósy Katalin** történész *Slachta Margit – Két diktatúrával szemben* címmel tartottak előadásokat. A vendégeket **Schmidt Mária**, Terror Háza Múzeum főigazgatója és **Joanna Urbańska**, a Lengyel Intézet igazgatója köszöntötte.

2.36 (2019-11-21) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – IV. Károly

A Habsburg Történeti Intézet Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából című sorozatának 2019. november 21-én megtartott rendezvénye IV. (Boldog) Károlyról, a Habsburg–Lotaringiai-ház utolsó uralkodójáról szólt, különös tekintettel Károly boldoggá avatási szertartására. Károly ugyanis a Habsburgok számára „kötelező" katolikus vallásosságon túl kezdettől fogva mély hitet mutatott. Mária Jozefa szász királyi hercegnőtől gondos katolikus nevelést kapott, illetve a későbbiekben háborúellenes politikájával is jelentős érdemeket szerzett. A határozatot, amely elismerte Károly király hősies erénygyakorlatát, életszentségét 2003. április 12-én II. János Pál pápa jelenlétében hirdették ki; majd 2003. december 20-án pápai dekrétum hitelesítette a Károly király közbenjárására Brazíliában, 1960-ban történt csodás gyógyulást. II. János Pál pápa IV. Károlyt 2004. október 3-án a Vatikánban, a Szent Péter téren boldoggá avatta. A rendezvény előadója **Kovács Gergely**, a Magyarországi Mindszenty Alapítvány képviselője, okleveles posztulátor volt.

2.37 (2019-12-02) Petőfi-díj átadása

Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány és a MOL-csoport által alapított Petőfi-díjat olyan jeles személyek kapják, akik az elmúlt évtizedekben kiemelkedően sokat tettek a közép-európai népek szabadságáért. Az eddigi díjazottak Gabriel Andreescu, Tőkés László, Anne Applebaum, Mart Laar, Miroslav Kusy, Vlagyimir Bukovszkij, Filep Mária, Kozma Imre, Karol Sauerland, Balás-Piri László és Regéczy-Nagy László, Stanisław Dziwisz, valamint Václav Klaus voltak. Idén **Lezsák Sándor**, költő, tanár, politikus, a Magyar Demokrata Fórum egyik alapítója és **Szájer József**, az egykori ellenzéki kerekasztal résztvevője, a Fidesz EU parlamenti képviselője, az 1989-90-es rendszerváltoztatás kiemelkedő személyiségei részesültek a kitüntetésben. A 2019. december 2-án, a Terror Háza Múzeumban rendezett ünnepségen **Schmidt Mária**, a XXI. Század Intézet főigazgatója köszöntötte a vendégeket, majd **Gulyás Gergely**, Miniszterelnökséget vezető miniszter és **Hernádi Zsolt**, a MOL-csoport elnök-vezérigazgatója méltatta a díjazottakat. A program során rövidfilmek mutatták be a korábbi díjazottakat, illetve Lezsák Sándor és Szájer József pályaképét. Az ünnepségen **Bakos-Kiss Gábor** színművész működött közre.

2.38 (2019-12-03) Kitart-e a V4-ek egysége? – Konferencia

XXI. Század Intézet 2019. december 3-án *Kitart-e a V4-ek egysége?* címmel konferenciát tartott, amelynek politikus és szakértői vendégei arra keresték a választ, hogy sikerül-e érvényesíteni a régió érdekeit a következő uniós pénzügyi ciklus kapcsán, kitart a V4-ek egysége. A konferencián **Békés Márton**, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója mondott köszöntőt, amelyet **Steiner Attila**, az Igazságügyi Minisztérium európai uniós ügyekért felelős államtitkárának előadása követett. Az előadás utáni kerekasztal-beszélgetésen **Galló Béla**, politológus, a XXI. Század Intézet főmunkatársa, **Hidvéghi Balázs**, a Fidesz EP-képviselője és **Ugrósdy Márton**, a Külügyi és Külgazdasági Intézet igazgatója vett részt. A rendezvényt **Deák Dániel**, a XXI. Század Intézet vezető elemzője moderálta.

Békés Márton megnyitójában elmondta, a visegrádi együttműködés államainak gazdasági növekedése jóval meghaladja az európai uniós átlagot. A V4-ek azonban nem csak gazdasági értelemben erősek, hanem emellett egységes, szuverenista álláspontot képviselnek a migráció és a kötelező kvóta elutasításának ügyében is.

Steiner Attila előadásában kiemelte: a magyar kormány számára a jelenleg is zajló tárgyalásokon prioritás, hogy a kohéziós alapok ne ürüljenek ki. A kormány mérsékelni kívánja az Európai Bizottság által javasolt és a finn EU-s elnökség által szorgalmazott költségvetési keretszám csökkentést. A magyar álláspont szerint az új, globális kihívásokkal való szembenézés nem lehetséges a költségvetés csökkentése esetén – tette hozzá. Az államtitkár elmondta, a költségvetés csökkentésében elsősorban a nettó befizetők érdekeltek, az ő érvelésük szerint a régi, tradicionális politikák, mint például a kohéziós politika vagy a közös agrárpolitika helyett új területekre kellene koncentrálni.

Hidvéghi Balázs elmondta, visszatérő észrevétel, hogy a V4-es együttműködés szakítópróba előtt áll. Ez természetes dolog, hiszen a nagyhatalmak régóta a térség megosztottságában érdekeltek, azonban a visegrádi együttműködés ma éppen hogy reneszánszát éli. A történelmi helyzet kovácsolta össze ezeket az államokat, és az aktuálpolitika nagy kihívásai erősítik az érdekközösségüket – hangsúlyozta. Hozzátette: az előző EU-s vezetés Junckerrel az élén nem tűrte a sokféleséget, de ma abban bízhatunk, hogy az új vezetők belátják, hogy ez hiba volt, és visszatérnek a „Nemzetek Európája" koncepciójához.

Galló Béla kifejtette, a V4 államok egysége kellemetlen a magországok számára, így megpróbálhatják egymás ellen fordítani őket. A szuverenitáshoz való ragaszkodáson és a bevándorlással kapcsolatos álláspontján túl az EU-s vezetés szemében Orbán Viktor egyik fő

bűne éppen az, hogy összekovácsolta a V4 államokat. Ma pedig úgy tűnik szerinte, a szövetség megosztására irányuló törekvések nem fognak működni. Ugrósdy Márton a kerekasztal-beszélgetésen kiemelte, a V4 egy pragmatikus szövetség, amely minden résztvevő ország számára rendkívül hasznos. A négy állam együtt Németország legfontosabb gazdasági partnere, ez a kapcsolat kölcsönösen előnyös, így az Európai Unió által finanszírozott fejlesztésekben a németek is érdekeltek. A jövőben arra lehet számítani szerinte, hogy a koalíciós együttműködések fontossága az EU-n belül egyre nő majd, így furcsa szövetségek is létrejöhetnek majd.

2.39 (2019-12-04) Budapest hegei – Könyvbemutató

Különleges kötettel lepte meg a főváros története iránt érdeklődőket a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány: a **Békés Márton** történész, **Gyarmati István** fotóművész és **Takács Tamás** tervezőgrafikus által készített, *Budapest hegei* című képes album 60 fotóval dokumentálja, hogy a XX. század – elsősorban a második világháború, illetve az 1956-os forradalom és szabadságharc – nyomai még mindig látszanak Budapest épületein. A 2019. december 4-én, a Terror Háza Múzeumban rendezett könyvbemutatón **Gerő András** történész mutatta be a kötetet, majd **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója beszélgetett az alkotókkal. *(Lásd még: V. fejezet, 1/15. pont, 99. oldal.)*

2.40 (2019-12-05) Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából – Arany János

A Habsburg Történeti Intézet 2019. december 5-i rendezvénye Arany Jánosról, a magyar irodalom egyik legismertebb és egyben legjelentősebb alakjáról szólt. Arany János költő, tanár, lapszerkesztő, a Kisfaludy Társaság igazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia tagja és főtitkára volt, emellett a legnagyobb magyar balladaköltőnek – a „ballada Shakespeare-jének" – is őt tekintik. Számos fordítása közül kiemelkednek Shakespeare-fordításai. A rendezvény előadója, **Vaderna Gábor** irodalomtörténész, a Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet docense volt, aki Arany János karriertörténetét tekintette át.

2.41 (2019-12-16) Rendszerváltoztatók – Ünnepélyes bélyegkibocsátás

Bélyegívvel állít emléket a rendszerváltoztatás hőseinek a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, illetve a Magyar Posta Zrt. A *Rendszerváltoztatók* című bélyegíven a 1989-1990-es sorsfordító események kiemelkedő szereplői – Beke Kata, Csengey

Dénes, Csoóri Sándor, Csurka István, Karátson Gábor, Krassó György, Sütő András és Szabad György – láthatók. A 2019. december 16-án, a Terror Háza Múzeumban rendezendő bélyegkibocsátó ünnepségen **Schmidt Mária**, a XXI. Század Intézet főigazgatója köszönti az egybegyűlteket, majd **Orbán Balázs**, a Miniszterelnökség parlamenti államtitkára és **Schamschula György**, a Magyar Posta Zrt. elnök-vezérigazgatója mondanak beszédet, illetve bélyegezik le és bocsátják ki a bélyegívet. A moderátor **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója.

2.42 Készül a Terror Háza Múzeum mobilapplikációja

Elkészült a Terror Háza Múzeum mobilapplikációjának tesztelhető verziója. Az izraeli GEM Museums Ltd. által fejlesztett, magyar-angol nyelvű alkalmazás segítségével a látogatók folyamatosan figyelemmel kisérhetik tartózkodási helyüket, információkat olvashatnak a múzeum termeiről, kiválasztott installációiról és kiállított tárgyairól, sőt a látottak közül ki is jelölhetik kedvenceiket. A múzeum bejárása után a vendégek egy kérdőívet is kitöltenek, s az ez alapján készült statisztikát akár a közösségi médiában is meg tudják osztani. Az alkalmazás tehát nemcsak a múzeumnézés élményét fokozza, de a látogatói szokásokat is jobban megismerhetjük általa. A Terror Háza Múzeum applikációja jelenleg tesztelés alatt áll, majd az év végéig tartó bevezetési időszak következik. Ezután az alkalmazás bekerül az App Store és Google Play áruházak kínálatába, ahonnan az IOS, illetve az Android rendszerű készülékekkel rendelkezők is letölthetik.

III

KÖZALAPÍTVÁNY EGYÉB PROJEKTJEI ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK, RENDEZVÉNYEK

3.1 Első világháborús centenáriumi projekt és rendezvénysorozat

A Kormány az első világháború kirobbanásának 100. évfordulójára, illetve a 2020-ig tartó centenáriumi programsorozat lebonyolítására létrehozta az Első Világháborús Centenáriumi Emlékbizottságot (1472/2012 (X. 29.) számú Kormányhatározat). Az előzetes terveknek megfelelően az Emlékbizottság és a titkársági feladatokat ellátó XX. Század Intézet a hat éven át tartó centenáriumi programsorozat során folyamatosan dolgozza ki (1) a központi megemlékezések, rendezvények, kiállítások, tudományos és oktatási programok koncepcióit és valósítja meg azokat, illetve (2) együttműködésben az illetékes nemzetközi szervezetekkel irányító szerepet vállal nemzetközi programsorozatok koordinálásában. Az Emlékbizottság és a XX. Század Intézet a centenáriumi programsorozat össztársadalmi jellegének erősítése érdekében ugyanakkor (3) több ezer hazai szervezetnek, helyi közösségnek, településnek kínál folyamatos pályázati lehetőséget. A Kormány 2018 márciusában Schmidt Máriát, Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány főigazgatóját nevezte ki a centenáriumi megemlékezés-sorozat kormánybiztosának.

Az első világháború centenáriumi megemlékezéseinek legfontosabb tudományos és emlékezetpolitikai alapvetéseit az Emlékbizottság és a Tudományos Tanácsadó Testület közösen dolgozták ki:

- új értelmezési keret teremtése, amely a száz éven át sulykolt ellentétpárok (győztes-vesztes, áldozat-agresszor stb.) helyett valós lehetőséget ad az események értelmezésére;
- a nemzeti közösségért meghozott áldozatok (katona hősök) felmutatása, emlékművek felújítása;
- országos képzési és egyéb oktatási programokkal megszólítani a fiatalokat;
- közösségi emlékezet erősítése;
- nagyszabású központi programokkal és hozzájuk kapcsolódó nyilvánosság-munkával (kiállítások, tanácskozások, kampányok) felkelteni a hazai és külföldi közönség érdeklődését;
- folyamatos pályázati lehetőségekkel forrást teremteni a helyi közösségek megemlékezéseihez.

3.1.1 Első világháborús centenáriumi pályázatok – A pályázati tevékenység összegzése

Az évfordulóhoz kötött pályázatok teljes körű ügyintézésével (felhívások, bírálat, szerződéskötés, kapcsolattartás, ügyfélszolgálat, elszámolások felügyelete, hiánypótlások, kifizetések teljesítése) az Emlékbizottság a XX. Század Intézetet bízta meg. Az első pályázati ciklus 2014. január 15-én indult, melynek keretében mód nyílt tudományos művek megjelentetésére, első világháborús emlékművek helyreállítására, tudományos és kulturális rendezvények, művészeti tevékenységek megvalósítására, valamint játék- és dokumentumfilmek forgatókönyveinek megalkotására.

A 2014-es pályázati évtől kezdve az Emlékbizottság, illetve a Bizottság által megbízott pályázati iroda eddig **1306 pályázat** megvalósítását támogatta. **Az elfogadott, lezárt, elszámolt pályázatok száma 984**, amelyek közül emlékmű 618, kulturális rendezvény 284, könyv 64, forgatókönyv 18 darab. A **2018/2019-os pályázati szakaszban összesen 524 pályázat részesült támogatásban.** 2018. január 1. és 2019. április 30. között ez a következőképpen alakult:

- **Emlékmű-felújítás:** 2018/2019-os pályázati évben 352 db;
- **Kulturális rendezvények szervezés:** 2018/2019 –es pályázati évben 56 db
- **Könyvkiadás:** 2018/2019-es pályázati évben 116 db;
- **Filmforgatókönyvek**: 2018/2019-es pályázati évben 0 db

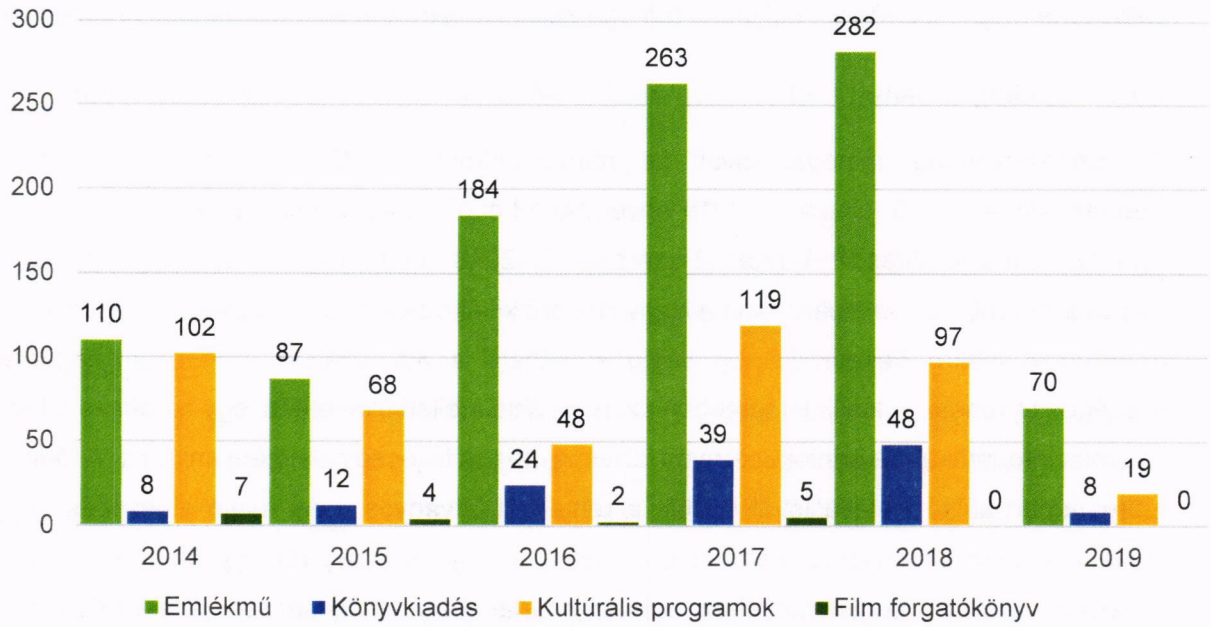

A támogatott pályázatok mennyiségi és tematikai megoszlása 2014. január 15. és 2019. november 30. között

A 2017-ben kiírt új pályázatunk keretében **immáron nem csak felújítani, hanem új emlékművet is lehet építeni** azoknak a településeknek, ahol még nincs, vagy esetleg megsemmisült a hősi halottak emlékét őrző szobor vagy emlékmű. A pályázatra és megvalósításra 2019. június végéig volt lehetőségük az önkormányzatoknak, civil szervezeteknek.

A megvalósult pályázatok és rendezvények fontos szerepet játszanak a nemzeti emlékezet erősítésében és fenntartásában. A számosságból ítélve jelentős társadalmi igény mutatkozik az első világháború emlékezetének lokális feldolgozására. Továbbra is fontosnak tartjuk tudományos igényű kiadványok, tanulmányok, könyvek és forgatókönyvek írásának, kiadásának támogatását is, mert ezek is hozzájárulnak a fent említett kormányhatározatban foglalt célokhoz.

A pályázatok beérkezése és azok elbírálása, illetve a támogatási szerződések kötése folyamatos. **A Klebelsberg Központtal 2019-ben kötött stratégiai megállapodás** keretében az ország összes diákjának lehetősége nyílik megtekinteni a Várkert Bazárban látható *Új világ született* című kiállításunkat, melyhez első körben összesen 100.000.000 forint támogatást nyújtunk.

3.1.2 Rendezvénysorozathoz kapcsolódó programok, események

Az Emlékbizottság és a XX. Század Intézet az elmúlt években több tucatnyi rendezvényt szervezett. A centenáriumi rendezvények (tudományos ülések, filmvetítések, kiállítások, nemzetközi együttműködések stb.) egy részét közvetlenül a XX. Század Intézet programirodája valósította meg, más részük pályázati támogatással jött létre egyéb intézmények programjaként.

3.1.3 Új világ született – Első világháborús központi kiállítás a Várkert Bazárban

Az Emlékbizottság támogatásával és megbízásából, a XX. Század Intézet szakmai szervezésében, 2015 júliusa és 2018 novembere között, három ütemben elkészült az *Új világ született* című kiállítás a Várkert Bazárban. A 2018. november 23-án megnyílt harmadik tárlatrésszel teljessé vált kiállításon a Nagy Háború kiváltó okaitól a lövészárkok világán keresztül a harcokat lezáró békerendszerig végig követhető a XX. század alakulását meghatározó világégés története. A kiállítási terekben az installáció mellett filmvetítés, egy hatalmas földgömb, valamint infografikák és érintőképernyős tartalmak teszik teljessé az élményanyagot. A tárlat 2019 februárjában külső installációval bővült: a rendkívül látványos, Légi fülelő elnevezésű egykori légvédelmi-légoltalmi eszköz már messziről magára vonja az arra járók figyelmét és meghozza a kedvüket a kiállítás megtekintéséhez. Szintén a tárlat népszerűsítését szolgálta a Közalapítvány Várkert Bazárral közös citylight kampánya, amelynek keretében 50 forgalmas budapesti csomópontban volt látható az *Új világ született* kiállítás plakátja 2019. április 22. és május 15. között. A kiállítás honlapja virtuális tárlatvezetést nyújt a látogatók számára, míg a tárlat

harmadik részének „kibővített katalógusa" – Schmidt Mária *Új világ született 1918-1923* című esszéje – 2019. márciusában látott napvilágot. *(Lásd még: III. fejezet, 7. pont, 16. oldal; IV. fejezet, 1/5. pont, 49. oldal és V. fejezet, 1/2. pont, 96. oldal)*

3.1.4 Új világ született – Országos pedagógusképzési program

Az Első világháborús centenáriumi időszak kiemelt feladata az általános és középfokú oktatási intézmények bevonása a megemlékezésbe, így a pedagógusok munkájának támogatására dolgoztunk ki programelemeket. 2017 végén megtörtént az akkreditációja annak az országos pedagógusképzés-sorozatnak, amelynek a keretében a tanárok megismerhették az Első Világháborúval kapcsolatos legkorszerűbb tudományos eredményeket, továbbá olyan oktatás-módszertani javaslatokkal találkozhattak, amelyek élvezetessé teszik a tanórai foglalkozásokat. A 2018. február 2-tól 2019. április 7-ig tartó képzéssorozat keretében:

- Országszerte **214 képzési csoport** indult;
- Ezekben összesen **5250 fő** vett részt;
- A képzési programba **980 közoktatási intézmény** kapcsolódott be;
- A képzések **hat helyszínen** – Kecskeméten, Mezőkövesden, Balatonkenesén, Parádon és Cegléden és Kóspallagon – zajlottak;
  A részvevők visszajelzései alapján a programmal való **elégedettség 94,8 százalék** volt.

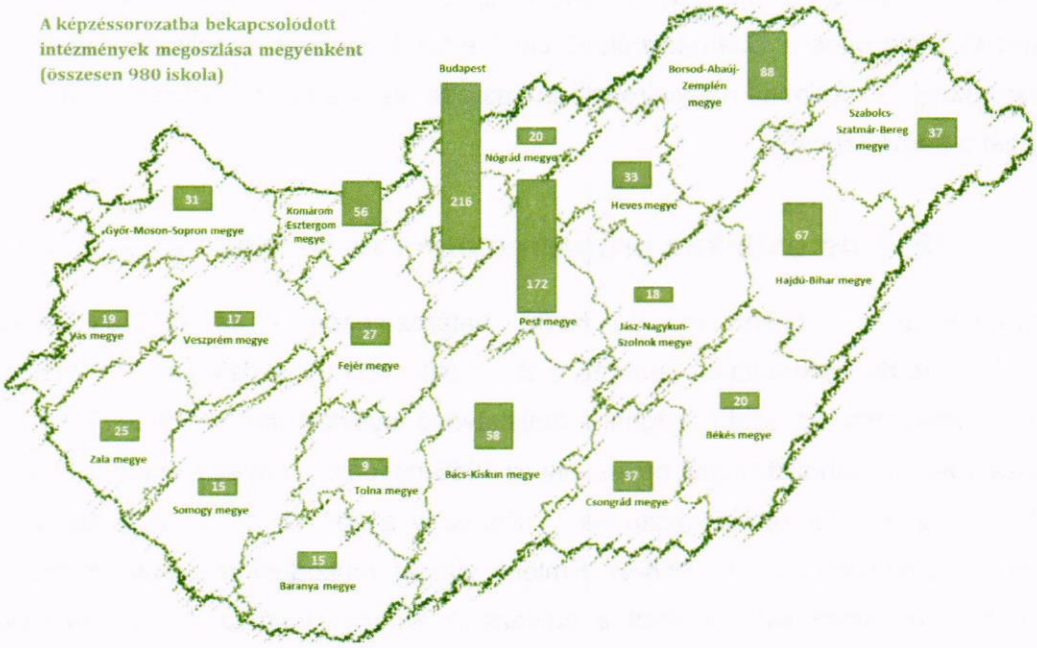

3.1.5 Az első világháborús rendezvénysorozat kiadványai

Az első világháborús rendezvénysorozat keretében 2019-ben is több izgalmas, hiánypótló, a maga nemében egyedülálló kiadvány látott napvilágot. Schmidt Mária *Új világ született 1918-1923* című esszéje azt a célt hivatott szolgálni, hogy a száz éven át sulykolt „győztes-vesztes", „áldozat-agresszor" ellentétpárok helyett új értelmezési keretet teremtsen a korabeli eseményeknek. A kötet – amellyel 2019. március 21-én ismerkedhettek meg az érdeklődők a Terror Háza Múzeumban – angol (*The Birth Of a New World 1918-1923*) és német (*Geburt Einer Neuen Welt 1918-1923*) nyelven is napvilágot látott, valamint az idei Frankfurti Könyvvásáron is bemutatkozott. *(Lásd még: III. fejezet, 7. pont, 16. oldal; IV. fejezet, 1/3. pont, 48. oldal és V. fejezet, 1/2. pont, 96. oldal).* Más oldalról közelíti meg a Nagy Háború történetét Gerő András *Hit illúziókkal* című munkája: a kötet tanulmányai elsősorban az Osztrák-Magyar Monarchiára fókuszálnak, figyelemmel kísérve többek között a háború ideje alatt bekövetkezett trónváltást, a háború és a politikai elit viszonyát, illetve a színház, mint propagandaeszköz szerepét. *(Lásd még: III. fejezet, 25. pont, 31. oldal és V. fejezet, 1/7. pont, 98. oldal)*

3.1.6 A Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) programjai

A megemlékezés-sorozat tartalma általában megegyezik az itthonival: konferenciák, háttérbeszélgetések, könyvkiadás, film; legnagyobb számban emlékművek felújításával, kulturális rendezvényekkel összefüggő tevékenységeket ölel fel. A rendezvénysorozat elemei közül kiemelhető a még a Balassi Intézet által elindított, majd 2017-től a KKM rendezvényeként folytatódott *Száz éves a Csárdáskirálynő* című előadás-sorozat, amelynek keretében számos magyarországi és külhoni nagyvárosaiban láthatta és hallhatta Kálmán Imre legismertebb operettjét a nagyközönség.

3.2 Az 1956-os emlékév programelemei és rendezvénysorozata

A Kormány az 1728/2015. (X. 8.) Korm. határozatában – az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójáról történő méltó megemlékezés érdekében – a 2016-os évet az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékévévé nyilvánította, 1729/2015. (X. 8.) Korm. határozatában dr. Schmidt Máriát nevezte ki az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékéve koordinálásáért felelős kormánybiztossá. A Kormány a 1017/2016. (I. 22.) Korm. határozata alapján a kormánybiztos az 1956-os Emlékbizottság működési feltételeinek biztosítását, a programok megvalósítását, valamint a pályázatok lebonyolítását a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványon keresztül látja el. A Közalapítvány önálló

projektszervezetet, Programirodát hozott létre az 1956-os Emlékév programjainak előkészítésére, operatív szervezésére és bonyolítására.

A Közalapítvány az Emlékbizottság megbízásából a magyar kulturális élet szereplői, a civil szervezetek, a művészeti műhelyek, az intézmények, az iskolai közösségek, az önkormányzatok, a kistérségek, az állami háttérintézmények, a tárcák stb. bevonására pályázatokat írt ki 2016 januárjában, amelyeket az Emlékév hivatalos honlapján hozott nyilvánosságra.

3.2.1 Az 1956-os Emlékév pályázati tevékenysége

A pályázati időszak lezártáig **2501 pályázat** érkezett be, amelyekről az Emlékbizottság – szakmai bírálatot követően – döntést hozott. Az Emlékbizottság döntéseinek értelmében a beszámoló napjáig **1605 pályázat részesült támogatásban**, 64-en visszaléptek, tehát a tényleges **nyertes pályázatok** száma **összesen 1541**. Az elutasított pályaművek egy része nem felelt meg a pályázati kiírásban foglaltaknak, más részét szakmailag nem tartotta megfelelőnek a bíráló bizottság. Az elutasított pályaművek esetében minden alkalommal jeleztük, hogy azokat átdolgozva újra be lehet nyújtani. **A pályázatok befogadása 2017. május 2. napján lezárult. Jelenleg is folyik a szakmai és pénzügyi elszámolások ellenőrzése.** A beszámoló napjáig **1539** szakmai és pénzügyi elszámolás került elfogadásra. A pályázatok végleges ellenőrzésének, lezárásának határideje: **2020. február 29.**

3.2.2 Projektelemekhez kapcsolódó és a Programiroda által irányított feladatok, megvalósított programelemek

Az Emlékév honlapja: www.magyarforradalom1956.hu

A Programiroda által 2016 januárjában megvalósított honlapon az Emlékbizottság és a bíráló bizottság tagjai, illetve szervezeti felépítésük mellett megtalálhatók a pályázati dokumentációk és eredmények, az Emlékévhez kapcsolódó, letölthető vizuális arculati, edukációs és ismeretterjesztő elemek, az országos és nemzetközi szinten megvalósuló programok, valamint az együttműködő partnerintézmények adatai. A honlap jelenleg **emlékoldalként** működik.

L'Ange De Budapest – Franciául is megjelent a Budapest Angyala képregény

Óriási elismerésben részesült az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek emléket állító *Budapest Angyala*. A képregényt Franciaország egyik legnagyobb képregénykiadója, a Glénat jelentette meg február végén francia nyelven. A külföldi kiadás révén a francia és belga képregényrajongók is megismerhetik a szabadságharcos Angyal János és 1956 történetét. A

Budapest Angyalát az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára Futaki Attila, Magyarország leghíresebb képregényrajzolója készítette el Tallai Gábor (programigazgató, Terror Háza Múzeum) forgatókönyve alapján. „Az 1956-os budapesti felkelésről szó esik ugyan a francia tankönyvekben, de csak a hidegháború más európai és világpolitikai eseményeinek özönében. Ez sokak számára felfoghatatlan így, holott a magyar '56 izgalmas történetek gazdag tárháza. A téma eredetisége, a történelmi képregény műfaja, és a francia képregény-piacon már jól ismert szerző, Futaki Attila tehetsége együtt győzött meg bennünket arról, hogy érdemes megjelentetnünk ezt a könyvet Franciaországban" – kommentálta a kiadást Cédric Illand, a Glénat Kiadó szerkesztője.

Budapest 1956 – Applikáció az 1956-os forradalom legfontosabb helyszíneiről

Elkészült és 2019 októberétől az Appstore-ról és a Google Play-ről is letölthető az 1956-os forradalom legfontosabb helyszíneit, s azok történetét a kiterjesztett valóság technikája segítségével megjelenítő magyar-angol nyelvű mobil alkalmazás (*Budapest 1956*). A Közalapítvány megbízásából, munkatársainak közreműködésével elkészített applikáció tizenhárom olyan budapesti helyszínt – Műegyetem, Bem tér, Kossuth tér, Petőfi tér, Magyar Rádió, Tűzoltó utca, Kilián laktanya, Corvin köz, Baross tér, Blaha Lujza tér, Széna tér, Móricz Zsigmond körtér, Ötvenhatosok tere – mutat be, ahol a pesti srácok és lányok 1956 őszén életük kockáztatásával, illetve feláldozásával küzdöttek népünk szabadságáért és függetlenségéért. A felsorolt emlékpontokra érkező érdeklődők a mobiltelefonjukra letöltött alkalmazás (benne videók, 3D fotók, galériák, AR-képek, helyszíni előzetesek és különböző izgalmas játékok) segítségével időutazást tehetnek 1956-ba és megemlékezhetnek a harcok hőseiről. A *Budapest 1956*-ról bemutató kisfilm készült, amellyel a 2019. október 23-i nemzeti ünnep alkalmából rendezett rendhagyó történelemórákon megjelent diákok és tanárok is megismerkedhettek.

Egy akaraton – A Terror Háza Múzeum '56-os kiállítása a tihanyi Tranzit Fesztiválon és a Tóth Ilonka Emlékházban

Folyamatos az érdeklődés a Terror Háza Múzeum *Egy akaraton* című kiállítása iránt. A különleges, VR technikával készült filmeket – melyeknek nézői maguk is a forradalom és szabadságharc eseményeinek részeseivé válhatnak – 2019. augusztus 22-25. között a tihanyi *Erős Magyarország – Tranzit Nyári Gondolatexpo* elnevezésű rendezvény vendégei, míg 2019. október 1- 31. között a Tóth Ilonka Emlékház látogatói tekinthették meg.

1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében – Országos pedagógusképzési program

Idén januárban folytatódott az *1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében* című országos pedagógusképzés-sorozat. A képzési program alapvető célja az volt, hogy a résztvevők megismerjék az 1956-os magyar forradalomra vonatkozó legújabb hazai és külföldi történeti kutatások eredményeit, illetve a meglévő ismereteik felelevenítésével és rendszerezésével átfogó képet alkossanak a tárgyalt történelmi korszakról. A továbbképzés mindemellett pedagógiai módszertani kérdéseket taglalt: miképpen dolgozható fel 1956 az általános iskolai és középiskolai tanulók életkori sajátosságainak megfelelően, milyen használható, digitális formában is elérhető források és segédanyagok segíthetik a sokoldalú megközelítést. Ennek megfelelően a képzés fele-fele arányban tartalmazott történelmi és pedagógiai kérdésekkel foglalkozó tematikai egységeket. A Balatonkenesén, Cegléden, Kecskeméten, Mezőkövesden, Parádon és Siófokon tartott képzéseken 2018. október 26. és 2019. október 27. között **213 képzési csoport indult összesen 5000 fővel.** A képzéseken résztvevő pedagógusok visszajelzései 94,9 százalékos elégedettséget mutattak. A 2019. október 4-i balatonkenesei képzésen **Rétvári Bence**, az EMMI parlamenti államtitkára mondott köszöntőt, majd egy kerekasztal-beszélgetést követően Schmidt Mária, a Terror Háza Múzeum főigazgatója tartott előadást a megjelent tanároknak.

3.3 A 30 éve szabadon emlékév programelemei és rendezvénysorozata

Magyarország Kormánya *30 éve szabadon* címen emlékév szervezéséről határozott az 1989-es és 1990-es antikommunista forradalmak 30. évfordulója alkalmából. Az évfordulóról való méltó megemlékezés érdekében – 2019. március 15. napjától kétéves időtartamra – dr. Schmidt Máriát nevezte ki az emlékév koordinálásáért felelős kormánybiztossá. A *30 éve szabadon* emlékév Emlékbizottságának létrehozásáról a 1002/2019. (I. 9.) Kormányhatározat, a kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól a 1123/2019. (III. 13.) Kormányhatározat, az emlékév programjáról a 1124/2019. (III. 13.) Kormányhatározat rendelkezik.

3.3.1 Az emlékév céljai

A 2019. március 15-től 2021. június 19-ig tartó emlékév célja:

- hogy ráirányítsa a magyar állampolgárok és az európai nemzetek figyelmét az akkori események világpolitikai súlyára;

- hogy nyilvánvalóvá tegye: a közép-és kelet-európai nemzeti közösségek – élve a történelmi lehetőséggel – maguk vívták ki szabadságukat és függetlenségüket;
- hogy a szabadság és függetlenség visszaszerzéséért hozott áldozatok a XXI. században elfoglalhassák méltó helyüket Európa közösségi emlékezetében;
- hogy az a felszabadult öröm, amely a harminc évvel ezelőtti eseményeket övezte, a jelenben is erősítse az európai testvériség érzését és hozzájáruljon Európa országainak érdekegyesítő törekvéseihez.

3.3.2 A Közalapítvány által kidolgozott projektelemek

A Magyar Kormány a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványt kérte fel – a kormánybiztossal együttműködve – az emlékév programjainak megvalósítására, illetve az emlékévhez kapcsolódó pályázatok lebonyolítására. A Közalapítvány alábbi projekttervei az 1989-es és 1990-es antikommunista forradalmak 30. évfordulóját koordináló Emlékbizottsággal és a Kormánybiztossal egyeztetve készültek, és azokat a Közalapítvány saját hatáskörében valósítja meg. Miközben a programtervek kialakításánál kiemelt szempont volt a társadalom legszélesebb rétegeinek megszólítása, a Közalapítvány különös hangsúlyt fektet a nemzeti közösség legfiatalabb nemzedékeinek (Y és Z generáció) aktív bevonására, továbbá a 30 évvel ezelőtti eseményekben helytállást tanúsító és még élő kiemelkedő hőseink, valamint a diktatúrával szemben ellenállást tanúsító állampolgárok előtti tisztelet és hála kifejezésére. Kiemelt szempont annak kifejezésre juttatása is, hogy az úgynevezett rendszerváltoztatások a kelet-európai régió minden országában a nemzeti közösségek tevékeny és tömeges részvételével zajlottak, így az antikommunista forradalmak a térség lakói közös sikerének tekinthetők.

A Közalapítvány előkészítette projektek:

- **ismeretterjesztő és kulturális jellegűek** (központi ünnepségek, kiállítások, forgatókönyvek);
- **oktatási potenciállal rendelkeznek** (ismeretterjesztő előadások szervezése, utazó kiállítások a közoktatási intézmények számára);
- **identitást erősítő kampányelemek magyarországi, régiós és nemzetközi hatókörrel** (társadalmi célú reklámok).

3.3.3 Az emlékév pályázati tevékenysége

A 30 éve szabadon emlékév Emlékbizottsága megbízásából a Közalapítvány különböző pályázati konstrukciókat dolgozott ki – többek között – az önkormányzatok, a civil szervezetek, a kulturális

és művészeti intézmények, az iskolai közösségek, a kistérségek, illetve az állami háttérintézmények bevonására. A pályázati kiírások, illetve az ezekkel kapcsolatos tudnivalók az emlékév honlapján https://www.30eveszabadon.hu/palyazatok/palyazati-kiirasok olvashatók.

A pályázatok közül elsőként megjelent **Szabadságkoncert pályázat** keretében önkormányzatok pályázhattak olyan könnyűzenei programok megrendezésére, amelyek ráirányítják a figyelmet a 30 évvel ezelőtti események jelentőségére, felidézik a függetlenség visszaszerzésének eufóriáját és erősítik az együvé tartozás érzését. A 2019. október 1-jével lezárult pályázati konstrukcióra 117 pályázat érkezett be, amelyek közül 88 részesülhetett támogatásban. Az elfogadott, támogatott pályázatok – azaz a koncertek – megvalósításának határideje 2019. október 31., az elszámolás határideje 2019. november 30. volt.

Az **Antall József pályázat** keretében önkormányzatok, alapítványok, közalapítványok, egyházak és egyházi jogi személyek, közművelődési intézmények, minisztériumok és egyéb közintézmények pályázhatnak a rendszerváltoztató eseményekre, illetve azokban résztvevőkre emlékező kiemelt programok, rendezvények szervezésére. A kiírásra eddig 29 pályázat érkezett be, amelyek közül 13-ról született döntés, 11 részesülhetett támogatásban, 2 pedig elutasításra került. A pályázatok megvalósításának határideje: 2021. április 30. (Az emlékév további pályázati konstrukciójának kiírásáról később születik döntés.)

3.3.4 A 30 éve szabadon emlékévhez kapcsolódó programok, események

A programelemek előkészítésével, operatív szervezésével és lebonyolításával a Közalapítvány a XXI. Század Intézetet bízta meg, amely megterveztette az emlékév arculati elemeit, valamint önálló honlapot készített, amelyen minden, az emlékévvel kapcsolatos információ megtalálható.

Az Emlékév honlapja: www.30eveszabadon.hu

A Közalapítvány, illetve a XXI. Század Intézet által 2019 nyarán elindított honlapon az Emlékbizottság és a bíráló bizottság tagjai, illetve szervezeti felépítésük mellett megtalálhatók a pályázati dokumentációk és eredmények, az Emlékév letölthető vizuális arculati, edukációs és ismeretterjesztő elemei. Mindemellett az emlékévhez kapcsolódó, országos és nemzetközi szinten megvalósult programokról, eseményekről is olvashatók hírek, tudósítások, fényképes beszámolók.

Együtt, szabadon – plakátkampány

A *30 éve szabadon* emlékév keretében zajlott a rendszerváltoztatásban aktív szerepet vállaló

magyar cigány közéleti szereplőket bemutató, plakát- és TCR-kampány, amelynek során portréfilmek, utcai plakátok, honlapokon és közösségi médiafelületeteken megjelenő tartalmak hívták fel a lakosság figyelmét a fővárosban a rendszerváltoztató magyar romák tevékenységére. A kampány *Együtt, szabadon* című nyitórendezvényét 2019. április 8-án, a Nemzetközi Roma Napon tartottuk a Terror Háza Múzeumban, ahol **Schmidt Mária**, a Közalapítvány főigazgatója, **Gulyás Gergely** Miniszterelnökséget vezető miniszter, valamint a kisfilmek alkotói, **Joka Daróczi János** és **Bernáth Gábor** tartottak beszédet. *(Lásd még: III. fejezet 10. pont 18. oldal)*

30 éve szabadon – szabadtéri tablókiállítás

Ugyancsak az emlékév rendezvénye a *30 éve szabadon* című tablókiállítás, amelyet **Schmidt Mária**, az emlékév kormánybiztosa és **Gulyás Gergely** Miniszterelnökséget vezető miniszter nyitott meg 2019. június 16-án a Terror Háza Múzeum előtt. A tizenhárom tablóból álló tárlat öt nagyobb tartalmi egységen keresztül, korabeli fényképek és idézetek segítségével mutatja be, hogyan jutott el Magyarország a kommunista elnyomástól a rendszerváltoztatásig. A kiállítás főkurátora **Schmidt Mária**, a Terror Háza Múzeum főigazgatója, kurátorai: **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója és **Békés Márton**, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója. /A tablókiállítás anyagát a 2019. év folyamán több önkormányzat, nagykövetség és külföldi magyar kulturális intézet is bemutatta./ *(Lásd még: III. fejezet 22. pont 29. oldal)*

Szabadságkoncert a Hősök terén

Óriási sikert aratott a 30 éve szabadon Emlékév keretében megrendezett ingyenes Szabadságkoncert 2019. június 16-án, a Hősök terén. A koncerten fellépett, és három-három dalt adott elő Nagy Feró és a Beatrice, az Emelet, Homonyik Sándor, Vikidál Gyula, a KFT, Keresztes Ildikó, a Piramis évek, a Republic, az R-Go, Varga Miklós, Vastag Csaba és Vincze Lilla. Az előadókat a 40 fős Liszt Ferenc Kamarazenekar és egy 30 fős kórus kísérte. A koncertek előtt DJ Dominique gondoskodott a megfelelő hangulatról, színpadra hívva néhány fellépőt, akik 30 évvel ezelőtti élményeiket elevenítették fel a rendszerváltoztatásról. A nagyszabású rendezvény házigazdája Nagy Feró volt. A hatvanezer fős közönség megmutatta, hogy a magyarok ma is ugyanúgy hisznek a szabadságban, mint ahogy azt harminc évvel ezelőtt, 1989. június 16-án, Nagy Imre és mártírtársai újratemetésén demonstrálták.

Az Emlékév programjai a nyári fesztiválokon

A 30 éve szabadon Emlékév kulturális programjai 2019-ben a legnagyobb hazai fesztiválokon is képviseltették magukat. *„Kultúra a rendszerváltoztatásban, rendszerváltoztatás a kultúrában"*

címmel rendeztek pódiumbeszélgetést a VOLT Fesztiválon 2019. június 29-én, amelyen a XXI. Század Intézetet Szabó Dávid stratégiai igazgató képviselte. A 2019. július 3-7. között megvalósult Balaton Sound fesztiválon is megtekinthető volt a *30 éve szabadon* tablókiállítás. *„Kultúra a rendszerváltoztatásban, rendszerváltoztatás a kultúrában"* címmel szerveztek angol nyelvű kerekasztal-beszélgetést a Sziget Fesztiválon. Az augusztus 8-án tartott rendezvény megszólalói hazánkon kívül Lengyelországot, Csehországot és Szlovéniát képviselték. A 2019. augusztus 20-24. között megrendezett Strand Fesztivál leglátványosabb eleme az Óriáskerék volt, amelynek közepére helyezett vetítővásznon az évforduló hivatalos videoanyagait vetítették a szervezők. A fesztivál egy frekventált helyszínén látványos fotókiállítást helyeztünk el, ahol kiemelt hangsúlyt kapott a vidék Magyarországának rendszerváltoztatása is. Az érdeklődőket minden helyszínen látványos térinstalláció, illetve a szabadtéri interaktív programok is várták. *(Bővebben: VI. fejezet, 2. pont, 110. oldal)*

Nemzetközi konferencia a Terror Háza Múzeumban

A történelem, ami nem ért véget – 30 évvel a kommunizmus bukása után címmel rendezett nemzetközi konferenciát a XXI. Század Intézet 2019. november 14-én, a Terror Háza Múzeumban. A tanácskozást Gulyás Gergely, a Miniszterelnökséget vezető miniszter nyitotta meg, majd Schmidt Mária, a XXI. Század Intézet főigazgatója, Ivan Krastev, a szófiai Liberális Stratégiák Központjának igazgatója, Francesco Giubilei, az olaszországi Fondazione Tatarella elnöke, Frank Füredi, a XXI. Század Intézet főmunkatársa és Békés Márton a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója tartott előadást, A rendezvény második részében az előadók kerekasztal-beszélgetés keretében elemezték az elmúlt három évtized történéseit, majd Kövér László, az Országgyűlés elnöke mondott zárszót. A moderátor Tallai Gábor, a Terror Háza Múzeum programigazgatója volt. *(Lásd még: III. fejezet, 35. pont, 39. oldal)*

30 éve szabadon – Utazó kiállítás

November végén útnak indult az a 37 állomásos utazó kiállítás, amelynek segítségével 24 hazai és 13 külföldi nagyvárosban lesz megtekinthető a Terror Háza Múzeum *30 éve szabadon* című szabadtéri tablókiállításának anyaga. A kiállítássorozat első állomása 2019. november 27-én Brüsszel volt, ahol Nagy Ervin filozófus, a XXI. Század Intézet munkatársa nyitotta meg a tárlatot. A turné további idei állomásai Temesvár, Kolozsvár, Veszprém, Győr és Zalaegerszeg lesznek.

Az emlékév tervezett programjai

A XXI. Század Intézet által az emlékév keretében tervezett programokról és projektekről –

amelyek között kétnapos nemzetközi konferencia, időszaki kiállítás, bélyegív kibocsátása, vetítéssorozat, akkreditált országos pedagógusképzés is szerepel – a Közalapítvány tervezett programjait bemutató táblázatban olvasható bővebben. *(Lásd: XII. fejezet, 134. oldal).*

3.4 Puskás Kiállítási Központ megvalósítása

3.4.1 Előzmény

A Magyar Kormány a 1186/2019. (IV. 5.) Korm. határozatában a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványt bízta meg a Puskás Aréna részeként megvalósuló Puskás Kiállítási Központ (továbbiakban: a Puskás Múzeum) tervezésével és kialakításával. A Közalapítvány az előzetes szóbeli megállapodások alapján 2019 januárjában megkezdte a projekt előkészítését, kreatív munkacsoportja **megalkotta a 2300 négyzetméteres tárlat előzetes tartalmi szinopszisát.**

3.5 Digitális tananyagfejlesztés

A Magyar Kormány a 1035/2018. (II.12.) számú, digitális tartalomfejlesztés támogatásáról szóló Kormányhatározatban a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítványt digitális tartalomfejlesztési feladatokkal bízta meg. A Közalapítvány 2019 januárjában folyamatosan bővülő munkacsoportot hozott létre a projekt kidolgozására, amelynek tagjai **Schmidt Mária**, a Közalapítvány főigazgatója, **Tallai Gábor**, a Terror Háza Múzeum programigazgatója, **Gerő András**, a Habsburg Történeti Intézet igazgatója, **Békés Márton**, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója, **Szabó László** kommunikációs szakértő, **Nagy Zoltán** kutatásvezető, szakmai koordinátor, valamint **Misley Helga, Salát Magdolna** és **Pesti Csilla** kutatók.

3.5.1 A projekt célja és tartalma

A digitális tankönyv projekt célja, létrehozni egy hipermodern technológiájú, új arculatú, a 14-18 éves fiatalok kreativitási szintjével korreláló, az '56-os történelmi eseményeket új narratívában kezelő, lényegre törő és a problémamegoldásra fókuszáló programot a korábban pilot projektként kifejlesztett 1956-os modul felhasználásával, bővítésével, illetve kiterjesztéssel. Mivel interdiszciplináris modul létrehozása a cél, az '56-os történelmi témához kapcsolódóan az irodalom, az állampolgári ismeretek, a filmművészet, a képzőművészet, a zene, a földrajz és a sport témája is beemelésre kerül. A **24 hónapos projekt** végére egy – a világ jelenleg használatos digitális tananyagait bemutató – **állapotfelmérésnek**, valamint egy **saját digitális tananyag-**

koncepciónak kell elkészülnie.

3.6 A Habsburg Történeti Intézet tevékenysége

A 2003-ban létrehozott – majd 2011 óta a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány részévé vált – Habsburg Történeti Intézet születésében egyaránt szerepet játszott a tudománytörténet szellemi horizontjának változása, a múlt újra felfedezett tágabb kontextusa és az európai összefüggések jelentőségének a politikai változások mentén kikristályosodott tudatosodása. Az Intézet fennállása alatt számos tudományos, ismeretterjesztő rendezvényt – konferenciát, kerekasztal- és műhelybeszélgetést – szervezett, mindemellett fontos, hiánypótló kiadványok megjelentetése is fűződik a nevéhez.

Az Intézet 2019-es évben folytatta a 2017 decemberében elindult ***Arcképek az Osztrák-Magyar Monarchiából*** című műhelybeszélgetés-sorozatát, amelyben a korszak kulturális, művészeti és tudományos életének meghatározó egyéniségeivel, személyük korabeli és utólagos megítélésével ismerkedhetnek meg az érdeklődők. Idén Kemény Zsigmondról, Krúdy Gyuláról, Gratz Gusztávról, Deák Ferencről, Ferenc Józsefről, Erzsébet királynéról, Tisza Kálmánról, Eötvös Józsefről és Arany Jánosról hangzottak el előadások a neves szakértők tolmácsolásában. A Habsburg Történeti Intézetben megrendezett programok vendégeinek száma 25-60 között mozgott. A rendezvényeket a Közalapítvány stábja online közvetítette, a médiavisszhangot a sajtófigyelőink rögzítették. *(Bővebben: III. fejezet, 1., 2., 6., 12., 14., 20., 27., 28., 35. és 38. pont)* Az Intézet nevéhez fűződik Gerő András ***Hit, illúziókkal*** című tanulmánykötete is, amely a 90. Nemzetközi Könyvhét alkalmából jelent meg. *(Bővebben: III. fejezet, 25. pont, 32. oldal és V. fejezet, 1/7. pont, 98. oldal)*

3.7 A Kommunizmuskutató Intézet tevékenysége

Magyar kommunista vezetők – Digitális adattár

A Közalapítvány által 2011 óta működtetett Kommunizmuskutató Intézet 2019-ben is folytatta az állampárti diktatúra irányító szervezetére s azok képviselőire vonatkozó adatok összegyűjtését és publikálását. A Kommunizmuskutató Intézet feladata, hogy jelenünk kutatási eredményeire építve, az 1989 óta elérhető további dokumentumok felhasználásával adjon képet a kommunista hatalom birtokosainak személyéről, életpályájáról. Ennek érdekében havi rendszerességgel, ábécé-sorrendben készíti el és teszi közzé a rendszer működtetőinek aktualizált életrajzait. 2019. június 1. és 2019. szeptember 30. között **24 életrajz** készült el. Ezzel 2019. szeptember 30-ig az

elkészült életrajzok száma **273-ra** nőtt. **Az adatbázis teljes állománya 550 életrajz.**

3.8 A Kertész Imre Intézet tevékenysége

A Magyar Kormány 1812/2016 (XII.20.) határozata alapján 2017 januárjában megalakult és a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány által működtetett Kertész Imre Intézet fő célkitűzése az író emlékének és szellemi hagyatékának méltó gondozása, kiadatlan műveinek és a róla szóló irodalmi anyagoknak az összegyűjtése, feldolgozása, sajtó alá rendezése, valamint a hazai és külföldi közgyűjteményekben és magántulajdonban fellelhető dokumentumok (levelek, fényképek, hang- és filmfelvételek stb.) gyűjtése.

Az Intézet működésének harmadik évében tovább folytatódtak a már korábban megkezdett munkák. Ebbe a sorba tartozik az író már digitalizált műfordításainak korrektúrázása, lektorálása, a szakirodalmi anyagok feldolgozása, a hazai és külföldi gyűjteményekben található hang- és filmfelvételek felkutatása, és mindezek mellett folyamatosan részt veszünk aukciókon is, dedikált kötetek, kéziratok megvásárlása érdekében. Az író 1947 és 1962 között írt művei gyakorlatilag ismeretlennek számítanak, ráadásul (műfordításaihoz hasonlóan) nem is őrizte meg azokat. Egybegyűjtésük megkezdődött, összességében közel ezeroldalnyi szöveg (köztük a zenés vígjátékok rendezői példányai), egy eddig szintén ismeretlen színpadi darab és többtucat újságcikk került az Intézet birtokába.

3.8.1 Az ismeretlen Kertész Imre – Országos vándorkiállítás

Az író születésének 90. évfordulója alkalmából országos vándorkiállítást szerveztünk *Az ismeretlen Kertész Imre* címmel, mely az Intézet tulajdonában lévő kiadatlan fényképek és vallomások segítségével mutatja be az írói pályára készülődés főbb állomásit az 1935 és 1955 közötti években. Áprilisban a Vígszínházban is bemutatásra került ez az anyag, abból az alkalomból, hogy az Intézet jelentős hozzájárulásával, Lukács Sándor tolmácsolásában a színház repertoárjára tűzte a *Kaddis a meg nem született gyermekért* című regény dramatizált változatát, amely azóta is telt házzal megy, s vidéki színházakba is meghívást kap. A következő kiállítási helyszín május végétől a Pápai Zsinagóga volt, ahol a korábbi anyag bővített változatban volt látható; emellett a tanulóéveket bemutató tárlathoz reprezentatív kiállítási katalógus is készült. *(Bővebben: III. fejezet 9. és 18. pont, 18. és 26. oldal)*

3.8.2 Honlapbővítés, kutatómunka

Mindezen programok megszervezésén és lebonyolításán túl bővítettük intézeti honlapunk, a Kertész Imre Digitális Tudástár tartalmát, illetve könyvtári, levéltári kutatásokat is végeztünk, főként az 1947 és 1956 közötti évekre vonatkozóan. Felkutattuk a Kertész Imre újságírói tevékenységének (eddig csupán töredékesen ismert) dokumentumait, valamint az író első felesége, Vas Albina koncepciós eljárásával kapcsolatos levéltári anyagokat is feldolgoztuk, amelyeket először Szabadkán, Vas Albina szülővárosában mutattunk be egy nagyszabású kiállításon október közepétől *(Bővebben: III. fejezet, 30. pont, 35. oldal)* – ebből az alkalomból újabb katalógust jelentettünk meg, jórészt ismeretlen anyagok közlésével *(Bővebben: V. fejezet, 1/12. pont, 99. oldal)*. Az említett kiállításokról filmes összefoglalók, valamint Vas Albináról egy különálló rövidfilm is készült. Valamennyi megtekinthető az Intézet Facebook-oldalán, amelyet szintén ez évben indítottunk, s rövid időn belül jelentős nézettségi mutatót értünk el. Az Intézet vándorkiállítását mindenütt komoly érdeklődés kísérte és pozitív médiavisszhangot váltott ki. A német nyelvterületen fellelhető film- és hangfelvételek felkutatása, rendszerezése szintén megkezdődött már 2018-ban: e munkálatok idén is tovább folytak, kiegészülve a nyomtatásban megjelent interjúk és egyéb sajtóanyagok gyűjtésével, fordításával. A berlini Művészeti Akadémián őrzött hagyatékrészből megkaptuk az író 1958 és 1962 között írt naplójegyzeteit, amelyek a közeljövőben magyarul és németül megjelennek majd.

3.8.3 Megemlékezések Kertész Imre születésének 90. évfordulóján

Az Intézet kegyeleti kötelezettségeinek eleget téve az író születésének és halálának évfordulóján ez évben is megkoszorúzta a Török utcai házfalon elhelyezett emléktáblát, amelyet az Intézet és a Közalapítvány állíttatott 2017-ben. Kertész Imre születésének 90. évfordulója alkalmából, Kertész Magda szándékainak megfelelően elkészíttettük az író síremlékét, amelyet 2019. november 8-án avattunk fel. *(Bővebben: III. fejezet, 34. pont, 39. oldal)* Mindemellett két külföldi projektet is támogattunk: egy brazil portréfilm befejezését, melynek felvételei még Kertész Imre életében kezdődtek, valamint egy német nyelvű, a *Sorstalanság* című regényen alapuló emlékműsor bemutatását a Frankfurti Könyvvásár, illetve a stuttgarti zsidó kulturális hét keretében.

3.8.4 Más írók hagyatékának gondozása

Az Intézet Kertész Imre szellemi hagyatékának gondozása mellett más írók hagyatékát, illetve hagyatékrészét is gondozza, és a jövőben külön honlapot is tervezünk négy szerző (Petri György, Pilinszky János, Sziveri János, Arthur Koestler) számára. Petri György nálunk található hagyatékának részletes, tudományos igényű feldolgozása a tavalyi évben kezdődött meg külső

szakértő bevonásával, valamint elkészült a költő mintegy 1700 tételt számláló bibliográfiája, mely jelenleg lektorálás alatt áll, és a jövő évben tervezzük megjelentetését. Az ismeretlen életrajzi és közgyűjteményi anyagok felkutatása 2019-ben indult el. Pilinszky Jánosnak egy eddig ismeretlen, igen nagy terjedelmű, Párizsban lappangó hagyatékrésze 2017-ben folyamán került hozzánk: a francia nyelvű, mintegy 700 tételt számláló levelezésanyag (valamint egyéb, több száz oldalnyi kéz- és gépirat) fordítása szintén folyamatban van. Jelenleg tárgyalásokat folytatunk egy több mint 40 órányi, publikálatlan filmanyag megvásárlásáról, amelyben több mint 30 neves művész, barát emlékezik a költőről. Sziveri János hagyatékának megvásárlását követően a kéziratok és a leendő honlaphoz szükséges dokumentumok kiválogatása és digitalizálása megkezdődött, az író özvegyének irányításával. A teljes hagyaték részletes kézirattári leírása, rendszerezése ezzel párhuzamosan történik – emellett a költő nálunk lévő hagyatéka magánszemélyeknek köszönhetően folyamatosan bővül is. Sziveri képzőművészeti írásainak összegyűjtése, gépeltetése befejeződött, és az életműnek ez a jelentős, ám eddig szinte teljesen ismeretlennek számító része szintén publikálás előtt áll, lektorálása rövidesen befejeződik.

Összességében az Intézet sikeres évet tudhat maga mögött, komoly szakmai munkát folytatott és tevékenységét pozitív fogadtatás kísérte, a vándorkiállítás pedig több meghívást is kapott a jövő évre. Jelenleg zajlik a Kertész Imre Intézet Benczúr utcai épületének felújítása, amelyről fázisvideók készülnek, egy, az új központ átadásán bemutatandó dokumentumfilmhez.

3.9 Felhívások

A Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány és a XX. Század Intézet hat felhívást tett közzé, amelyek jelenleg is aktuálisak:

3.9.1 A náci megszállás politikai és faji üldözöttei

A felhívás keretében a Terror Háza Múzeum várja mindazok jelentkezését, akik hitelt érdemlő adatokkal tudják bizonyítani, hogy hozzátartozójuk, ismerősük a náci megszállás áldozatává vált, vagy kutatásaik eredményeként az áldozatokra vonatkozó adatok birtokába jutottak.

3.9.2 Budapest ostromának polgári áldozatai

A felhívás keretében a Terror Háza Múzeum várja azok jelentkezését, akiknek a hozzátartozójuk, ismerősük az ostrom alatt Budapesten életét vesztette és nyughelyük ismeretlen. A Közalapítvány, akárcsak a náci megszállás áldozataira vonatkozó felhívás esetében, a beérkező adatokat minden esetben tudományos vizsgálat tárgyává teszi.

3.9.3 Első Világháborús családi emlékek gyűjtése

2014-ben ünnepeltük az első világháború kitörésének századik évfordulóját, melynek alkalmából a XX. Század Intézet felhívást hirdetett. Olyan személyek jelentkezését várják, akiknek a nagy háborúval kapcsolatosan bármilyen fotóanyag, képeslap, személyes történet, életút, anekdota, visszaemlékezés vagy éppen napló áll rendelkezésükre. A képek, valamint a családtörténeti emlékek összegyűjtésének célja, hogy az első világháború eddig kevésbé ismert arcát mutassuk be, konkrét tárgyi dokumentumokkal szemléltetve, milyen hatással volt a magyar családok mindennapi életére, valamint az utókorra.

3.9.4 Gulag adatgyűjtés

A Terror Háza Múzeum felhívást tesz közzé azon magyar állampolgárok felkutatására, beszámolóik, személyes tárgyaik összegyűjtésére, akik civil internáltként, hadifogolyként vagy a szovjet katonai törvényszékek elítéltjeként járták meg a Szovjetunió kényszermunka-táborait.

3.9.5 További adatok gyűjtése kommunista vezetőkről

A Kommunizmuskutató Intézet felhívást tesz közzé, amelyben a magyarországi kommunista politikusok adatbázisának teljesebbé tételéhez kér kiegészítő javaslatokat, észrevételeket, kapcsolódó fényképeket.

3.9.6 Felhívás Budapest háborús nyomainak dokumentálására

A Terror Háza Múzeum 2018. január 15-én felhívást tett közzé a Látószög blogon, amelyet februárban újabb felhívás, márciusban pedig videó közzétételével megismételt. A Múzeum Budapest 1944 és 1956 közötti háborús nyomainak dokumentálására hívott fel, kiegészítve a bombázások, a forradalom és szabadságharc, valamint a hidegháborús paranoia – még fellelhető – emlékeinek rögzítésére. Januártól áprilisig számos beszámoló, családi emlék, írott és képi dokumentum, valamint helyszínnel is azonosított „találat" érkezett be az erre a célra megadott e-mail-címre. A beérkezett észrevételek, javaslatok összegyűjtése és kiértékelése után ezek is felhasználásra kerültek a *Budapest hegei* című album szerkesztésekor.

IV

A KÖZALAPÍTVÁNY 2019. ÉVI KIADVÁNYAI

4.1 Megjelent kiadványok

4.1.1 Szájer József: Ne bántsd a magyart! – Gondolatok a bevándorlásról, Fideszről, Magyarországról, Alaptörvényünkről és Európáról

Válságban van Európa. Elveszítette az iránytűjét és arra készül, hogy feladja azokat a hagyományait, amelyek évszázadokon át biztosították fennmaradását és sikereit. Európának politikai, gazdasági, demográfiai és lelki megújulásra van szüksége. Magyarország kész arra, hogy fontos, iránymutató szerepet játsszon az EU cselekvőképességének helyreállításában, versenyképességének megerősítésében. A régi, lejárt receptek nem működnek többé, azok éppenhogy akadályozzák az innovatív, új utakat kereső megoldásokat, tartósítják a pangást. Új utakra, új válaszokra, merész döntésekre van szükség! Szájer József 2014 januárja és 2018 decembere között született gondolatait osztja meg az olvasóval a bevándorlásról 2019 februárjában napvilágot látott tanulmánykötetében. *(Lásd még: III. fejezet, 13. pont, 21. oldal)*

4.1.2 Schmidt Mária: Új világ született (1918-1923)

Az 1914-ben kezdődött és világméretűvé dagadt összecsapás felrobbantotta és megszüntette a régi világot, miközben utat nyitott egy új, minden korábbinál kegyetlenebb korszaknak, amelyet rövid XX. századnak szokás nevezni. A Nagy Háborúról szóló első értelmezési kísérletek a háború logikájából sarjadtak, és a gonosz, illetve a jó közötti küzdelemként írták le az eseményeket. Ez az értelmezés máig sok hívet tudhat magáénak. Schmidt Mária nagyívű esszéje az egyik első szellemi próbálkozás, hogy túllépjünk az ellentétpárokkal operáló magyarázatokon. Csak száz év telt el azóta, így kijelenthető: ez a könyv igazi kezdet. Sokan fognak hivatkozni rá. 2019 márciusától már elérhető a könyvesboltokban ez a gazdagon illusztrált, egyedi kötésű esszékötet. *(Lásd még: III. fejezet, 7. pont, 16. oldal; IV. fejezet 1/3. pont 47. oldal és IV. fejezet 1/5. pont 49. oldal)*

4.1.3 Szájer József: A globalista utópizmus áfiuma és az ellene való orvosság

Szabadság és függetlenség. Haza és nemzet. Görög-római hagyomány és zsidó-keresztény értékrend. Ezeket vallja a szerző. Politikai elemzéseinek tárgyai mindazok a jelenségek, amelyek ezt az élhető és otthonos keretet fenyegetik. Elemzése politikai szempontú, mert politikus.

Gondolkodó politikus – és reméli ez nem oximoron. A kötet Szájer József európai parlamenti képviselő 2019. március 4-i, az Eötvös József Előadások keretében elhangzott beszédének szerkesztett és kibővített változata, mely 2019 májusában az Európai Parlament Képviselőcsoportjának támogatásával jelent meg magyar, angol és német nyelven. *(Lásd még: III. fejezet, 4. pont, 13. oldal)*

4.1.4 Gát Ákos Bence: Küzdelem az európai színtéren – A Magyarországgal szembeni „jogállamiság"-kritika feltáratlan összefüggései

A szerző bemutatja, hogy Magyarországnak 2010 óta milyen közjogi vagy politikai vitái vannak az európai intézményekkel. Mivel a viták forgatókönyveit is részletesen elemzi, sokat segít az európai színtéren zajló küzdelmek hátterének megértésében. A mögöttünk hagyott évtized jogállamiságával kapcsolatos eseményeinek, törekvéseinek részletes bemutatásával, értelmes, logikus rendbe helyezésével, a háttérben rejtőző jelenségek okainak, lényegének megvilágításával ez a könyv ma nagy hiányt pótol az Európai Unió működéséről szóló irodalomban. A kötet 2019 májusában jelent meg a Közalapítvány gondozásában.

4.1.5 Békés Márton: Fordul a szél

A XXI. század elején mélyül az ellentét a globalista és a lokalista erők között. Manapság már nem elsősorban a jobboldal és a baloldal között zajlik a küzdelem, hanem azok között, akik hisznek a nemzetállamokban, a határok fontosságában, a család és a munka értékében, és azok között, akik nem. A fő frontvonal a nemzeti, demokratikus erők és a nemzetközi, antidemokratikus erők között húzódik. A népszuverenitás és a nemzeti szuverenitás összekapcsolódott egymással: ennél erősebb gát aligha építhető a globalizáció ellen. A kommunizmus bukása óta az internacionalizmus számos más változata jelentkezik: neoliberális globalizáció, a „nyílt társadalom" utópiája, iszlám fundamentalizmus. Az internacionálék internacionáléjával szemben egyedül a nemzetállamok állnak, közeleg a népek tavasza – írja a szerző a 90. Ünnepi Könyvhét újdonságaként megjelent kötetében.

4.1.6 Kormos Valéria: Álomszövők – Nőnek lenni a Kádár-korban

Kormos Valéria ezúttal a bársonykesztyűs Kádár-korszak gondosan becsomagolt diktatúráját női, családi sorsokon át mutatja be, abban a reményben, hogy ezek a személyiségek, helyszínek, helyzetek visszaadnak valamit a kor hangulatából. Szövőnő, titkos apáca, SOS-anya, szövetkezeti kozmetikus, múzeumi divattörténész, rekord példányszámú hetilap főszerkesztője mesél a múltról. A felülről irányított, a gazdasági érdekek szerint változtatott női szerepek

csekély esélyt adtak a személyiségek kibontakozásának, az egyéni próbálkozásoknak. Ezeknek a nőknek az irányelvek szerint boldogoknak, elégedetteknek kellett volna lenniük, a nőpolitika jegyében ezért mindent meg is adtak. De „szürkének kellett lenni", belesimulni a tömegbe. A legbátrabbak sem gondolták, hogy még az ő életükben megváltozik a rendszer, ebből eredt a megalkuvás, az a kétarcúság, amely behatolt a női létbe, gondolkodásba. A kötet a Közalapítvány gondozásában, a 90. Ünnepi Könyvhét újdonságaként került az olvasóközönség elé. *(Lásd még: III. fejezet 26. pont 32. oldal.)*

4.1.7 Gerő András: Hit, illúziókkal

Gerő András több tanulmányból álló kötete a háborús győzelembe vetett hitről, a sikeres megújulásnak és a történelmi Magyarország fennmaradásának illúziójáról szól a Monarchia végnapjain. Figyelemmel kíséri az első világháború ideje alatt bekövetkezett trónváltást, ezzel összefüggésben Ferenc József emlékezetét, a háború és a politikai elit viszonyát, a színház, mint propagandaeszköz szerepét. Külön írásban emlékezik meg Habsburg Ottóról, a megkoronázatlan trónörökösről. A kiadvány a Közalapítvány gondozásában, 2019 májusában jelent meg az Ünnepi Könyvhétre. *(Lásd még: III. fejezet, 25. pont, 32. oldal és IV. fejezet 1/5. pont 49. oldal.)*

4.1.8 Mária Schmidt: The Birth of a New World 1918-1923

A szerző 2019 márciusában megjelent *Új világ született 1918-1923* című esszékötete 2019 júliusától már angol nyelven is elérhető az olvasóközönség számára.

4.1.9 Európa jövője – V4 – Egység és erő

A nemzeti identitás, a hagyományos keresztény kultúra megőrzésének fontossága, a tömeges és illegális migráció veszélye, a gazdasági versenyképesség megtartása vagy a technológiai innováció – ezek a kérdéskörök sosem voltak még ennyire aktuálisak Európában. Jelen kötet a 2018. május 23–24-én Budapesten megrendezett *Európa jövője* című nemzetközi tanácskozáson elhangzott előadásokat adja közre szerkesztett formában. Így már olvasóink is meggyőződhetnek róla, hogy a tanácskozás felszólalói egytől egyig korunk legkiválóbb gondolkodói közé tartoznak. A konferenciát Magyarország Kormánya megbízásából, a V4-es magyar elnökség alkalmából a Közalapítvány szervezte. A 2019 szeptemberében megjelent kötet szerkesztője Békés Márton.

4.1.10 The Future of Europe – V4 – Strength and Unity

Az *Európa jövője – V4 – Egység és erő* című konferenciakötet a magyar kiadással egyidőben angol nyelven is napvilágot látott. Szerkesztő: Nagy Katerina.

4.1.11 Mária Schmidt: Geburt Einer Neuen Welt 1918-1923

Az *Új világ született 1918-1923* című esszékötet a nagy sikerre való tekintettel 2019 szeptemberében német nyelven is megjelent, bemutatójára a Frankfurti Könyvvásáron került sor.

4.1.12 Az ismeretlen Kertész Imre – Albina

A Kertész Imre Intézet kiadványa Nobel-díjas írónk első feleségének, Vas Albinának (1921–1995) a megrendítő élettörténetét meséli el, a háborús üldöztetéstől a kistarcsai internálásán át a mellőzött író melletti rendíthetetlen kitartásáig. „Nem az élete volt nagyszerű: ő maga volt nagy lélek. – Az én munkám az ő emlékműve is." – írta róla Kertész Imre, mikor 42 évi együttélés után elvesztette feleségét. Vas Albina Szabadkán született – a kiadvány az Intézet nagy sikerű szabadkai kiállítása (2019. október 17. – november 11.) alkalmából jelent meg.

4.1.13 Az ismeretlen Kertész Imre – Tanulóévek (szerb nyelvű kiadás)

A Kertész Imre Intézet vándorkiállításának katalógusaként megjelent kiadvány az író eddig szinte teljesen ismeretlen életperiódusát mutatja be 1934 és 1955 között: azokra a korai, meghatározó élményekre összpontosít kiadatlan dokumentumok bemutatásával, amelyek a későbbi írói pályaszakasz irányát, témaválasztásait is meghatározzák. A 2019 tavasszán megjelent katalógus ezúttal szerb nyelven került kiadásra a vándorkiállítás 2019. októberi szabadkai állomására.

4.1.14 30 éve szabadon – Történelemfüzet 1989-90-ről

A *30 éve szabadon* című 2019 októberében megjelent ismeretterjesztő munkafüzetet ingyenesen kapták meg a Terror Háza Múzeum rendhagyó történelemóráira látogató diákok. A kiadvány bemutatja a fiataloknak, hogy harminc éve szabadon – közel egy nemzedéknyi idő, mely során a szabadság és a függetlenség révén mi magyarok képesek voltunk begyógyítani a kommunizmus okozta sebeket. A szabadság és a függetlenség megsokszorozta alkotóerőnket.

4.1.15 Békés Márton – Gyarmati István – Takács Tamás Péter: Budapest hegei

A város élő múzeum, amely féltékenyen őrzi a körülötte és benne zajló konfliktusok emlékeit. Ma is számos olyan helyszín akad, amely hősies mélabúval emlékeztet Budapest szenvedéseire, megpróbáltatására. A magyar főváros a XX. század derekán a konfliktusok gyújtópontjában helyezkedett el. 1944–45-ös megszállásai, a félszáz napos ostrom, a heves bombázások, majd 1956 forradalma és szabadságharca a háborús állapot hosszú évtizedét jelentette. A Közalapítvány gondozásában megjelent album több mint 60 fotóval dokumentálja, hogy a XX. század nyomai még mindig látszanak épített környezetünkön. *(Lásd még: III. fejezet, 40. pont, 43. oldal)*

4.1.16 Roger Scruton: Futóbolondok, csalók, agitátorok – Az újbaloldal gondolkodói

Semmi sem leplezte le jobban a kommunizmus követőit, mint a *„lét határozza meg a tudatot"* tétel állandó szajkózása. Ők is tisztában voltak vele, hogy Karl Marx állítása merő tévedés, ezért aztán hatalmas energiákkal kísérelték meg a tudat átformálását. Mivel politikai utódjaik, a kortárs baloldali gondolkodás képviselői is tisztában vannak a világ valódi rendjével, éjt nappallá téve, könyvtárakat megtöltő lendülettel igyekeznek filozófiai alapot teremteni eszméiknek. *Roger Scruton*, az angol konzervatív filozófus számukra légy a levesben, kavics a cipőben, bors az orruk alatt. *Futóbolondok, csalók, agitátorok* című könyvében Scruton nagy türelemmel és rendkívül szórakoztatóan bontja le a hamis légvárakat. A kötet végére magunk sem értjük, hogyan futhattak be ekkora pályát a baloldal pehelysúlyú sztárjai. Illetve dehogynem! Csak be kell tiltani az igényes gondolkodást. A 2015-ben a Bloomsbury által kiadott, kilenc fejezetből álló kötet a Közalapítvány gondozásában jelent meg először magyar nyelven 2019 decemberében.

V

A KÖZALAPÍTVÁNY KOMMUNIKÁCIÓJA

5.1 Általános sajtójelenlét

A Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány kommunikációját 2019-ben is kommunikációs stáb segítette, amely hetente áttekintette és megvitatta a legfontosabb teendőket, illetve értékelte az előző hét munkáját. Feladata volt, hogy a Közalapítvány felületein (közösségi média, honlapok) felhívja a figyelmet a különböző intézetek rendezvényeire, programjaira, összehangolja a kommunikációt a társszervező intézményekkel, illetve megszervezze a médiaszerepléseket, archiválja azokat (szöveg, kép és mozgókép formájában), valamint kiszolgálja a folyamatos médiaérdeklődést.

VI
A KÖZALAPÍTVÁNY ARCHÍVUMÁNAK TEVÉKENYSÉGE

6.1 Archívum

2019-ben folytatódott az Archívumban elhelyezett hagyatékok rendezése, valamint a raktári jegyzékek írása.

6.1.1 Kertész Imre hagyatéka

A Kertész Imre hagyaték fotógyűjteménye folyamatosan bővül. Az író családi hátterét és életútjának különböző állomásait dokumentáló Kertész Imre Fotótár digitalizált felvételeit tartalmazó gyűjteménye mellett, a Kertész Imre Intézet eddigi programjait dokumentáló fotók is feldolgozásra kerültek. A fotók mindegyike külön jelzetet kapott, melyek a témacsoportok szerint rendezett mappákban, a jelzeteknek köszönhetően kronologikus sorrendben követik egymást. A Fotótár tematikus gyűjteményeiben jelenleg 2300 darab felvétel található, melyekben a keresést két elektronikus jegyzék segíti.

6.1.2 Puskás Julianna hagyatéka

Puskás Julianna történész, migrációkutató hagyatékának rendezése keretében folytatódott a hagyaték fotódokumentációjának digitalizálása, a fotók témacsoportok szerinti mappákba rendezése és a fotók adatainak excel táblázatokba való rögzítése. A készülő levéltári fotótár az életinterjúkat adó családok, illetve egyes meglátogatott amerikai magyar közösségek eredeti felvételeit, a Puskás Julianna által az amerikai magyar templomokról készített fotók kis töredékét, valamint Puskás 1982-ben megjelent *Kivándorló magyarok az Egyesült Államokban 1880-1940* című monográfiája számára gyűjtött fotómásolatokat tartalmazza. Folytatódott a Puskás-hagyaték 250 darab magnókazettát tartalmazó gyűjteményének digitalizálása is. A kazetták az Egyesült Államokba kivándorolt első- és másodgenerációs magyarokkal készített, pótolhatatlan életinterjúkat tartalmazzák.

6.1.3 A Terror Háza Múzeum fénymásolt iratgyűjteménye

Befejeződött a Terror Háza Múzeum állandó kiállításának összeállítása idején különböző magyarországi levéltárakból fénymásolatként kikért 1945-1990 évkörű iratanyagok rendezése. Az iratokról digitális jegyzék készült.

6.2 Könyvtár

A Könyvtárba és a Folyóirattárba érkező kötetek és periodikák katalogizálása, illetve jegyzékelése folyamatos.

6.3 Irattár

Folyamatosan zajlik a Közalapítvány ügyviteli iratainak irattári rendezése. Az irattározott dokumentumokról darabszintű irattári jegyzék készül.

VII

A KÖZALAPÍTVÁNY INGATLANJAINAK MŰSZAKI ÁLLAPOTA – AZ ÜZEMELTETÉSI CSOPORT TEVÉKENYSÉGE

A Közalapítvány 2019-ben a székhelye mellett 6 telephelyén folytatta a tevékenységét, amelyek közül 3 saját tulajdonú és 4 bérelt ingatlan.

A telephelyek közül a Kertész Imre Intézet székházaként vásárolt Benczúr utcai ingatlan felújítás alatt állt.

A többi ingatlannal kapcsolatban az általános napi karbantartási és javítási munkákat a műszaki előírásoknak és szabványoknak megfelelően végeztük. Az üzemeltetési csoport a bejelentett hibák, a saját napi hibalisták és a tervezett javítások listái alapján dolgozott. A javítási munkák nagy részét a fontossági sorrend és az anyagi lehetőségek alapján készülő ütemezés szerint, külsős vállalkozók bevonásával végeztük. A vállalkozókkal végeztetett javítási munka mértéke sokszorosa volt a saját létszámmal elvégezhetőknek. Az amortizáció miatt ugrásszerűen nőtt a szakmunkaigényes napi javítások száma. A szerződött karbantartó cégek éves ütemezés szerint végezték feladataikat.

A Terror Háza Múzeumnak helyet adó Andrássy úti épületben évente egyszer átmenetileg bezárjuk a kiállítást, hogy a nagyobb volumenű karbantartási és javítási munkálatokat elvégezhessük. 2019. évi karbantartási leállásra január 7. és 14. között került sor. A leállás nélkül végezhető felújítási munkák folyamatosan zajlottak. A múzeum üzemeltetése a folyamatosan és jelentősen változó műszaki jogszabályi környezetnek megfelelő. A szükséges változtatások elvégzése az üzemszerű működés akadályozása nélkül történik.

A Közalapítvány 2019. évi tevékenysége során, a telephelyein rendezett programok, események műszaki feltételeit minden esetben biztosítani tudtuk. A közterületi rendezvények, tartós közterület-foglalások valamennyi hatósági engedélyét folyamatosan, saját hatáskörben intéztük.

A munkavédelmi előírásokat minden esetben betartjuk, valamint a munkavédelmi kockázatértékelési dokumentációban leírt feladatokat folyamatosan végrehajtjuk.

Az Aradi utcai raktárban a könyvállományt és a műszaki anyagokat elkülönítve tároljuk. A könyvek és egyéb tárgyak tárolására polcrendszert vásároltunk és építettünk ki, amelyet folyamatosan bővítenünk kell.

A Báthory utcai telephelyen lehetőségünk adódott egy pincehelyiség bérlésére, ahol kialakítottunk

egy pénzügyi irattárat. Ehhez tisztasági festéssel, kisebb javításokkal készítettük elő a helyiséget, valamint polcrendszert vásároltunk és biztosítottuk a helyiség folyamatos páramentesítését is. Ennek köszönhetően egy helyen tudjuk tárolni a Közalapítvány pénzügyi és pályázati dokumentációját. A pénzügyi irattár kialakításával egy régóta fennálló tárolási és archiválási probléma oldódott meg.

A Közalapítvány telephelyein felül, külső helyszíneken elhelyezett és jelenleg is a Közalapítvány tulajdonában levő kiállításokat, szobrokat illetően is folyamatosan végezzük a karbantartásokat, javításokat, illetve a szükséges engedélyek megújítása is folyamatos. Ilyen jellegű installációk, kiállítások a következők:

- A Reagan szobor, a Konrad Adenauer és a IV. Károly mellszobor.
- A Várkert Bazárban készített I. Világháborúról szóló kiállításunk – a Várgondnoksággal együttműködve.
- A Városháza parkban a IV. Károly szobor mögötti kerítéselemeken elhelyezett, uralkodókat ábrázoló installáció.
- A Várkert Bazár előtti területen elhelyezett installáció (Égi Fülelő). Az alkotás rendelkezik azokkal az engedélyekkel, amelyek az elhelyezéséhez szükségesek voltak, illetve a statikai tervekkel, amelyek a stabilitását igazolják.
- A Múzeum előtt az Andrássy úton megnyílt *30 éve szabadon* című tablókiállítás minden szükséges engedéllyel, hozzájárulással rendelkezik.

Biztosítottság

Biztosítottságunk teljeskörű. A Közalapítvány saját és bérelt ingatlanjai, műtárgyai és installációi, gépei és berendezései, illetve a személygépkocsik mindenre kiterjedően biztosítottak. A kiállított műtárgyak, installációk biztosításának alapja az aktualizált tételes értékleltár. A Terror Háza Múzeum előtti közterületen elhelyezett és ideiglenes kiállításainkon látható műtárgyak és tárgyak szintén biztosítottak. Harmadik félre és saját dolgozóinkra vonatkozó felelősségbiztosítással is rendelkezünk. 2019-ben biztosítási esemény nem történt.